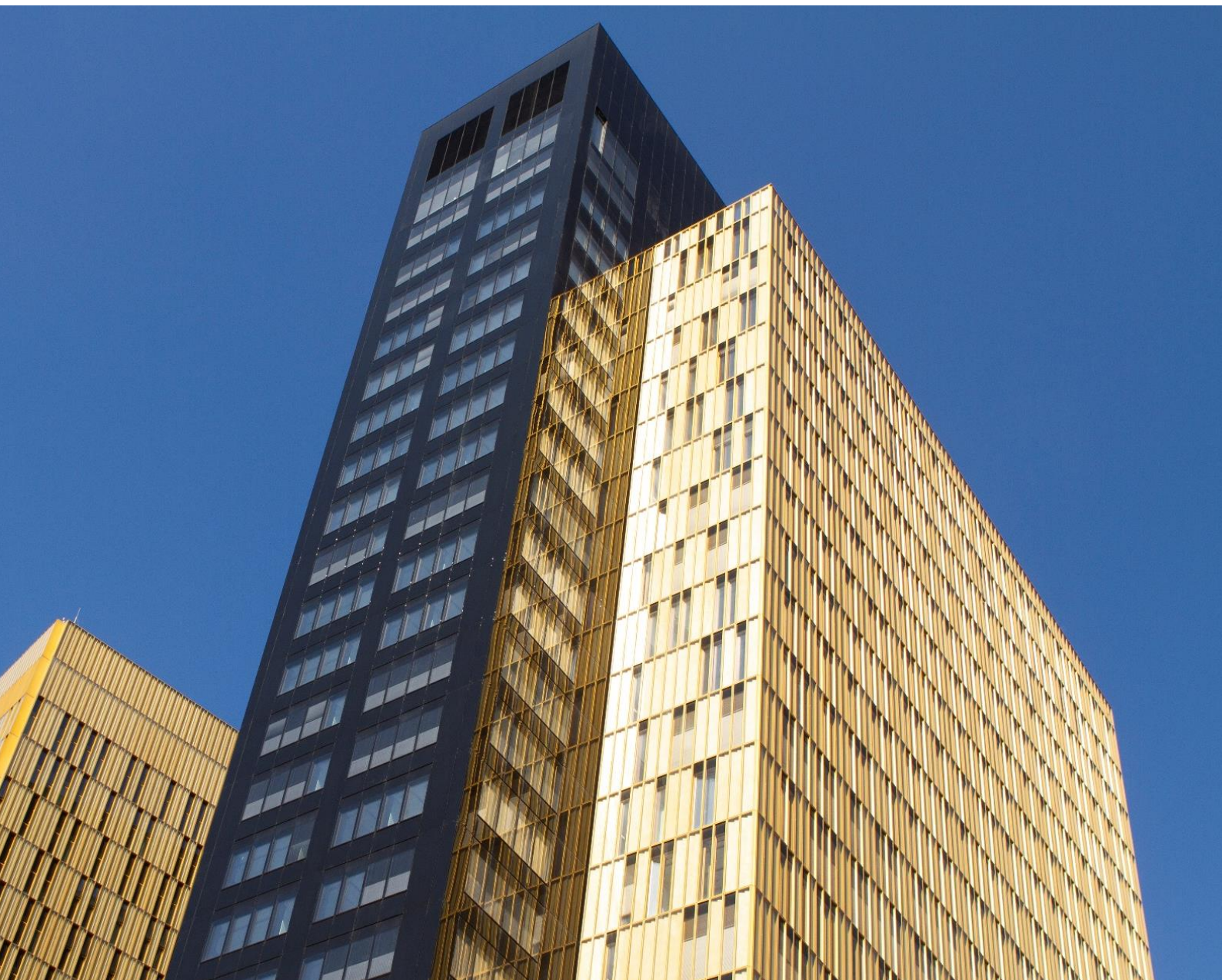

Θεματικό δελτίο

Κριτήρια και μηχανισμοί για τον
προσδιορισμό του κράτους μέλους που
είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης
διεθνούς προστασίας

Πρόλογος

Ο κανονισμός (ΕΚ) 343/2003 του Συμβουλίου, της 18ης Φεβρουαρίου 2003, για τη θέσπιση των κριτηρίων και μηχανισμών για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης ασύλου που υποβάλλεται σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας (ΕΕ 2003, L 50, σ. 1, στο εξής: κανονισμός Δουβλίνο II), ο οποίος άρχισε να ισχύει στις 17 Μαρτίου 2003, εκδόθηκε βάσει του άρθρου 63 της Συνθήκης ΕΚ. Ο εν λόγω κανονισμός τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΕ) 604/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, για τη θέσπιση των κριτηρίων και μηχανισμών για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας που υποβάλλεται σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας ή από απάτριδα (ΕΕ 2013, L 180, σ. 31, στο εξής: κανονισμός Δουβλίνο III), ο οποίος εκδόθηκε βάσει του άρθρου 78, παράγραφος 2, στοιχείο ε', ΣΛΕΕ. Ο κανονισμός Δουβλίνο III άρχισε να ισχύει στις 19 Ιουλίου 2013 και εφαρμόζεται στις αιτήσεις διεθνούς προστασίας που υποβάλλονται από την 1η Ιανουαρίου 2014.

Η αρχή στην οποία ερείδονται τα ανωτέρω κείμενα είναι ότι κάθε αίτηση ασύλου ή διεθνούς προστασίας που υποβάλλεται από υπήκοο τρίτης χώρας ή από απάτριδα στο έδαφος κράτους μέλους, περιλαμβανομένων των συνόρων ή ζώνης διέλευσης, πρέπει να εξετάζεται από ένα και μόνον κράτος μέλος. Οι εν λόγω κανονισμοί καθορίζουν τα κριτήρια για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι επιφορτισμένο να εξετάσει την αίτηση καθώς και τη διαδικασία που καθιστά δυνατό τον εν λόγω προσδιορισμό.

Τα κριτήρια για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την αίτηση διεθνούς προστασίας διατυπώνονται με ιεραρχική σειρά στο κεφάλαιο III του κανονισμού Δουβλίνο III ¹ και έχουν ως σκοπό να παράσχουν στο κράτος μέλος στο οποίο υποβλήθηκε η αίτηση διεθνούς προστασίας τη δυνατότητα να προσδιορίσει το κράτος μέλος το οποίο θα είναι τελικώς υπεύθυνο να εξετάσει την εν λόγω αίτηση.

Τα εν λόγω κριτήρια διατυπώνονται στο κεφάλαιο III με την ακόλουθη σειρά:

- το μείζον συμφέρον του ασυνόδευτου ανηλίκου ².
- η παρουσία, στο έδαφος κράτους μέλους, μέλους της οικογένειας που είναι είτε δικαιούχος διεθνούς προστασίας ³ είτε αιτών διεθνή προστασία ⁴.
- η διατήρηση του οικογενειακού δεσμού ⁵.
- η χορήγηση άδειας διαμονής ή θεώρησης εισόδου ⁶.

¹ Ειδικότερα, στα άρθρα 8 έως 15 του εν λόγω κανονισμού. Περιλαμβάνονταν προηγουμένως στα άρθρα 6 έως 14 του κανονισμού Δουβλίνο II.

² Άρθρο 8 του κανονισμού Δουβλίνο III και, αντιστοίχως, άρθρο 6 του κανονισμού Δουβλίνο II.

³ Άρθρο 9 του κανονισμού Δουβλίνο III και, αντιστοίχως, άρθρο 7 του κανονισμού Δουβλίνο II.

⁴ Άρθρο 10 του κανονισμού Δουβλίνο III και, αντιστοίχως, άρθρο 8 του κανονισμού Δουβλίνο II.

⁵ Άρθρο 11 του κανονισμού Δουβλίνο III και, αντιστοίχως, άρθρο 14 του κανονισμού Δουβλίνο II.

Κριτήρια και μηχανισμοί για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας

- η παράνομη είσοδος ή/και διαμονή ⁷.
- η είσοδος χωρίς υποχρέωση θεώρησης ⁸.
- η αίτηση ασύλου η οποία υποβλήθηκε σε ζώνη διεθνούς διέλευσης ⁹.

Τα κριτήρια εφαρμόζονται βάσει της κατάστασης που υφίσταται τη στιγμή κατά την οποία ο αιτών υποβάλλει αίτηση ασύλου για πρώτη φορά σε ένα κράτος μέλος ¹⁰.

Με τον κανονισμό Δουβλίνο II και τον κανονισμό Δουβλίνο III θεσπίστηκαν ειδικά συμπληρωματικά κριτήρια για τον προσδιορισμό του υπεύθυνου κράτους μέλους.

Συγκεκριμένα, μεταξύ άλλων, εάν δεν είναι δυνατόν να καθορισθεί το υπεύθυνο κράτος μέλος βάσει των κριτηρίων που αναφέρονται στους εν λόγω κανονισμούς, υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησης είναι το πρώτο κράτος μέλος στο οποίο υποβλήθηκε η αίτηση διεθνούς προστασίας ¹¹. Εν συνεχεία, όταν είναι αδύνατη η μεταφορά αιτούντος στο κράτος μέλος που έχει προσδιορισθεί πρωτίστως ως υπεύθυνο, εξαιτίας βάσιμων λόγων που οδηγούν στο συμπέρασμα ότι υπάρχουν συστημικές ελλείψεις στη διαδικασία ασύλου και στις συνθήκες υποδοχής των αιτούντων στο εν λόγω κράτος μέλος, με αποτέλεσμα να υπάρχει κίνδυνος απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης, κατά την έννοια του άρθρου 4 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης), το προσδιορίζον κράτος μέλος εξακολουθεί να εξετάζει τα κριτήρια του κεφαλαίου III, ώστε να διαπιστώσει αν άλλο κράτος μέλος μπορεί να προσδιοριστεί ως υπεύθυνο. Εάν η μεταφορά δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί σε κάποιο κράτος μέλος που έχει προσδιορισθεί σύμφωνα με τα κριτήρια του κεφαλαίου III ή στο πρώτο κράτος μέλος στο οποίο υποβλήθηκε η αίτηση, το προσδιορίζον κράτος μέλος καθίσταται το υπεύθυνο κράτος μέλος ¹².

Επιπλέον, ειδικοί κανόνες προβλέπονται σε περίπτωση που ο αιτών εξαρτάται από τη βοήθεια μέλους της οικογένειάς του που διαμένει νομίμως σε κράτος μέλος ή όταν μέλος της οικογένειάς του εξαρτάται από τη βοήθεια του αιτούντος ¹³. Τέλος, ρήτρα διακριτικής ευχέρειας ¹⁴ επιτρέπει σε κάθε κράτος μέλος να αποφασίζει να εξετάσει αίτηση διεθνούς προστασίας που έχει υποβληθεί από υπήκοο τρίτης χώρας ή από απάτριδα, ακόμη και αν δεν είναι υπεύθυνο για την εξέταση αυτή δυνάμει των κριτηρίων που ορίζονται στους εν λόγω κανονισμούς.

⁶ Άρθρο 12 του κανονισμού Δουβλίνο III και, αντιστοίχως, άρθρο 9 του κανονισμού Δουβλίνο II.

⁷ Άρθρο 13 του κανονισμού Δουβλίνο III και, αντιστοίχως, άρθρο 10 του κανονισμού Δουβλίνο II.

⁸ Άρθρο 14 του κανονισμού Δουβλίνο III και, αντιστοίχως, άρθρο 11 του κανονισμού Δουβλίνο II.

⁹ Άρθρο 15 του κανονισμού Δουβλίνο III και, αντιστοίχως, άρθρο 12 του κανονισμού Δουβλίνο II.

¹⁰ Άρθρο 7, παράγραφος 2, του κανονισμού Δουβλίνο III και, αντιστοίχως, άρθρο 5, παράγραφος 2, του κανονισμού Δουβλίνο II.

¹¹ Άρθρο 3, παράγραφος 2, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού Δουβλίνο III και, αντιστοίχως, άρθρο 13 του κανονισμού Δουβλίνο II.

¹² Άρθρο 3, παράγραφος 2, δεύτερο και τρίτο εδάφιο, του κανονισμού Δουβλίνο III. Ο κανονισμός II δεν περιείχε αντίστοιχες διατάξεις. Συγκεκριμένα, οι διατάξεις του άρθρου 3, παράγραφος 2, δεύτερο και τρίτο εδάφιο, του κανονισμού Δουβλίνο III θεσπίστηκαν μετά την εξέλιξη της νομολογίας και, ειδικότερα, μετά την απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2011 (τμήμα μείζονος συνθέσεως), Ν. Σ. κ.λπ. (C-411/10 και C-493/10, EU:C:2011:865).

¹³ Άρθρο 16 του κανονισμού Δουβλίνο III, το οποίο επιγράφεται «Εξαρτώμενα πρόσωπα». Προηγουμένως, άρθρο 15 του κανονισμού Δουβλίνο II, κοινώς καλούμενο «ανθρωπιστική ρήτρα».

¹⁴ Άρθρο 17 του κανονισμού Δουβλίνο III, το οποίο επιγράφεται «Ρήτρες διακριτικής ευχέρειας». Προηγουμένως, άρθρο 3, παράγραφος 2, του κανονισμού Δουβλίνο II, κοινώς καλούμενο «ρήτρα κυριαρχίας», σε σχέση με το οποίο εκδόθηκαν πλείονες αποφάσεις του Δικαστηρίου [αποφάσεις της 21ης Δεκεμβρίου 2011 (τμήμα μείζονος συνθέσεως), Ν. Σ. κ.λπ. (C-411/10 και C-493/10, EU:C:2011:865), και της 14ης Νοεμβρίου 2013 (τμήμα μείζονος συνθέσεως), Ρuid (C-4/11, EU:C:2013:740)].

Κατάλογος μνημονευόμενων πράξεων

Κανονισμός (ΕΚ) 343/2003 του Συμβουλίου, της 18ης Φεβρουαρίου 2003, για τη θέσπιση των κριτηρίων και μηχανισμών για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης ασύλου που υποβάλλεται σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας (ΕΕ 2003, L 50, σ. 1).

Κανονισμός (ΕΕ) 604/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, για τη θέσπιση των κριτηρίων και μηχανισμών για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας που υποβάλλεται σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας ή από απάτριδα (ΕΕ 2013, L 180, σ. 31).

Κανονισμός (ΕΚ) 1560/2003 της Επιτροπής, της 2ας Σεπτεμβρίου 2003, για τα μέτρα εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) 343/2003 του Συμβουλίου για τη θέσπιση των κριτηρίων και μηχανισμών για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης ασύλου που υποβάλλεται σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας (ΕΕ 2003, L 222, σ. 3).

Κανονισμός (ΕΚ) 562/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Μαρτίου 2006, για τη θέσπιση του κοινοτικού κώδικα σχετικά με το καθεστώς διέλευσης προσώπων από τα σύνορα (ΕΕ 2006, L 105, σ. 1), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΕ) 610/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013 (ΕΕ 2013, L 182, σ. 1).

Οδηγία 2013/32/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, σχετικά με κοινές διαδικασίες για τη χορήγηση και ανάκληση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας (ΕΕ 2013, L 180, σ. 60).

Οδηγία 2013/33/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, σχετικά με τις απαιτήσεις για την υποδοχή των αιτούντων διεθνή προστασία (ΕΕ 2013, L 180, σ. 96).

Οδηγία 2001/55/ΕΚ του Συμβουλίου, της 20ής Ιουλίου 2001, σχετικά με τις ελάχιστες προδιαγραφές παροχής προσωρινής προστασίας σε περίπτωση μαζικής εισροής εκτοπισθέντων και μέτρα για τη δίκαιη κατανομή των βαρών μεταξύ κρατών μελών όσον αφορά την υποδοχή και την αντιμετώπιση των συνεπειών της υποδοχής αυτών των ατόμων (ΕΕ 2001, L 212, σ. 12).

Περιεχόμενα

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	3
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΜΝΗΜΟΝΕΥΟΜΕΝΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ	5
I. ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΥΠΕΥΘΥΝΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ ΜΕΛΟΥΣ.....	8
1. Κριτήρια για τον προσδιορισμό του υπεύθυνου κράτους μέλους	8
1.1. Μείζον συμφέρον του ανηλίκου	8
1.2. Οικογενειακοί δεσμοί.....	9
1.2.1. Παρουσία μέλους της οικογένειας, δικαιούχου διεθνούς προστασίας.....	9
1.2.2. Σχέση εξάρτησης	12
1.3. Είσοδος στο έδαφος	14
2. Παρεκκλίσεις από τα κριτήρια για τον προσδιορισμό του υπεύθυνου κράτους μέλους.....	16
2.1. Κίνδυνος παράβασης του άρθρου 4 του Χάρτη	16
2.2. Ρήτρα διακριτικής ευχέρειας του ενδιαφερόμενου κράτους μέλους.....	26
3. Ανυπαρξία ρητής απόφασης επί του προσδιορισμού του υπεύθυνου κράτους μέλους.....	31
4. Μετεγκατάσταση – Μηχανισμός προσωρινής παρέκκλισης από τον μηχανισμό του Δουβλίνου	32
II. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ ΣΤΟ ΥΠΕΥΘΥΝΟ ΚΡΑΤΟΣ ΜΕΛΟΣ	38
1. Εκ νέου ανάληψη σε περίπτωση παράνομης επιστροφής σε κράτος μέλος που εκτέλεσε τη μεταφορά.....	38
2. Πρώιμη απόφαση μεταφοράς	39
3. Προθεσμία μεταφοράς	41
III. ΈΚΤΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΤΗΣ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΠΕΡΙ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ	44
1. Περιορισμένος δικαστικός έλεγχος – Κανονισμός Δουβλίνο II	44
2. Διευρυμένος δικαστικός έλεγχος – Κανονισμός Δουβλίνο III	45
2.1. Παράβαση των τεχνικών διατάξεων	46
2.2. Μη τήρηση των προθεσμιών	50
2.3. Έλεγχος της απόφασης περί μεταφοράς σε περίπτωση εκ νέου ανάληψης	55
2.4. Έλεγχος της απόφασης αναδοχής ασυνόδευτου ανηλίκου	58
2.5. Δυνατότητα επίκλησης περιστάσεων μεταγενέστερων της έκδοσης απόφασης περί μεταφοράς.....	60

Κριτήρια και μηχανισμοί για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας

Κριτήρια και μηχανισμοί για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας

I. Προσδιορισμός του υπεύθυνου κράτους μέλους

1. Κριτήρια για τον προσδιορισμό του υπεύθυνου κράτους μέλους

1.1. Μείζον συμφέρον του ανηλίκου

Απόφαση της 6ης Ιουνίου 2013 (τέταρτο τμήμα), MA κ.λπ. (C-648/11, [EU:C:2013:367](#))

«Κανονισμός (ΕΚ) 343/2003 – Προσδιορισμός υπεύθυνου κράτους μέλους – Ασυνόδευτος ανήλικος – Αιτήσεις ασύλου που υποβλήθηκαν διαδοχικώς σε δύο κράτη μέλη – Δεν υπάρχει μέλος της οικογένειας του ανηλίκου στο έδαφος κράτους μέλους – Άρθρο 6, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 343/2003 – Μεταφορά ανηλίκου στο κράτος μέλος στο οποίο υποβλήθηκε η πρώτη αίτηση – Συμβατό – Μείζον συμφέρον του παιδιού – Άρθρο 24, παράγραφος 2, του Χάρτη»

Δύο ανήλικοι (MA και BT) πολίτες Ερυθραίας και ένας ανήλικος (DA) πολίτης Ιράκ υπέβαλαν αίτηση ασύλου στο Ηνωμένο Βασίλειο. Κανένα μέλος των οικογενειών τους δεν ευρισκόταν νομίμως σε άλλο κράτος μέλος της Ένωσης. Οι βρετανικές αρχές διαπίστωσαν ότι οι τρεις ανήλικοι είχαν υποβάλει προηγουμένως αίτηση ασύλου σε άλλα κράτη μέλη, οι MA και BT στην Ιταλία και ο DA στις Κάτω Χώρες. Ως εκ τούτου, αποφασίστηκε η μεταφορά των ανηλίκων στα εν λόγω κράτη, τα οποία θεωρήθηκαν υπεύθυνα για την εξέταση των αιτήσεών τους ασύλου.

Εάν ο αιτών άσυλο είναι ασυνόδευτος ανήλικος, ο κανονισμός Δουβλίνο II προβλέπει ότι υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησης είναι το κράτος μέλος στο οποίο ευρίσκεται νομίμως ένα μέλος της οικογένειάς του, εφόσον αυτό είναι προς το μείζον συμφέρον του ανηλίκου. Εάν δεν υπάρχει μέλος της οικογένειας, υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησης είναι το κράτος μέλος στο οποίο ο ανήλικος υπέβαλε την αίτηση ασύλου, χωρίς να διευκρινίζεται στον κανονισμό αν πρόκειται για την πρώτη αίτηση που ο ανήλικος υπέβαλε σε ένα κράτος μέλος ή για την τελευταία αίτηση που ο ανήλικος υπέβαλε σε άλλο κράτος μέλος.

Συναφώς, το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι, σε περίπτωση που ο αιτών είναι ασυνόδευτος ανήλικος του οποίου κανένα μέλος της οικογένειας δεν ευρίσκεται νομίμως στο έδαφος κράτους μέλους και ο οποίος υπέβαλε αιτήσεις ασύλου σε περισσότερα του ενός κράτη μέλη, το κράτος μέλος που είναι υπεύθυνο να εξετάσει την αίτηση θα είναι εκείνο στο οποίο ευρίσκεται ο ανήλικος μετά την υποβολή αίτησης σε αυτό. Το συμπέρασμα αυτό απορρέει από το πλαίσιο και τον σκοπό του κανονισμού, ο οποίος αποβλέπει στην πραγματική πρόσβαση των αιτούντων άσυλο στις διαδικασίες προσδιορισμού του καθεστώτος του πρόσφυγα, αποδίδοντας συγχρόνως ιδιαίτερη προσοχή στους ασυνόδευτους ανηλίκους. Επομένως, δεδομένου ότι οι ασυνόδευτοι ανήλικοι αποτελούν μια ιδιαιτέρως ευάλωτη κατηγορία προσώπων, επιβάλλεται να μην επιμηκύνεται πέραν του απολύτως αναγκαίου μέτρου η διαδικασία προσδιορισμού του υπεύθυνου κράτους μέλους, πράγμα που σημαίνει, κατ' αρχήν, ότι δεν πρέπει να μεταφέρονται σε άλλο κράτος μέλος.

Κριτήρια και μηχανισμοί για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας

Οι ανωτέρω παρατηρήσεις επιρρωννύονται από την απαίτηση σεβασμού των θεμελιωδών δικαιωμάτων, στα οποία καταλέγεται εκείνο κατά το οποίο σε όλες τις πράξεις που αφορούν τα παιδιά, είτε επιχειρούνται από δημόσιες αρχές είτε από ιδιωτικούς οργανισμούς, πρωταρχική σημασία πρέπει να δίνεται στο μείζον συμφέρον του παιδιού¹⁵. Ως εκ τούτου, προς το συμφέρον των ασυνόδευτων ανηλίκων, είναι αναγκαίο να μην επιμηκύνεται αδικαιολόγητα η διαδικασία προσδιορισμού του υπεύθυνου κράτους μέλους, αλλά να διασφαλίζεται η ταχεία πρόσβασή τους στις διαδικασίες προσδιορισμού του καθεστώτος του πρόσφυγα.

Το Δικαστήριο διευκρίνισε ότι τέτοια ερμηνεία δεν συνεπάγεται ότι ο ασυνόδευτος ανήλικος, του οποίου η αίτηση ασύλου απορρίπτεται στο πρώτο κράτος μέλος, μπορεί εν συνεχεία να υποχρεώσει άλλο κράτος μέλος να εξετάσει την αίτησή του ασύλου. Συγκεκριμένα, τα κράτη μέλη δεν οφείλουν να εξετάζουν εάν ο αιτών πληροί τις προϋποθέσεις για τον χαρακτηρισμό του ως πρόσφυγα όταν μια αίτηση θεωρείται ως απαράδεκτη επειδή ο αιτών άσυλο υπέβαλε ταυτόσημη αίτηση έπειτα από τελεσίδικη απόφαση.

1.2. Οικογενειακοί δεσμοί

1.2.1. Παρουσία μέλους της οικογένειας, δικαιούχου διεθνούς προστασίας

Απόφαση της 1ης Αυγούστου 2022, Bundesrepublik Deutschland (Τέκνο προσφύγων το οποίο γεννήθηκε εκτός του κράτους υποδοχής) (C-720/20, [EU:C:2022:603](#))

«Προδικαστική παραπομπή – Κοινή πολιτική στον τομέα του ασύλου – Κριτήρια και μηχανισμοί προσδιορισμού του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας – Κανονισμός (ΕΕ) 604/2013 (Δουβλίνο ΙΙΙ) – Αίτηση διεθνούς προστασίας υποβληθείσα από ανήλικο στο κράτος μέλος γέννησής του – Γονείς του ανηλίκου στους οποίους είχε προηγουμένως χορηγηθεί το καθεστώς πρόσφυγα σε άλλο κράτος μέλος – Άρθρο 3, παράγραφος 2 – Άρθρο 9 – Άρθρο 20, παράγραφος 3 – Οδηγία 2013/32/ΕΕ – Άρθρο 33, παράγραφος 2, στοιχείο α' – Παραδεκτό της αίτησης διεθνούς προστασίας και ευθύνη για την εξέτασή της»

Η προσφεύγουσα, υπήκοος της Ρωσικής Ομοσπονδίας, γεννήθηκε στη Γερμανία το 2015. Οι γονείς και τα πέντε αδέρφια της, επίσης ρωσικής ιθαγένειας, είχαν αποκτήσει τον Μάρτιο του 2012 το καθεστώς πρόσφυγα στην Πολωνία. Τον Δεκέμβριο του 2012 αναχώρησαν από την Πολωνία για να μεταβούν στη Γερμανία, όπου υπέβαλαν αιτήσεις διεθνούς προστασίας. Η Δημοκρατία της Πολωνίας δεν ανταποκρίθηκε στο αίτημα των γερμανικών αρχών να αναλάβει εκ νέου τα άτομα αυτά, για τον λόγο ότι ετύχαναν

¹⁵ Επισημαίνεται, εξάλλου, ότι το άρθρο 8, παράγραφος 4, του κανονισμού Δουβλίνο ΙΙΙ μνημονεύει πλέον την εν λόγω συνεκτίμηση του μείζονος συμφέροντος του παιδιού κατά τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο να εξετάσει τις αιτήσεις ασυνόδευτων ανηλίκων.

Κριτήρια και μηχανισμοί για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας

διεθνούς προστασίας στο έδαφός της. Στη συνέχεια, οι γερμανικές αρχές απέρριψαν τις αιτήσεις διεθνούς προστασίας των ως άνω ατόμων ως απαράδεκτες, λόγω του καθεστώτος πρόσφυγα που τους είχε χορηγηθεί στην Πολωνία. Ωστόσο, η οικογένεια της προσφεύγουσας εξακολούθησε να διαμένει στο γερμανικό έδαφος.

Τον Μάρτιο του 2018 η προσφεύγουσα υπέβαλε στις γερμανικές αρχές αίτηση διεθνούς προστασίας. Η αίτηση αυτή απορρίφθηκε ως απαράδεκτη, βάσει ιδίως του κανονισμού Δουβλίνο III.

Το αιτούν δικαστήριο, το οποίο επιλήφθηκε της προσφυγής κατά της εν λόγω απορριπτικής απόφασης, διατηρούσε αμφιβολίες ως προς το αν η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας είναι το υπεύθυνο κράτος μέλος για την εξέταση της αίτησης της προσφεύγουσας και αν, σε περίπτωση καταφατικής απάντησης, το εν λόγω κράτος μέλος δικαιούται να απορρίψει την αίτηση αυτή ως απαράδεκτη δυνάμει της οδηγίας για τις διαδικασίες.

Ειδικότερα, το αιτούν δικαστήριο ζήτησε να διευκρινιστεί αν είναι δυνατή στην περίπτωση της προσφεύγουσας η κατ' αναλογίαν εφαρμογή ορισμένων διατάξεων του κανονισμού Δουβλίνο III και της οδηγίας για τις διαδικασίες. Συναφώς, το αιτούν δικαστήριο ζήτησε να διευκρινιστεί, αφενός, αν, για την αποτροπή των δευτερογενών μετακινήσεων, το άρθρο 20, παράγραφος 3, του κανονισμού Δουβλίνο III, το οποίο αφορά, μεταξύ άλλων, την περίπτωση τέκνων που γεννήθηκαν μετά την άφιξη αιτούντος διεθνή προστασία, εφαρμόζεται στην περίπτωση αίτησης διεθνούς προστασίας υποβληθείσας από ανήλικο στο κράτος μέλος γέννησής του, όταν οι γονείς του απολαύουν διεθνούς προστασίας σε άλλο κράτος μέλος ¹⁶. Αφετέρου, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται αν το άρθρο 33, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας για τις διαδικασίες ¹⁷ εφαρμόζεται σε ανήλικο του οποίου οι γονείς απολαύουν διεθνούς προστασίας σε άλλο κράτος μέλος, αλλά όχι και ο ίδιος ο ανήλικος.

Το τμήμα μείζονος συνθέσεως του Δικαστηρίου απάντησε αρνητικά στα ανωτέρω ερωτήματα. Ειδικότερα, το Δικαστήριο αποφάνθηκε, αφενός, ότι, κατά τον κανονισμό Δουβλίνο III, το κράτος μέλος στο οποίο ο ανήλικος υποβάλλει γραπτώς αίτηση διεθνούς προστασίας είναι υπεύθυνο για την εξέταση της εν λόγω αίτησης και, αφετέρου, ότι ένα κράτος μέλος δεν μπορεί να κρίνει την αίτηση του ανηλίκου απαράδεκτη με την αιτιολογία ότι τα μέλη της οικογένειάς του αναχώρησαν από άλλο κράτος μέλος στο οποίο τύγχαναν διεθνούς προστασίας και μετέβησαν παρανόμως στο κράτος μέλος στο οποίο ο ανήλικος υπέβαλε την αίτησή του. Ελλείψει αίτησης υποβληθείσας γραπτώς, υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησης είναι το πρώτο κράτος

¹⁶ Δυνάμει της διάταξης αυτής, η οποία αφορά τη διαδικασία αναδοχής ευθύνης, η κατάσταση του ανηλίκου ο οποίος συνοδεύει τον αιτούντα διεθνή προστασία και εμπίπτει στον ορισμό του «μέλους οικογένειας» είναι αδιαχώριστη από εκείνη του μέλους της οικογένειάς του και υπάγεται στην αρμοδιότητα του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησης διεθνούς προστασίας του εν λόγω μέλους οικογένειας, ακόμη και αν ο ανήλικος δεν είναι ατομικά αιτών, εφόσον τούτο είναι προς το μείζον συμφέρον του ανηλίκου. Το ίδιο ισχύει και για τα τέκνα που γεννήθηκαν μετά την άφιξη του αιτούντος στο έδαφος των κρατών μελών, χωρίς να χρειάζεται να κινηθεί νέα διαδικασία αναδοχής ευθύνης για τα εν λόγω τέκνα..

¹⁷ Δυνάμει της διάταξης αυτής, τα κράτη μέλη μπορούν να θεωρήσουν αίτηση για διεθνή προστασία ως απαράδεκτη εάν έχει χορηγηθεί διεθνής προστασία από άλλο κράτος μέλος.

Κριτήρια και μηχανισμοί για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας

μέλος στο οποίο υποβλήθηκε η αίτηση διεθνούς προστασίας, εκτός εάν άλλο κράτος μέλος οριστεί υπεύθυνο κατ' εφαρμογήν των κριτηρίων που μνημονεύονται στον εν λόγω κανονισμό.

Συναφώς, πρώτον, το Δικαστήριο εκτίμησε ότι το άρθρο 20, παράγραφος 3, του κανονισμού Δουβλίνο III δεν εφαρμόζεται κατ' αναλογία στην περίπτωση κατά την οποία ένας ανήλικος και οι γονείς του υποβάλλουν αιτήσεις διεθνούς προστασίας στο κράτος μέλος στο οποίο γεννήθηκε το τέκνο αυτό, ενώ οι γονείς απολαύουν διεθνούς προστασίας σε άλλο κράτος μέλος. Πράγματι, αφενός, η διάταξη αυτή προϋποθέτει ότι τα μέλη της οικογένειας του ανηλίκου εξακολουθούν να έχουν την ιδιότητα του «αιτούντος» και, συνεπώς, δεν ρυθμίζει την περίπτωση τέκνου το οποίο γεννήθηκε αφού είχε προηγουμένως χορηγηθεί στα μέλη της οικογένειάς του διεθνής προστασία σε κράτος μέλος διαφορετικό από εκείνο στο οποίο γεννήθηκε το τέκνο και στο οποίο διαμένει με την οικογένειά του. Αφετέρου, η κατάσταση ανηλίκου του οποίου τα μέλη της οικογένειας είναι αιτούντες διεθνή προστασία και η κατάσταση ανηλίκου του οποίου τα μέλη της οικογένειας είναι δικαιούχοι τέτοιας προστασίας δεν είναι συγκρίσιμες στο πλαίσιο του καθεστώτος που θεσπίζεται με τον κανονισμό Δουβλίνο III. Οι έννοιες «αιτών»¹⁸ και «δικαιούχος διεθνούς προστασίας»¹⁹ καλύπτουν πράγματι διαφορετικές νομικές ιδιότητες, οι οποίες ρυθμίζονται από διαφορετικές διατάξεις του κανονισμού αυτού. Κατά συνέπεια, η κατ' αναλογία εφαρμογή του άρθρου 20, παράγραφος 3, στην περίπτωση ανηλίκου του οποίου τα μέλη της οικογένειας είναι δικαιούχοι διεθνούς προστασίας θα στερούσε, τόσο από τον ανήλικο όσο και από το κράτος μέλος που χορήγησε διεθνή προστασία στα μέλη της οικογένειάς του, τη δυνατότητα εφαρμογής των μηχανισμών που προβλέπει ο κανονισμός αυτός. Τούτο θα είχε ιδίως ως συνέπεια ότι θα ήταν δυνατή η έκδοση απόφασης μεταφοράς του ανηλίκου χωρίς να κινηθεί διαδικασία αναδοχής του.

Εξάλλου, ο κανονισμός Δουβλίνο III προβλέπει ειδικούς κανόνες στην περίπτωση κατά την οποία έχει περατωθεί η κινηθείσα διαδικασία που αφορά τα μέλη της οικογένειας του αιτούντος, τα οποία έλαβαν άδεια διαμονής σε ορισμένο κράτος μέλος ως δικαιούχοι διεθνούς προστασίας. Ειδικότερα, το άρθρο 9 του κανονισμού αυτού ορίζει ότι, σε τέτοια περίπτωση, το εν λόγω κράτος μέλος είναι υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησης διεθνούς προστασίας, υπό τον όρο ότι οι ενδιαφερόμενοι εξέφρασαν την επιθυμία τους γραπτώς. Βεβαίως, η προϋπόθεση αυτή αποκλείει την εφαρμογή του άρθρου 9, εφόσον οι ενδιαφερόμενοι δεν εξέφρασαν τέτοια επιθυμία. Μια τέτοια περίπτωση είναι δυνατόν να ανακύψει ιδίως όταν η αίτηση διεθνούς προστασίας του ενδιαφερόμενου ανηλίκου υποβάλλεται κατόπιν παράνομης δευτερογενούς μετακίνησης της οικογένειάς του από το πρώτο κράτος μέλος στο κράτος μέλος στο οποίο υποβάλλεται η αίτηση αυτή. Εντούτοις, η περίπτωση αυτή ουδόλως αναιρεί το γεγονός ότι ο νομοθέτης της Ένωσης προέβλεψε, στο ως άνω άρθρο, διάταξη η οποία καλύπτει ακριβώς τη συγκεκριμένη περίπτωση. Επιπλέον, λαμβανομένου υπόψη του

¹⁸ Κατά την έννοια του άρθρου 2, στοιχείο γ', του κανονισμού Δουβλίνο III.

¹⁹ Κατά την έννοια του άρθρου 2, στοιχείο στ', του κανονισμού Δουβλίνο III.

Κριτήρια και μηχανισμοί για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας

σαφούς γράμματος του άρθρου 9, δεν χωρεί παρέκκλιση από την απαίτηση γραπτής δήλωσης της επιθυμίας των ενδιαφερομένων.

Υπό τις συνθήκες αυτές, σε περίπτωση κατά την οποία οι ενδιαφερόμενοι δεν δήλωσαν γραπτώς την επιθυμία τους να είναι υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησης διεθνούς προστασίας παιδιού το κράτος μέλος στο οποίο έχουν λάβει άδεια διαμονής τα μέλη της οικογένειάς του ως δικαιούχοι διεθνούς προστασίας, το υπεύθυνο κράτος μέλος θα προσδιοριστεί δυνάμει του άρθρου 3, παράγραφος 2, του κανονισμού Δουβλίνο III ²⁰.

Δεύτερον, το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι το άρθρο 33, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας για τις διαδικασίες δεν εφαρμόζεται κατ' αναλογία στην περίπτωση αίτησης διεθνούς προστασίας υποβληθείσας από ανήλικο σε ορισμένο κράτος μέλος, όταν δικαιούχος διεθνούς προστασίας σε άλλο κράτος μέλος δεν είναι το ίδιο το τέκνο, αλλά οι γονείς του. Συναφώς, το Δικαστήριο υπενθύμισε ότι η οδηγία αυτή απαριθμεί εξαντλητικώς τις περιπτώσεις στις οποίες τα κράτη μέλη μπορούν να θεωρήσουν μια αίτηση διεθνούς προστασίας ως απαράδεκτη. Επιπλέον, η διάταξη που προβλέπει αυτούς τους λόγους απαραδέκτου εισάγει παρέκκλιση από την υποχρέωση των κρατών μελών να εξετάζουν επί της ουσίας όλες τις αιτήσεις διεθνούς προστασίας. Από τον εξαντλητικό χαρακτήρα της διάταξης αυτής και από το γεγονός ότι εισάγει παρέκκλιση προκύπτει ότι πρέπει να ερμηνεύεται στενά και, ως εκ τούτου, δεν μπορεί να εφαρμοστεί σε περίπτωση η οποία δεν αντιστοιχεί στο γράμμα της. Κατά συνέπεια, το προσωπικό πεδίο εφαρμογής της δεν μπορεί να επεκταθεί σε αιτούντα διεθνή προστασία ο οποίος δεν απολαύει ο ίδιος τέτοιας προστασίας.

1.2.2. Σχέση εξάρτησης

Απόφαση της 6ης Νοεμβρίου 2012 (τμήμα μείζονος συνθέσεως), Κ (C-245/11, [EU:C:2012:685](#))

«Κανονισμός (ΕΚ) 343/2003 – Προσδιορισμός του κράτους μέλους το οποίο είναι υπεύθυνο για την εξέταση αιτήσεως ασύλου που υπέβαλε υπήκοος τρίτης χώρας σε ένα από τα κράτη μέλη – Ανθρωπιστική ρήτρα – Άρθρο 15 του κανονισμού αυτού – Πρόσωπο στο οποίο έχει χορηγηθεί άσυλο σε ορισμένο κράτος μέλος και το οποίο, λόγω σοβαρής ασθένειας, εξαρτάται από τη συνδρομή του αιτούντος άσυλο – Άρθρο 15, παράγραφος 2, του κανονισμού – Υποχρέωση του κράτους μέλους, το οποίο δεν είναι το υπεύθυνο κράτος μέλος βάσει των κριτηρίων του κεφαλαίου III του εν λόγω κανονισμού, να εξετάσει την αίτηση ασύλου που υπέβαλε ο συγκεκριμένος αιτών άσυλο – Προϋποθέσεις»

Η Κ εισήλθε παράνομα από τρίτη χώρα στην Πολωνία όπου και υπέβαλε, τον Μάρτιο του 2008, την πρώτη αίτηση ασύλου. Εν συνεχεία, αναχώρησε από την πολωνική επικράτεια και εισήλθε παράνομα στην Αυστρία, όπου εγκαταστάθηκε μαζί με έναν από τους ενήλικους γιους της, στον οποίο είχε αναγνωριστεί η ιδιότητα του πρόσφυγα

²⁰ Κατά τη διάταξη αυτήν, όταν δεν μπορεί να προσδιορισθεί υπεύθυνο κράτος μέλος βάσει των κριτηρίων που απαριθμούνται στον κανονισμό Δουβλίνο III, υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησης διεθνούς προστασίας είναι το πρώτο κράτος μέλος στο οποίο υποβλήθηκε η αίτηση αυτή.

Κριτήρια και μηχανισμοί για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας

όπως επίσης στη σύζυγο και στα τρία ανήλικα τέκνα τους. Τον Απρίλιο του 2008 η Κ υπέβαλε στην Αυστρία δεύτερη αίτηση ασύλου. Η νύφη της Κ τελούσε σε σχέση εξάρτησης προς την Κ λόγω του πρόσφατου τοκετού της νύφης καθώς και λόγω σοβαρής ασθένειας και σοβαρής αναπηρίας της η οποία προκλήθηκε από ιδιαιτέρως τραυματικό συμβάν σε τρίτη χώρα.

Οι αυστριακές αρχές, εκτιμώντας ότι η Δημοκρατία της Πολωνίας είναι υπεύθυνη για την εξέταση της αίτησης ασύλου της Κ, ζήτησαν από το εν λόγω κράτος μέλος να αναλάβει εκ νέου την αιτούσα και, ως εκ τούτου, απέρριψαν την αίτηση ασύλου που η Κ είχε υποβάλει στην Αυστρία.

Το αιτούν δικαστήριο ζήτησε από το Δικαστήριο να διευκρινίσει αν, σε κατάσταση όπως η επίμαχη στην υπόθεση της οποίας είχε επιληφθεί, έπρεπε να εφαρμοστεί η ανθρωπιστική ρήτρα που προβλέπεται στο άρθρο 15 του κανονισμού Δουβλίνο II, με αποτέλεσμα η Αυστρία να είναι αρμόδια να αποφανθεί επί της συγκεκριμένης αίτησης ασύλου.

Το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι το άρθρο 15, παράγραφος 2, του κανονισμού Δουβλίνο II πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι, όταν πρόσωπο στο οποίο έχει αναγνωριστεί το καθεστώς του πρόσφυγα σε ένα κράτος μέλος εξαρτάται από μέλος της οικογένειάς του που έχει μεν ζητήσει άσυλο, πλην όμως η σχετική αίτησή του πρέπει, σύμφωνα με τα κριτήρια του κεφαλαίου III του ως άνω κανονισμού, να εξεταστεί σε άλλο κράτος μέλος, τότε το κράτος μέλος της κατοικίας τους καθίσταται υπεύθυνο για την εξέταση της αιτήσεως ασύλου. Κατά την εκτίμηση του Δικαστηρίου, το κράτος μέλος της κατοικίας οφείλει να αναλάβει τις υποχρεώσεις που συνδέονται με την εν λόγω ευθύνη και να ενημερώσει σχετικά το κατ' αρχήν υπεύθυνο κράτος μέλος, ακόμη και αν αυτό δεν έχει υποβάλει αίτημα προς τούτο, κατά την έννοια του άρθρου 15, παράγραφος 1, δεύτερη περίοδος, του ίδιου κανονισμού.

Πράγματι, το άρθρο 15, παράγραφος 2, του κανονισμού Δουβλίνο II εφαρμόζεται εφόσον υφίσταται σχέση εξάρτησης στην οποία δεν είναι ο ίδιος ο αιτών άσυλο που εξαρτάται από τη συνδρομή μέλους της οικογένειάς του το οποίο βρίσκεται σε κράτος μέλος διαφορετικό από εκείνο που είναι υπεύθυνο σύμφωνα με τα κριτήρια του κεφαλαίου III του εν λόγω κανονισμού, αλλά το μέλος της οικογένειάς του το οποίο βρίσκεται στο άλλο αυτό κράτος μέλος εξαρτάται από τη συνδρομή του αιτούντος άσυλο. Η διάταξη αυτή εφαρμόζεται επίσης οσάκις οι μνημονεύμενοι σε αυτήν ανθρωπιστικοί λόγοι συντρέχουν στο πρόσωπο ενός εξαρτώμενου ατόμου, κατά την έννοια της διάταξης αυτής, το οποίο, χωρίς να είναι μέλος της οικογένειας κατά την έννοια του άρθρου 2, στοιχείο θ', του κανονισμού αυτού, έχει οικογενειακούς δεσμούς με τον αιτούντα άσυλο και στο οποίο ο αιτών άσυλο είναι σε θέση να παρέχει πραγματικά την αναγκαία συνδρομή ^{21 22}.

²¹ Σύμφωνα με το άρθρο 11, παράγραφος 4, του κανονισμού (ΕΚ) 1560/2003 της Επιτροπής, της 2ας Σεπτεμβρίου 2003, για τα μέτρα εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) 343/2003 του Συμβουλίου για τη θέσπιση των κριτηρίων και μηχανισμών για τον προσδιορισμό του

Κριτήρια και μηχανισμοί για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας

1.3. Είσοδος στο έδαφος

Αποφάσεις της 26ης Ιουλίου 2017 (τμήμα μείζονος συνθέσεως), Jafari (C-646/16, [EU:C:2017:586](#)), και της 26ης Ιουλίου 2017 (τμήμα μείζονος συνθέσεως), A. S. (C-490/16, [EU:C:2017:585](#)) ²³⁾

«Προδικαστική παραπομπή – Κανονισμός (ΕΕ) 604/2013 – Προσδιορισμός του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αιτήσεως διεθνούς προστασίας που υποβάλλεται σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας – Άφιξη εξαιρετικά μεγάλου αριθμού υπηκόων τρίτων χωρών προς αναζήτηση διεθνούς προστασίας – Οργάνωση από τις αρχές κράτους μέλους της διαβάσεως των συνόρων του με σκοπό τη διέλευση προς άλλο κράτος μέλος – Είσοδος επιτραπέζια κατά παρέκκλιση για ανθρωπιστικούς λόγους – Άρθρο 2, στοιχείο ιγ' – Έννοια της "θεωρήσεως" – Άρθρο 12 – Έκδοση θεωρήσεως – Άρθρο 13 – Παράνομη διάβαση εξωτερικών συνόρων»

«Προδικαστική παραπομπή – Κανονισμός (ΕΕ) 604/2013 – Προσδιορισμός του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αιτήσεως διεθνούς προστασίας που υποβάλλεται σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας – Άφιξη εξαιρετικά μεγάλου αριθμού υπηκόων τρίτων χωρών προς αναζήτηση διεθνούς προστασίας – Οργάνωση από τις αρχές κράτους μέλους της διάβασης των συνόρων του με σκοπό τη διέλευση προς άλλο κράτος μέλος – Είσοδος επιτραπέζια κατά παρέκκλιση για ανθρωπιστικούς λόγους – Άρθρο 13 – Παράνομη διάβαση εξωτερικών συνόρων – Προθεσμία δώδεκα μηνών από την ημερομηνία της διαβάσεως των συνόρων – Άρθρο 27 – Μέσο ένδικης προστασίας – Έκταση του δικαστικού ελέγχου – Άρθρο 29 – Προθεσμία έξι μηνών για την εκτέλεση της μεταφοράς – Υπολογισμός των προθεσμιών – Άσκηση ενδίκου βοηθήματος – Ανασταλτικό αποτέλεσμα»

Το 2016 Σύριος υπήκοος ([απόφαση A.S., C-490/16](#)) και τα μέλη δύο αφγανικών οικογενειών ([απόφαση Jafari, C-646/16](#)), μολονότι δεν κατείχαν κατάλληλη θεώρηση εισόδου, διήλθαν τα σύνορα μεταξύ Κροατίας και Σερβίας. Οι κροατικές αρχές οργάνωσαν τη μεταφορά των εν λόγω προσώπων μέχρι τα σύνορα Κροατίας-Σλοβενίας, με σκοπό να τους διευκολύνουν να μεταβούν σε άλλα κράτη μέλη ώστε να υποβάλουν εκεί αίτηση διεθνούς προστασίας.

Εν συνεχεία, ο Σύριος υπήκοος υπέβαλε αίτηση διεθνούς προστασίας στη Σλοβενία, τα δε μέλη των αφγανικών οικογενειών έπραξαν το ίδιο στην Αυστρία. Εντούτοις, τόσο η Σλοβενία όσο και η Αυστρία εκτίμησαν ότι, στο μέτρο που οι αιτούντες είχαν εισέλθει παρανόμως στην Κροατία, κατά τον κανονισμό Δουβλίνο III, αρμόδιες να εξετάσουν τις αιτήσεις διεθνούς προστασίας των εν λόγω προσώπων ήταν οι αρχές του συγκεκριμένου κράτους μέλους.

κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης ασύλου που υποβάλλεται σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας (ΕΕ 2003, L 222, σ. 3).

²² Επισημαίνεται ότι, με τον κανονισμό Δουβλίνο III, ο νομοθέτης δεν κωδικοποίησε τη νομολογία που απορρέει από την απόφαση της 6ης Νοεμβρίου 2012 (τμήμα μείζονος συνθέσεως), K (C-245/11, [EU:C:2012:685](#)), και περιόρισε τις υποχρεώσεις των κρατών μελών στον συγκεκριμένο τομέα. Κατά το άρθρο 16 του εν λόγω κανονισμού, όταν ο αιτών εξαρτάται από τη βοήθεια του τέκνου, του αδελφού ή του γονέα του που διαμένει νομίμως σε κράτος μέλος ή όταν νομίμως διαμένον σε κράτος μέλος τέκνο, αδελφός ή γονέας αιτούντος εξαρτάται από τη βοήθεια του αιτούντος, τα κράτη μέλη συνήθως τοποθετούν μαζί ή επανενώνουν τον αιτούντα με το τέκνο, αδερφό ή γονέα.

²³ Απόφαση η οποία μνημονεύεται επίσης στο τμήμα III.2.1., που επιγράφεται «Παράβαση των τεχνικών διατάξεων».

Κριτήρια και μηχανισμοί για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας

Οι ενδιαφερόμενοι άσκησαν ένδικες προσφυγές κατά των αντίστοιχων αποφάσεων των σλοβενικών και των αυστριακών αρχών υποστηρίζοντας ότι η είσοδός τους στην Κροατία δεν μπορεί να θεωρηθεί ως παράνομη και ότι, επομένως, κατά τον κανονισμό Δουβλίνο III, αρμόδιες για να εξετάσουν τις αιτήσεις τους ήταν οι σλοβενικές και οι αυστριακές αρχές.

Υπό τις συνθήκες αυτές, τα αιτούντα δικαστήρια ζήτησαν από το Δικαστήριο να διευκρινίσει αν η είσοδος των ενδιαφερομένων έπρεπε να θεωρηθεί ή όχι νόμιμη κατά την έννοια του κανονισμού Δουβλίνο III. Το αυστριακό αιτούν δικαστήριο ζήτησε επίσης να διευκρινιστεί αν η στάση των κροατικών αρχών ισοδυναμεί με τη χορήγηση θεώρησης εισόδου από το συγκεκριμένο κράτος μέλος.

Το Δικαστήριο διαπίστωσε κατ' αρχάς ότι, κατά τον κανονισμό Δουβλίνο III, ως «θεώρηση» νοείται η «άδεια ή η απόφαση κράτους μέλους η οποία απαιτείται με σκοπό τη διέλευση ή την είσοδο» στην επικράτεια του κράτους μέλους αυτού ή στην επικράτεια περισσότερων κρατών μελών. Ως εκ τούτου, αφενός, η έννοια της θεώρησης παραπέμπει σε πράξη που εκδίδεται επισήμως από εθνική διοικητική αρχή και όχι σε απλή ανοχή και, αφετέρου, η θεώρηση δεν ταυτίζεται με την εισδοχή στην επικράτεια κράτους μέλους, αφού η θεώρηση απαιτείται ακριβώς προκειμένου να επιτραπεί η εισδοχή.

Υπό τις συνθήκες αυτές, το Δικαστήριο επισήμανε ότι η εισδοχή υπηκόου τρίτης χώρας στο έδαφος κράτους μέλους δεν είναι δυνατόν να χαρακτηριστεί θεώρηση εισόδου, ακόμη και αν η εν λόγω εισδοχή οφείλεται στην επέλευση εξαιρετικών περιστάσεων, οι οποίες χαρακτηρίστηκαν από μαζική εισροή εκτοπισθέντων στην Ένωση. Εξάλλου, το Δικαστήριο εκτίμησε ότι η διέλευση συνόρων κατά παράβαση των προϋποθέσεων που επιβάλλει η εφαρμοστέα στο οικείο κράτος μέλος νομοθεσία πρέπει κατ' ανάγκην να θεωρείται «παράνομη», κατά την έννοια του κανονισμού Δουβλίνο III.

Όσον αφορά τη δυνατότητα των κρατών μελών, δυνάμει του κώδικα συνόρων του Σένγκεν ²⁴, να επιτρέπουν την είσοδο στην επικράτειά τους για ανθρωπιστικούς λόγους στους υπηκόους τρίτων χωρών οι οποίοι δεν πληρούν τις προϋποθέσεις εισόδου, το Δικαστήριο υπενθύμισε ότι κάτι τέτοιο ισχύει μόνον για την επικράτεια του οικείου κράτους μέλους και όχι για την επικράτεια των λοιπών κρατών μελών.

Επιπλέον, εάν γίνει δεκτό ότι η είσοδος υπηκόου τρίτης χώρας η οποία επιτράπηκε για ανθρωπιστικούς λόγους από κράτος μέλος, κατά παρέκκλιση από τις προϋποθέσεις εισόδου που επιβάλλονται κατ' αρχήν σε τέτοιο υπήκοο, δεν συνιστά παράνομη διέλευση των συνόρων, τούτο θα συνεπάγεται ότι το εν λόγω κράτος μέλος δεν είναι υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησης διεθνούς προστασίας που το οικείο πρόσωπο υπέβαλε σε άλλο κράτος μέλος. Τέτοιο συμπέρασμα δεν θα συνάδει, όμως, με τον κανονισμό Δουβλίνο III, ο οποίος αναθέτει στο κράτος μέλος μέσω του οποίου τέτοιο

²⁴ Κανονισμός (ΕΚ) 562/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Μαρτίου 2006, για τη θέσπιση του κοινοτικού κώδικα σχετικά με το καθεστώς διέλευσης προσώπων από τα σύνορα (ΕΕ 2006, L 105, σ. 1), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΕ) 610/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013 (ΕΕ 2013, L 182, σ. 1).

Κριτήρια και μηχανισμοί για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας

πρόσωπο εισήλθε για πρώτη φορά στο έδαφος της Ένωσης την ευθύνη να εξετάσει την αίτηση διεθνούς προστασίας που υπέβαλε το εν λόγω πρόσωπο. Επομένως, κράτος μέλος το οποίο αποφάσισε να επιτρέψει, για ανθρωπιστικούς λόγους, την είσοδο στην επικράτειά του υπηκόου τρίτης χώρας χωρίς θεώρηση εισόδου και μη απαλλασσόμενου από την υποχρέωση θεώρησης εισόδου δεν μπορεί να απαλλαγεί από την ευθύνη εξέτασης της αίτησης διεθνούς προστασίας.

Υπό τις συνθήκες αυτές, το Δικαστήριο έκρινε ότι η έννοια της «παράνομης διέλευσης συνόρων» καλύπτει επίσης την περίπτωση στην οποία ένα κράτος μέλος δέχεται στην επικράτειά του υπηκόους τρίτης χώρας επικαλούμενο ανθρωπιστικούς λόγους και παρεκκλίνοντας από τις προϋποθέσεις εισόδου που επιβάλλονται κατ' αρχήν στους υπηκόους τρίτων χωρών.

Επιπλέον, παραπέμποντας στους μηχανισμούς που θεσπίστηκαν με τον κανονισμό Δουβλίνο III, στην οδηγία 2001/55 και στο άρθρο 78, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ, το Δικαστήριο διαπίστωσε ότι η περίπτωση ότι η διέλευση των συνόρων πραγματοποιήθηκε κατά την άφιξη εξαιρετικά μεγάλου αριθμού υπηκόων τρίτων χωρών που ζητούσαν να τους χορηγηθεί διεθνής προστασία δεν είναι καθοριστικής σημασίας.

Το Δικαστήριο υπογράμμισε επίσης ότι η αναδοχή των εν λόγω υπηκόων τρίτων χωρών μπορεί να διευκολυνθεί από την εκ μέρους άλλων κρατών μελών χρήση, μονομερώς ή συντονισμένα, σε πνεύμα αλληλεγγύης, της «ρήτρας κυριαρχίας», η οποία τους παρέχει τη δυνατότητα να αποφασίσουν να εξετάσουν τις αιτήσεις διεθνούς προστασίας που τους υποβλήθηκαν, ακόμη και αν δεν είναι αρμόδια να προβούν στην εξέταση αυτή δυνάμει των κριτηρίων του κανονισμού Δουβλίνο III.

Τέλος, το Δικαστήριο υπενθύμισε ότι η μεταφορά αιτούντος διεθνή προστασία προς το υπεύθυνο κράτος μέλος δεν πρέπει να εκτελείται εάν, λόγω της άφιξης εξαιρετικά μεγάλου αριθμού υπηκόων τρίτων χωρών που ζητούν να τους χορηγηθεί διεθνής προστασία, ελλοχεύει πραγματικός κίνδυνος ο ενδιαφερόμενος να υποστεί απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση σε περίπτωση πραγματοποίησης της εν λόγω μεταφοράς.

2. Παρεκκλίσεις από τα κριτήρια για τον προσδιορισμό του υπεύθυνου κράτους μέλους

2.1. Κίνδυνος παράβασης του άρθρου 4 του Χάρτη

Ο κίνδυνος παράβασης του άρθρου 4 του Χάρτη, κατά το οποίο «[κ]ανείς δεν μπορεί να υποβληθεί σε βασανιστήρια ούτε σε απάνθρωπες ή εξευτελιστικές ποινές ή μεταχείριση», μπορεί να ασκήσει επιρροή στον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση των αιτήσεων διεθνούς προστασίας. Αναλόγως της περίπτωσης, μπορεί να πρόκειται περί κινδύνου:

Κριτήρια και μηχανισμοί για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας

- κατά τη διαδικασία ασύλου, λόγω συστημικών ελλείψεων της εν λόγω διαδικασίας και των συνθηκών υποδοχής των αιτούντων διεθνή προστασία στο κράτος μέλος στο οποίο θα πρέπει να μεταφερθεί ο αιτών·
- κατά τη μεταφορά στο κράτος μέλος που ορίστηκε ως υπεύθυνο, λόγω της ιδιαίτερης κατάστασης του αιτούντος·
- στο πέρας της διαδικασίας ασύλου, λόγω των συνθηκών διαβίωσης των δικαιούχων διεθνούς προστασίας στο κράτος μέλος στο οποίο θα πρέπει να μεταφερθεί ο αιτών.

Απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2011 (τμήμα μείζονος συνθέσεως), N. S. κ.λπ. (C-411/10 και C-493/10, [EU:C:2011:865](#))

«Δίκαιο της Ένωσης – Αρχές – Θεμελιώδη δικαιώματα – Εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης – Απαγόρευση της απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισεως – Κοινό ευρωπαϊκό σύστημα ασύλου – Κανονισμός (ΕΚ) 343/2003 – Έννοια του όρου “ασφαλείς χώρες” – Μεταφορά του αιτούντος άσυλο προς το υπεύθυνο κράτος μέλος – Υποχρέωση – Μαχητό τεκμήριο περί του ότι αυτό το κράτος μέλος σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα»

Οι υποθέσεις επί των οποίων εκδόθηκε η συγκεκριμένη απόφαση αφορούσαν πλείονες αιτούντες άσυλο οι οποίοι μετέβησαν στο Ηνωμένο Βασίλειο ή στην Ιρλανδία μετά την είσοδό τους στην Ευρωπαϊκή Ένωση μέσω της Ελλάδας και οι οποίοι αρνούνταν να μεταφερθούν στη συγκεκριμένη χώρα. Τα εν λόγω πρόσωπα εναντιώθηκαν στη μεταφορά τους στην Ελλάδα, υποστηρίζοντας ότι οι διαδικασίες για τη χορήγηση ασύλου στο συγκεκριμένο κράτος εμφανίζουν σοβαρές πλημμέλειες, ότι το ποσοστό των περιπτώσεων χορήγησης ασύλου στην Ελλάδα είναι εξαιρετικά χαμηλό, ότι τα διαθέσιμα στην Ελλάδα ένδικα βοηθήματα είναι ανεπαρκή και οι προϋποθέσεις άσκησής τους είναι εξαιρετικά δυσχερείς καθώς και ότι οι συνθήκες υποδοχής των αιτούντων άσυλο στην Ελλάδα δεν είναι κατάλληλες.

Στο πλαίσιο αυτό, τα αιτούντα δικαστήρια ζήτησαν από το Δικαστήριο να διευκρινίσει αν –λαμβανομένου υπόψη του κορεσμού του ελληνικού συστήματος ασύλου και των συνεπειών του στη μεταχείριση των αιτούντων άσυλο και στην εξέταση των αιτήσεών τους– οι αρχές κράτους μέλους οι οποίες πρέπει να πραγματοποιήσουν τη μεταφορά των αιτούντων στην Ελλάδα πρέπει να ελέγχουν προηγουμένως αν το συγκεκριμένο κράτος σέβεται όντως τα θεμελιώδη δικαιώματα. Τα αιτούντα δικαστήρια ζήτησαν επίσης να διευκρινιστεί αν, σε περίπτωση που το ως άνω κράτος δεν σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα, οι εν λόγω αρχές οφείλουν να δεχθούν την ευθύνη εξέτασης της αίτησης.

Το Δικαστήριο υπενθύμισε, κατά πρώτον, ότι το κοινό ευρωπαϊκό σύστημα ασύλου εντάσσεται σε πλαίσιο εκ του οποίου ευλόγως συνάγεται ότι το σύνολο των κρατών που μετέχουν σε αυτό σέβονται τα θεμελιώδη δικαιώματα και ότι είναι δυνατή συναφώς η ύπαρξη αμοιβαίας εμπιστοσύνης μεταξύ των κρατών μελών. Βάσει της αρχής αυτής, το Δικαστήριο εξέτασε αν οι εθνικές αρχές οι οποίες πρέπει να εκτελέσουν

Κριτήρια και μηχανισμοί για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας

τη μεταφορά στο κράτος που είναι υπεύθυνο να εξετάσει την αίτηση ασύλου, το οποίο προσδιορίστηκε δυνάμει του κανονισμού Δουβλίνο II, οφείλουν να εξετάσουν προηγουμένως αν τα θεμελιώδη δικαιώματα των προσώπων γίνονται σεβαστά στο συγκεκριμένο κράτος.

Συναφώς, το Δικαστήριο επισήμανε ότι, μολονότι η παραμικρή παράβαση των κανόνων που δίδουν το δικαίωμα ασύλου δεν αρκεί για να παρακωλύσει κάθε μεταφορά αιτούντος άσυλο στο κατ' αρχήν αρμόδιο κράτος μέλος, το δίκαιο της Ένωσης δεν επιτρέπει την εφαρμογή αμάχητου τεκμηρίου περί του ότι το κράτος μέλος το οποίο ορίζεται ως υπεύθυνο σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα της Ένωσης. Συγκεκριμένα, απόκειται στα κράτη μέλη, περιλαμβανομένων των εθνικών δικαστηρίων, να μη μεταφέρουν αιτούντα άσυλο προς το προσδιορισμένο ως υπεύθυνο κράτος μέλος εφόσον είναι αδύνατο να αγνοήσουν ότι, εξαιτίας των συστημικών πλημμελειών της διαδικασίας χορήγησης ασύλου και των συνθηκών υποδοχής των αιτούντων άσυλο, συντρέχουν σοβαροί και τεκμηριωμένοι λόγοι να θεωρηθεί ότι ο αιτών θα διατρέξει ουσιαστικό κίνδυνο να υποστεί απάνθρωπη και εξευτελιστική μεταχείριση κατά την έννοια του άρθρου 4 του Χάρτη.

Εξάλλου, το Δικαστήριο επισήμανε επιπλέον ότι, με την επιφύλαξη της δυνατότητας να εξετάσει το ίδιο την αίτηση, το κράτος μέλος που πρέπει να προβεί στη μεταφορά του αιτούντος στο υπεύθυνο κατά τον κανονισμό κράτος και αδυνατεί να το πράξει πρέπει να εξετάσει τα λοιπά κριτήρια του κανονισμού για να διακριβώσει αν κάποιο από τα επόμενα κριτήρια καθιστά δυνατό τον προσδιορισμό άλλου κράτους μέλους ως υπεύθυνου για την εξέταση της αίτησης ασύλου. Συναφώς, το εν λόγω κράτος μέλος πρέπει να μεριμνά ώστε να μην επιδεινώσει κατάσταση τυχόν προσβολής των θεμελιωδών δικαιωμάτων του αιτούντος ακολουθώντας διαδικασία προσδιορισμού του υπεύθυνου κράτους μέλους μη εύλογης χρονικής διάρκειας. Εφόσον παρίσταται ανάγκη, οφείλει να εξετάσει το ίδιο την αίτηση.

Υπογραμμίζεται ότι, με τη συγκεκριμένη απόφαση, το Δικαστήριο έκρινε, για πρώτη φορά, ότι ουσιαστικός κίνδυνος ο αιτών να υποστεί απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση λόγω των συστημικών πλημμελειών της διαδικασίας χορήγησης ασύλου και των συνθηκών υποδοχής των αιτούντων άσυλο στο υπεύθυνο κράτος μέλος επιβάλλει στα κράτη μέλη την υποχρέωση να παρεκκλίνουν από τα κριτήρια για τον προσδιορισμό του υπεύθυνου κράτους μέλους που καθιερώνονται με τον κανονισμό Δουβλίνο II. Η ως άνω νομολογιακή γραμμή κωδικοποιήθηκε εν συνεχεία στον κανονισμό Δουβλίνο III (άρθρο 3, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο ²⁵).

²⁵ «Όταν είναι αδύνατη η μεταφορά αιτούντος στο κράτος μέλος που έχει προσδιορισθεί πρωτίστως ως υπεύθυνο, εξαιτίας βάσιμων λόγων που οδηγούν στο συμπέρασμα ότι υπάρχουν συστημικές ελλείψεις στη διαδικασία ασύλου και στις συνθήκες υποδοχής των αιτούντων στο εν λόγω κράτος μέλος, με αποτέλεσμα να υπάρχει κίνδυνος απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης, κατά την έννοια του άρθρου 4 του [Χάρτη], το προσδιορίζον κράτος μέλος εξακολουθεί να εξετάζει τα κριτήρια του κεφαλαίου III, ώστε να διαπιστώσει αν άλλο κράτος μέλος μπορεί να προσδιοριστεί ως υπεύθυνο».

Κριτήρια και μηχανισμοί για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας

Απόφαση της 14ης Νοεμβρίου 2013 (τμήμα μείζονος συνθέσεως), Puid (C-4/11, [EU:C:2013:740](#))

«Άσυλο – Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Άρθρο 4 – Κανονισμός (ΕΚ) 343/2003 – Άρθρο 3, παράγραφοι 1 και 2 – Προσδιορισμός του κράτους μέλους το οποίο είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης ασύλου που έχει υποβληθεί σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας – Άρθρα 6 έως 12 – Κριτήρια για τον προσδιορισμό του υπευθύνου κράτους μέλους – Άρθρο 13 – Επικουρική ρήτρα»

Ο K. Puid, Ιρανός υπήκοος, αφίχθη παρανόμως στη Γερμανία μέσω της Ελλάδας. Η αίτηση ασύλου την οποία υπέβαλε στη Γερμανία κρίθηκε απαράδεκτη με την αιτιολογία ότι, δυνάμει του κανονισμού Δουβλίνο II, η Ελλάδα ήταν το αρμόδιο κράτος μέλος για την εξέταση της εν λόγω αίτησης. Εντούτοις, πριν από την επαναπροώθησή του στην Ελλάδα, ο K. Puid άσκησε προσφυγή με αίτημα την ακύρωση της απόφασης με την οποία κρίθηκε απαράδεκτη η αίτηση ασύλου που υπέβαλε και διατάχθηκε η μεταφορά του στην Ελλάδα, η οποία έγινε δεκτή σε πρώτο βαθμό, καθόσον το δικαστήριο εκτίμησε ότι, λαμβανομένων υπόψη των συνθηκών υποδοχής των αιτούντων άσυλο και της εξέτασης των αιτήσεων ασύλου στην Ελλάδα, η Γερμανία υποχρεούνταν να εξετάσει την αίτηση.

Στο πλαίσιο αυτό, το αιτούν δικαστήριο επιληφθέν έφεσης ασκηθείσας κατά της πρωτόδικης απόφασης ζήτησε, μεταξύ άλλων, από το Δικαστήριο να διευκρινίσει αν ο κανονισμός Δουβλίνο II αναγνωρίζει στον αιτούντα άσυλο το δικαίωμα να απαιτήσει από κράτος μέλος να εξετάσει την αίτησή του, εάν το συγκεκριμένο κράτος δεν μπορεί να προβεί στη μεταφορά του, λόγω κινδύνου προσβολής των θεμελιωδών δικαιωμάτων του, στο κράτος μέλος που προσδιορίστηκε αρχικώς ως αρμόδιο.

Το Δικαστήριο υπενθύμισε, κατ' αρχάς, ότι τα κράτη μέλη υποχρεούνται να μη μεταφέρουν αιτούντα άσυλο στο κράτος μέλος που ορίστηκε αρχικώς ως υπεύθυνο οσάκις είναι αδύνατο να αγνοούν ότι οι συστημικές πλημμέλειες όσον αφορά τη διαδικασία χορήγησης ασύλου και τις συνθήκες υποδοχής των αιτούντων άσυλο στο αρχικώς ορισμένες κράτος μέλος αποτελούν σοβαρούς και αποδεδειγμένους λόγους που πείθουν ότι ο αιτών θα διατρέξει ουσιαστικό κίνδυνο να υποστεί απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση. Συναφώς, το Δικαστήριο επισήμανε ότι, μολονότι σε τέτοια περίπτωση το κράτος μέλος μπορεί να αποφασίσει να εξετάσει την αίτηση το ίδιο, δεν υπέχει κατ' αρχήν τέτοια υποχρέωση. Σε τέτοια περίπτωση, πρέπει να προσδιορίσει το κράτος μέλος που είναι υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησης ασύλου συνεχίζοντας την εξέταση των κριτηρίων που διατυπώνονται στον κανονισμό Δουβλίνο II. Εάν δεν μπορέσει να το προσδιορίσει, υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησης ασύλου είναι το πρώτο κράτος μέλος στο οποίο υποβλήθηκε η αίτηση.

Τέλος, το Δικαστήριο υπογράμμισε ότι το κράτος μέλος στο οποίο βρίσκεται ο αιτών άσυλο πρέπει να μεριμνά ώστε να μην επιδεινώσει την κατάσταση ενδεχόμενης προσβολής των θεμελιωδών δικαιωμάτων του αιτούντος παρατείνοντας, πέραν εύλογου χρονικού διαστήματος, τη διάρκεια της διαδικασίας προσδιορισμού του

Κριτήρια και μηχανισμοί για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας

υπεύθυνου κράτους μέλους. Ως εκ τούτου, εφόσον παρίσταται ανάγκη, οφείλει να εξετάσει το ίδιο την αίτηση.

Απόφαση της 16ης Φεβρουαρίου 2017 (πέμπτο τμήμα), C. K. κ.λπ. (C-578/16 PPU, [EU:C:2017:127](#))²⁶

«Προδικαστική παραπομπή – Χώρος ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης – Σύνορα, άσυλο και μετανάστευση – Σύστημα του Δουβλίνου – Κανονισμός (ΕΕ) 604/2013 – Άρθρο 4 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση – Μεταφορά βαριά άρρωστου αιτούντος άσυλο προς το κράτος που είναι υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησής του – Μη συνδρομή βάσιμων λόγων που να οδηγούν στο συμπέρασμα ότι στο εν λόγω κράτος μέλος υπάρχουν αποδεδειγμένες συστημικές ελλείψεις – Υποχρεώσεις επιβαλλόμενες στο κράτος μέλος που πρέπει να πραγματοποιήσει τη μεταφορά»

Σύρια υπήκοος και Αιγύπτιος υπήκοος εισήλθαν στο έδαφος της Ευρωπαϊκής Ένωσης με θεώρηση εισόδου εγκύρως χορηγηθείσα από τη Δημοκρατία της Κροατίας, προτού υποβάλουν αίτηση ασύλου στη Σλοβενία. Οι σλοβενικές αρχές υπέβαλαν, ως εκ τούτου, στις αντίστοιχες κροατικές αρχές αίτημα αναδοχής των ενδιαφερομένων, αφού η Κροατία ήταν το υπεύθυνο κράτος μέλος για την εξέταση των αιτήσεών τους διεθνούς προστασίας, δυνάμει του άρθρου 12, παράγραφος 2, του κανονισμού Δουβλίνο III. Η Κροατία δέχθηκε το αίτημα αυτό. Ωστόσο, δεδομένου ότι η Σύρια υπήκοος ήταν έγκυος, η μεταφορά τους χρειάστηκε να αναβληθεί μέχρι τη γέννηση του τέκνου της. Στη συνέχεια, οι ενδιαφερόμενοι αντιτάχθηκαν στη μεταφορά τους στην Κροατία επικαλούμενοι, πρώτον, πιθανές αρνητικές συνέπειες για την υγεία της Σύριας υπηκόου (η οποία είχε επικίνδυνη εγκυμοσύνη και αντιμετώπιζε προβλήματα ψυχιατρικής φύσης μετά τον τοκετό), δεύτερον, τον κίνδυνο να επηρεαστεί η κατάσταση της υγείας του νεογέννητου και, τρίτον, ότι υπήρξαν θύματα φραστικών ρατσιστικών επιθέσεων και φυλετικής βίας στην Κροατία.

Στο πλαίσιο αυτό, το αιτούν δικαστήριο ζήτησε να διευκρινιστεί αν, υπό περιστάσεις κατά τις οποίες η μεταφορά αιτούντος άσυλο ο οποίος πάσχει από ιδιαιτέρως σοβαρή ψυχική ή σωματική πάθηση συνεπάγεται πραγματικό και αποδεδειγμένο κίνδυνο σημαντικής και μη αναστρέψιμης επιδείνωσης της κατάστασης της υγείας του εν λόγω προσώπου, η μεταφορά αυτή συνιστά απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση κατά την έννοια του εν λόγω άρθρου και, σε περίπτωση καταφατικής απάντησης, αν το οικείο κράτος μέλος οφείλει να εφαρμόσει τη «ρήτρα διακριτικής ευχέρειας» του άρθρου 17, παράγραφος 1, του κανονισμού Δουβλίνο III και να εξετάσει το ίδιο τη σχετική αίτηση ασύλου.

Σε συνέχεια της νομολογίας του που απορρέει από την [απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2011, N. S. κ.λπ. \(C-411/10 και C-493/10, EU:C:2011:865\)](#), το Δικαστήριο έκρινε ότι, ακόμη και αν δεν συντρέχουν βάσιμοι λόγοι που να οδηγούν στο συμπέρασμα ότι υπάρχουν

²⁶ Απόφαση η οποία μνημονεύεται επίσης στο τμήμα I.2.2., που επιγράφεται «Ρήτρα διακριτικής ευχέρειας του υπεύθυνου κράτους μέλους».

Κριτήρια και μηχανισμοί για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας

συστημικές ελλείψεις στο κράτος μέλος το οποίο είναι υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησης ασύλου, η μεταφορά αιτούντος άσυλο μπορεί να πραγματοποιηθεί μόνον υπό συνθήκες που αποκλείουν το ενδεχόμενο η εν λόγω μεταφορά να συνεπάγεται πραγματικό και αποδεδειγμένο κίνδυνο να υποστεί ο ενδιαφερόμενος απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση, δεδομένου ότι τέτοιου είδους μεταχείριση απαγορεύεται από το άρθρο 4 του Χάρτη.

Το Δικαστήριο διευκρίνισε επιπλέον ότι νοείται ως τέτοια μεταχείριση η μεταφορά αιτούντος άσυλο ο οποίος πάσχει από ιδιαιτέρως σοβαρή ψυχική ή σωματική πάθηση, εφόσον αυτή συνεπάγεται πραγματικό και αποδεδειγμένο κίνδυνο να επιδεινωθεί σημαντικά και με τρόπο μη αναστρέψιμο η κατάσταση της υγείας του. Κατά το Δικαστήριο, απόκειται επομένως στις αρχές του κράτους μέλους που πρέπει να προχωρήσει στη μεταφορά και, ενδεχομένως, στα εθνικά δικαστήρια να άρουν κάθε σοβαρή αμφιβολία ως προς τον αντίκτυπο της μεταφοράς στην κατάσταση της υγείας του ενδιαφερομένου, λαμβάνοντας τα αναγκαία προληπτικά μέτρα ώστε η μεταφορά να πραγματοποιηθεί υπό συνθήκες οι οποίες να διασφαλίζουν ότι θα διαφυλαχθεί καταλλήλως και επαρκώς η κατάσταση της υγείας του ενδιαφερομένου. Σε περίπτωση που, λαμβανομένης υπόψη της ιδιαίτερης σοβαρότητας της πάθησης του αιτούντος άσυλο, η λήψη προληπτικών μέτρων δεν αρκεί για να εξασφαλιστεί ότι η μεταφορά του δεν συνεπάγεται πραγματικό κίνδυνο σημαντικής και μη αναστρέψιμης επιδείνωσης της κατάστασης της υγείας του, οι αρχές του ως άνω κράτους μέλους οφείλουν να αναστείλουν την εκτέλεση της μεταφοράς του, τούτο δε για όσο διάστημα η κατάστασή του δεν επιτρέπει τη μεταφορά.

Επιπροσθέτως, αν το κράτος μέλος αντιληφθεί ότι η κατάσταση της υγείας του αιτούντος άσυλο δεν αναμένεται να βελτιωθεί στο εγγύς μέλλον ή ότι υπάρχει κίνδυνος η μακροχρόνια αναβολή της διαδικασίας να επιβαρύνει την κατάστασή του, τότε έχει τη δυνατότητα να επιλέξει να εξετάσει το ίδιο την αίτησή του κάνοντας χρήση της «ρήτρας διακριτικής ευχέρειας», χωρίς εντούτοις να υποχρεούται να το πράξει. Εν πάση περιπτώσει, αν, λόγω της κατάστασης της υγείας του αιτούντος άσυλο, το κράτος μέλος που υπέβαλε το αίτημα δεν μπορεί να προβεί στη μεταφορά του πριν από την παρέλευση της εξάμηνης προθεσμίας του άρθρου 29, παράγραφος 1, του κανονισμού Δουβλίνο III, το υπεύθυνο κράτος μέλος απαλλάσσεται από την υποχρέωσή του να αναλάβει τον ενδιαφερόμενο, με αποτέλεσμα η ευθύνη να μεταβιβάζεται στο πρώτο κράτος μέλος.

Κριτήρια και μηχανισμοί για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας

Απόφαση της 19ης Μαρτίου 2019 (τμήμα μείζονος συνθέσεως), Jawo (C-163/17, [EU:C:2019:218](#))²⁷

«Προδικαστική παραπομπή – Χώρος ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης – Σύστημα του Δουβλίνου – Κανονισμός (ΕΕ) 604/2013 – Μεταφορά του αιτούντος άσυλο στο κράτος μέλος που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αιτήσεως διεθνούς προστασίας – Έννοια της “διαφυγής” – Όροι παρατάσεως της προθεσμίας μεταφοράς – Άρθρο 4 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Σοβαρός κίνδυνος απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης κατά το πέρας της διαδικασίας χορηγήσεως ασύλου – Συνθήκες διαβίωσης των δικαιούχων διεθνούς προστασίας στο εν λόγω κράτος μέλος»

Υπήκοος Γκάμπιας, ο οποίος εισήλθε στην Ευρωπαϊκή Ένωση μέσω Ιταλίας, υπέβαλε εκεί αίτηση ασύλου προτού μεταβεί στη Γερμανία, όπου υπέβαλε νέα αίτηση. Οι γερμανικές αρχές, αφού ζήτησαν από τις ιταλικές αρχές την εκ νέου ανάληψη του ενδιαφερομένου, απέρριψαν την αίτησή του για χορήγηση ασύλου και διέταξαν την απομάκρυνσή του προς την Ιταλία. Η πρώτη απόπειρα μεταφοράς απέτυχε λόγω απουσίας του αιτούντος από το κέντρο φιλοξενίας που του είχε υποδειχθεί. Οι γερμανικές αρχές, θεωρώντας κατόπιν τούτου ότι ο αιτών είχε διαφύγει, ενημέρωσαν τις ιταλικές αρχές για την αδυναμία τους να προβούν στη μεταφορά και για την παράταση της προθεσμίας, σύμφωνα με το άρθρο 29, παράγραφος 2, του κανονισμού Δουβλίνο III. Το άρθρο αυτό προβλέπει ότι η προθεσμία μεταφοράς είναι εξάμηνη, αλλά μπορεί να παραταθεί σε δεκαοκτώ μήνες, κατ' ανώτατο όριο, όταν ο αιτών έχει διαφύγει. Εν συνεχεία, ο ενδιαφερόμενος δήλωσε ότι είχε επισκεφθεί φίλο του και ότι αγνοούσε ότι ήταν αναγκαίο να ενημερώνει για τις απουσίες του. Παράλληλα, άσκησε προσφυγή κατά της απόφασης περί μεταφοράς και, μετά την απόρριψη της προσφυγής αυτής, άσκησε έφεση ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου. Στο πλαίσιο της έφεσης αυτής, ισχυρίστηκε ότι, εφόσον δεν είχε διαφύγει, οι γερμανικές αρχές δεν μπορούσαν νομίμως να παρατείνουν την προθεσμία για τη μεταφορά του προς την Ιταλία. Επικαλέστηκε, επίσης, την ύπαρξη, στην Ιταλία, συστημικών ελλείψεων όσον αφορά το άσυλο οι οποίες κατά τη γνώμη του αποτελούσαν κώλυμα για τη μεταφορά του στο κράτος αυτό.

Το αιτούν δικαστήριο ζήτησε από το Δικαστήριο να διευκρινίσει, μεταξύ άλλων, αν είναι νόμιμη τέτοια μεταφορά εάν ο ενδιαφερόμενος διατρέχει κίνδυνο να υποστεί απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση στο πέρας της διαδικασίας ασύλου λόγω των συνθηκών διαβίωσης των δικαιούχων διεθνούς προστασίας στο κράτος μέλος που είναι κατ' αρχήν υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησής του.

Συναφώς, το Δικαστήριο έκρινε ότι, μολονότι στο άρθρο 3, παράγραφος 2, του κανονισμού Δουβλίνο III εμπίπτει μόνον η περίπτωση που αποτέλεσε αντικείμενο της [απόφασης της 21ης Δεκεμβρίου 2011, N. S. κ.λπ. \(C-411/10 και C-493/10, EU:C:2011:865\)](#), στην οποία ο κίνδυνος αυτός οφειλόταν σε συστημικές ελλείψεις κατά τη διαδικασία

²⁷ Απόφαση η οποία μνημονεύεται επίσης στο τμήμα II.3., που επιγράφεται «Προθεσμία μεταφοράς».

Κριτήρια και μηχανισμοί για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας

χορήγησης ασύλου, εντούτοις η μεταφορά αποκλείεται εφόσον συντρέχουν σοβαροί και αποδεδειγμένοι λόγοι να θεωρηθεί ότι υφίσταται τέτοιος κίνδυνος είτε κατά τον χρόνο της μεταφοράς αυτής καθεαυτήν, είτε στο πλαίσιο της διαδικασίας ασύλου, είτε ακόμη κατά το πέρας αυτής. Το Δικαστήριο επισήμανε ότι το εθνικό δικαστήριο που επιλαμβάνεται προσφυγής κατά της απόφασης περί μεταφοράς οφείλει να εκτιμήσει, βάσει αντικειμενικών, αξιόπιστων, συγκεκριμένων και δεόντως ενημερωμένων στοιχείων και υπό το πρίσμα του επιπέδου προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων που διασφαλίζεται με το δίκαιο της Ένωσης, εάν όντως υφίστανται οι προβαλλόμενες ελλείψεις.

Επιπλέον, το Δικαστήριο διευκρίνισε ότι οι ελλείψεις αυτές πρέπει να έχουν ιδιαιτέρως αυξημένο βαθμό σοβαρότητας. Όσον αφορά τις συνθήκες διαβίωσης των δικαιούχων διεθνούς προστασίας, ο εν λόγω βαθμός σοβαρότητας υπάρχει όταν η αδιαφορία των εθνικών αρχών θα είχε ως συνέπεια να περιέλθει ένα πρόσωπο, ανεξαρτήτως της θέλησής του και των προσωπικών επιλογών του, σε κατάσταση έσχατης υλικής στέρησης, η οποία θα το εμπόδιζε να αντιμετωπίσει τις πλέον στοιχειώδεις ανάγκες του και θα έβλαπτε την ψυχική ή σωματική υγεία του ή την ανθρώπινη αξιοπρέπειά του. Αντιθέτως, το γεγονός ότι οι μορφές οικογενειακής αλληλεγγύης στις οποίες καταφεύγουν οι υπήκοοι του οικείου κράτους μέλους προκειμένου να αντιμετωπίσουν τις ανεπάρκειες του κοινωνικού συστήματος δεν παρέχονται κατά κανόνα στους δικαιούχους διεθνούς προστασίας δεν αρκεί για να θεμελιώσει τη διαπίστωση ότι ο αιτών διεθνή προστασία θα αντιμετωπίσει, σε περίπτωση μεταφοράς σε αυτό το κράτος μέλος, μια τέτοια κατάσταση. Ομοίως, η ύπαρξη ελλείψεων ως προς την εφαρμογή προγραμμάτων κοινωνικής εντάξεως των δικαιούχων αυτών δεν αρκεί για τη θεμελίωση της εν λόγω διαπιστώσεως. Εν πάση περιπτώσει, το γεγονός και μόνον ότι η κοινωνική προστασία ή/και οι συνθήκες διαβίωσης είναι περισσότερο ευνοϊκές στο κράτος μέλος που υπέβαλε το αίτημα από ό,τι στο κράτος μέλος το οποίο είναι κατ' αρχήν υπεύθυνο για την εξέταση της αιτήσεως δεν αρκεί για να συναχθεί η ύπαρξη κινδύνου απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης στο δεύτερο κράτος μέλος.

Απόφαση της 29ης Φεβρουαρίου 2024 (τέταρτο τμήμα), *Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid* (Αμοιβαία εμπιστοσύνη σε περίπτωση μεταφοράς) (C-392/22, [EU:C:2024:195](#))

«Προδικαστική παραπομπή – Κοινή πολιτική στον τομέα του ασύλου και της μετανάστευσης – Αίτηση διεθνούς προστασίας – Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Άρθρο 4 – Κίνδυνος απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης – Κριτήρια και μηχανισμοί προσδιορισμού του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση της αιτήσεως διεθνούς προστασίας – Κανονισμός (ΕΕ) 604/2013 – Άρθρο 3, παράγραφος 2 – Περιεχόμενο των υποχρεώσεων του κράτους μέλους το οποίο ζήτησε την εκ νέου ανάληψη του αιτούντος από το υπεύθυνο κράτος μέλος και επιθυμεί να προβεί στη μεταφορά του αιτούντος προς το δεύτερο κράτος μέλος – Αρχή της αμοιβαίας εμπιστοσύνης – Αποδεικτικά μέσα και απαιτούμενο επίπεδο αποδείξεως όσον αφορά την ύπαρξη πραγματικού κινδύνου απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης λόγω συστημικών ελλείψεων – Πρακτικές συνοπτικής επαναπροωθήσεως (*rushback*) σε τρίτη χώρα και κρατήσεως στους συνοριακούς σταθμούς»

Κριτήρια και μηχανισμοί για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας

Επιληφθέν αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως υποβληθείσας από το rechtbank Den Haag, zittingsplaats's-Hertogenbosch (πρωτοδικείο Χάγης με μεταβατική έδρα το 's-Hertogenbosch, Κάτω Χώρες), το Δικαστήριο αποφάνθηκε σχετικά με το περιεχόμενο των υποχρεώσεων του κράτους μέλους το οποίο ζήτησε την εκ νέου ανάληψη του αιτούντος διεθνή προστασία από το κράτος μέλος που είναι υπεύθυνο για την εξέταση της οικείας αίτησης σε περίπτωση που το υπεύθυνο κράτος εφαρμόζει πρακτικές όπως η συνοπτική επαναπροώθηση («pushback») και η κράτηση στους συνοριακούς σταθμούς.

Στις 9 Νοεμβρίου 2021 ο Χ, Σύριος υπήκοος, υπέβαλε αίτηση διεθνούς προστασίας στην Πολωνία. Εν συνεχεία, την 21η Νοεμβρίου 2021 εισήλθε στις Κάτω Χώρες, όπου, την επομένη, υπέβαλε εκ νέου αίτηση διεθνούς προστασίας. Την 1η Φεβρουαρίου 2022 η Πολωνία δέχθηκε το αίτημα των Κάτω Χωρών να αναλάβουν εκ νέου τον Χ βάσει των διατάξεων του κανονισμού Δουβλίνο III. Εν συνεχεία, με απόφαση της 20ής Απριλίου 2022, ο Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (υφυπουργός Δικαιοσύνης και Ασφάλειας, Κάτω Χώρες) αποφάνθηκε ότι δεν πρέπει να ληφθεί υπόψη η αίτηση διεθνούς προστασίας που είχε υποβάλει ο Χ στις Κάτω Χώρες, για τον λόγο ότι η Πολωνία ήταν υπεύθυνη για την εξέταση της αίτησης, και απέρριψε τα επιχειρήματα που προέβαλε ο Χ κατά της μεταφοράς του.

Ο Χ άσκησε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου προσφυγή κατά της ως άνω απόφασης ζητώντας να απαγορευθεί η μεταφορά του στην Πολωνία υποστηρίζοντας, μεταξύ άλλων, ότι οι πολωνικές αρχές προσέβαλαν τα θεμελιώδη δικαιώματά του. Ο Χ ισχυρίστηκε, αφενός, ότι επαναπροωθήθηκε συνοπτικώς («pushback») τρεις φορές στη Λευκορωσία κατόπιν της εισόδου του στην πολωνική επικράτεια. Αφετέρου, ο Χ ισχυρίστηκε ότι τέθηκε υπό κράτηση επί μία περίπου εβδομάδα στον σταθμό των συνοριοφυλάκων, όπου υπέστη ιδιαιτέρως απάνθρωπη μεταχείριση, ιδίως λόγω της έλλειψης τροφής και οποιουδήποτε ιατρικού ελέγχου. Ο Χ εκφράζει τον φόβο ότι τα θεμελιώδη δικαιώματά του θα προσβληθούν εκ νέου σε περίπτωση μεταφοράς του στην Πολωνία.

Το αιτούν δικαστήριο εκτίμησε ότι αντικειμενικές, αξιόπιστες, συγκεκριμένες και δεόντως ενημερωμένες πληροφορίες καταδεικνύουν ότι η Πολωνία παραβιάζει συστηματικά και επί πολλά έτη πλείονα θεμελιώδη δικαιώματα των υπηκόων τρίτων χωρών προβαίνοντας σε συνοπτικές επαναπροωθήσεις, κατά κανόνα με χρήση βίας, και θέτοντας κατά σύστημα υπό κράτηση και υπό συνθήκες που χαρακτηρίζονται ως «αφόρητες» τους υπηκόους τρίτων χωρών που εισέρχονται παρانونώς στην επικράτειά της.

Υπό τις συνθήκες αυτές, το αιτούν δικαστήριο ζήτησε κατ' ουσίαν από το Δικαστήριο να διευκρινίσει αν το γεγονός ότι το κράτος μέλος που είναι υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησης διεθνούς προστασίας την οποία υπέβαλε υπήκοος τρίτης χώρας προβαίνει, εις βάρος υπηκόων τρίτων χωρών που επιδιώκουν να υποβάλουν τέτοια αίτηση στα σύνορά του, σε συνοπτικές επαναπροωθήσεις και έχει λάβει μέτρα κράτησής τους στους συνοριακούς σταθμούς του εμποδίζει τη μεταφορά του συγκεκριμένου υπηκόου

Κριτήρια και μηχανισμοί για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας

στο εν λόγω κράτος μέλος. Το αιτούν δικαστήριο ζήτησε επίσης από το Δικαστήριο να παράσχει στοιχεία σχετικά με την εκτίμηση της ύπαρξης του κινδύνου που διατρέχει ο εν λόγω υπήκοος να υποστεί απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση.

Το Δικαστήριο επιβεβαίωσε, κατ' αρχάς, ότι πρακτικές συνοπτικής επαναπροώθησης και μέτρα κράτησης σε συνοριακούς σταθμούς, όπως οι πρακτικές και τα μέτρα που διαπίστωσε εν προκειμένω το αιτούν δικαστήριο, δεν συνάδουν προς το δίκαιο της Ένωσης και συνιστούν σοβαρές ελλείψεις στη διαδικασία ασύλου και στις συνθήκες υποδοχής των αιτούντων. Συγκεκριμένα, αφενός, η πρακτική συνοπτικής επαναπροώθησης συνιστά παράβαση του άρθρου 6 της οδηγίας 2013/32, που αποτελεί ένα από τα θεμέλια του κοινού ευρωπαϊκού συστήματος ασύλου. Αφετέρου, η εν λόγω πρακτική μπορεί να παραβιάζει την αρχή της μη επαναπροώθησης, η οποία κατοχυρώνεται, ως θεμελιώδες δικαίωμα, στο άρθρο 18 του Χάρτη, ερμηνευόμενο σε συνδυασμό με το άρθρο 33 της Σύμβασης της Γενεύης ²⁸, καθώς και στο άρθρο 19, παράγραφος 2, του Χάρτη. Όσον αφορά την πρακτική της κράτησης στους συνοριακούς σταθμούς, στην αιτιολογική σκέψη 15 της οδηγίας 2013/33 καθώς και στην αιτιολογική σκέψη 20 του κανονισμού Δουβλίνο III, υπενθυμίζεται η αρχή κατά την οποία κανείς δεν θα πρέπει να κρατείται απλώς και μόνον επειδή ζητεί διεθνή προστασία.

Εντούτοις, το γεγονός ότι το κράτος μέλος που είναι υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησης διεθνούς προστασίας την οποία υπέβαλε υπήκοος τρίτης χώρας έχει προβεί σε συνοπτικές επαναπροωθήσεις και έχει λάβει μέτρα κράτησής τους στους συνοριακούς σταθμούς του δεν εμποδίζει αφ' εαυτού τη μεταφορά του συγκεκριμένου υπηκόου στο εν λόγω κράτος μέλος. Συγκεκριμένα, προκειμένου η εν λόγω μεταφορά να αποκλειστεί, οι διαπιστωθείσες ελλείψεις πρέπει να πληρούν τις δύο σωρευτικές προϋποθέσεις του άρθρου 3, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού Δουβλίνο III, κατά το οποίο μόνον οι «συστημικές» ελλείψεις οι οποίες έχουν ως «αποτέλεσμα να υπάρχει κίνδυνος απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης κατά την έννοια του άρθρου 4 του [Χάρτη]» καθιστούν αδύνατη μια τέτοια μεταφορά. Ως εκ τούτου, αφενός, οι διαπιστωθείσες ελλείψεις πρέπει να αφορούν, εν γένει, τη διαδικασία ασύλου και τις συνθήκες υποδοχής που έχουν εφαρμογή στην περίπτωση των αιτούντων διεθνή προστασία ή, τουλάχιστον, ορισμένων ομάδων αιτούντων διεθνή προστασία θεωρούμενων στο σύνολό τους. Αφετέρου, πρέπει να υφίστανται σοβαροί και αποδεδειγμένοι λόγοι που να πείθουν ότι, κατά τη μεταφορά ή κατόπιν αυτής, ο ενδιαφερόμενος υπήκοος τρίτης χώρας θα διέτρεχε πραγματικό κίνδυνο να υποστεί τις προμνησθείσες πρακτικές και ότι αυτές δύναται να τον περιαγάγουν σε κατάσταση έσχατης υλικής στέρησης τέτοιας σοβαρότητας ώστε να μπορεί να εξομοιωθεί με απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση, απαγορευόμενη από το άρθρο 4 του Χάρτη.

Όσον αφορά το επίπεδο και τους κανόνες περί των αποδείξεων που απαιτούνται για την εφαρμογή του άρθρου 3, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού

²⁸ Σύμβαση της Γενεύης, της 28ης Ιουλίου 1951, περί του καθεστώτος των προσφύγων, όπως συμπληρώθηκε με το πρωτόκολλο της Νέας Υόρκης, της 31ης Ιανουαρίου 1967.

Κριτήρια και μηχανισμοί για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας

Δουβλίνο III, πρέπει, ελλείψει ειδικότερων διευκρινίσεων στη συγκεκριμένη διάταξη, να ληφθούν υπόψη οι γενικές διατάξεις και η οικονομία του κανονισμού. Από τα ανωτέρω συνάγεται ότι, πρώτον, το κράτος μέλος που επιθυμεί να μεταφέρει έναν αιτούντα διεθνή προστασία στο υπεύθυνο κράτος μέλος οφείλει, πριν προβεί στη συγκεκριμένη μεταφορά, να λάβει υπόψη όλες τις πληροφορίες που του παρέχει ο εν λόγω αιτών, ιδίως όσον αφορά την ενδεχόμενη ύπαρξη πραγματικού κινδύνου να υποστεί, κατά τη μεταφορά ή κατόπιν αυτής, απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση, κατά την έννοια του άρθρου 4 του Χάρτη. Δεύτερον, το κράτος μέλος που ζήτησε την εκ νέου ανάληψη αιτούντος διεθνή προστασία πρέπει να συνεργασθεί για την απόδειξη των πραγματικών περιστατικών εκτιμώντας το υποστατό του εν λόγω κινδύνου, βάσει αντικειμενικών, αξιόπιστων, συγκεκριμένων και δεόντως ενημερωμένων πληροφοριών και υπό το πρίσμα του επιπέδου προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων που εγγυάται το δίκαιο της Ένωσης, λαμβάνοντας ενδεχομένως υπόψη, με δική του πρωτοβουλία, σχετικές πληροφορίες τις οποίες δεν μπορεί να αγνοεί όσον αφορά ενδεχόμενες συστημικές ελλείψεις στη διαδικασία ασύλου και στις συνθήκες υποδοχής των αιτούντων διεθνή προστασία στο υπεύθυνο κράτος μέλος. Τρίτον, σε περίπτωση σοβαρών και αποδεδειγμένων λόγων που να πείθουν ότι υφίσταται πραγματικός κίνδυνος μεταχείρισης αντίθετης προς το άρθρο 4 του Χάρτη σε περίπτωση μεταφοράς, το εν λόγω κράτος μέλος δεν πρέπει να προβεί στη συγκεκριμένη μεταφορά. Σε τέτοια περίπτωση, το κράτος μέλος που είναι επιφορτισμένο με τον προσδιορισμό του υπεύθυνου κράτους μέλους πρέπει να συνεχίσει την εξέταση των κριτηρίων του κεφαλαίου III του κανονισμού Δουβλίνο III προκειμένου να διαπιστώσει αν μπορεί να προσδιορισθεί ως υπεύθυνο άλλο κράτος μέλος.

Τούτου λεχθέντος, το κράτος μέλος που επιθυμεί να προβεί στη μεταφορά δύναται να ζητήσει από το υπεύθυνο κράτος μέλος την παροχή επιμέρους εγγυήσεων οι οποίες να είναι επαρκείς για να αποκλεισθεί η ύπαρξη πραγματικού κινδύνου απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης σε περίπτωση μεταφοράς και, εφόσον αυτές παρασχεθούν και εφόσον προκύπτει ότι είναι τόσο αξιόπιστες όσο και επαρκείς για να αποκλεισθεί εντελώς η ύπαρξη πραγματικού κινδύνου τέτοιας μεταχείρισης, να προβεί στη μεταφορά.

2.2. Ρήτρα διακριτικής ευχέρειας του ενδιαφερόμενου κράτους μέλους

Δυνάμει των ρητρών διακριτικής ευχέρειας που προβλέφθηκαν στο άρθρο 3, παράγραφος 2, του κανονισμού Δουβλίνο II και, εν συνεχεία, στο άρθρο 17 του κανονισμού Δουβλίνο III, κάθε κράτος μέλος δύναται να εξετάζει αίτηση ασύλου που έχει υποβληθεί από υπήκοο τρίτης χώρας, ακόμη και αν δεν είναι υπεύθυνο για την εξέταση σύμφωνα με τα κριτήρια που ορίζονται στους εν λόγω κανονισμούς.

Κριτήρια και μηχανισμοί για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας

Απόφαση της 30ής Μαΐου 2013 (τέταρτο τμήμα), Halaf (C-528/11, [EU:C:2013:342](#))

«Άσυλο – Κανονισμός (ΕΚ) 343/2003 – Προσδιορισμός του κράτους μέλους το οποίο είναι υπεύθυνο για την εξέταση αιτήσεως ασύλου που υπέβαλε υπήκοος τρίτης χώρας σε ένα από τα κράτη μέλη – Άρθρο 3, παράγραφος 2 – Εξουσία εκτιμήσεως των κρατών μελών – Ρόλος της Υπατης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες – Υποχρέωση των κρατών μελών να καλούν τον εν λόγω οργανισμό να παρουσιάσει την άποψή του – Δεν υφίσταται»

Ο Z. Halaf, ιρακινής ιθαγένειας, υπέβαλε αίτηση ασύλου στη Βουλγαρία. Κατόπιν έρευνας στο σύστημα Eurodac, διαπιστώθηκε ότι ο ενδιαφερόμενος είχε υποβάλει προηγουμένως αντίστοιχη αίτηση στην Ελλάδα, πράγμα που οδήγησε βουλγαρική αρχή να ζητήσει από τις ελληνικές αρχές να τον αναλάβουν εκ νέου. Ελλείψει απάντησης στο εν λόγω αίτημα εντός της προθεσμίας που προβλέπει ο κανονισμός Δουβλίνο II ²⁹, η βουλγαρική αρχή θεώρησε ³⁰ ότι η Ελληνική Δημοκρατία είχε δεχθεί να αναλάβει εκ νέου τον Z. Halaf και επέτρεψε τη μεταφορά του στην Ελλάδα. Ο Z. Halaf άσκησε προσφυγή ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου ζητώντας να ακυρωθεί η εν λόγω απόφαση. Προς στήριξη της προσφυγής του, ο αιτών επικαλέστηκε, μεταξύ άλλων, το γεγονός ότι η Υπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες είχε απευθύνει έκκληση στις ευρωπαϊκές κυβερνήσεις να παύσουν να επαναπροωθούν τους αιτούντες άσυλο στην Ελλάδα.

Το αιτούν δικαστήριο διερωτήθηκε ως προς τη δυνατότητα εφαρμογής του άρθρου 3, παράγραφος 2, του κανονισμού Δουβλίνο II υπό συνθήκες όπως αυτές της υπό κρίση υπόθεσης, λαμβανομένου υπόψη ότι, στην περίπτωση του Z. Halaf, καμία περίπτωση δεν δικαιολογούσε την εφαρμογή της ανθρωπιστικής ρήτρας του άρθρου 15 του εν λόγω κανονισμού.

Το Δικαστήριο έκρινε κατ' αρχάς ότι το άρθρο 3, παράγραφος 2, του κανονισμού Δουβλίνο II έχει την έννοια ότι επιτρέπει σε κράτος μέλος το οποίο δεν προσδιορίζεται ως υπεύθυνο δυνάμει των κριτηρίων του κεφαλαίου III του εν λόγω κανονισμού να εξετάζει αίτηση χορήγησης ασύλου όταν δεν συντρέχει καμία περίπτωση η οποία να καθιστά εφαρμοστέα την ανθρωπιστική ρήτρα του άρθρου 15 του ίδιου κανονισμού. Η δυνατότητα αυτή δεν εξαρτάται από την προϋπόθεση το κράτος μέλος που προσδιορίζεται ως υπεύθυνο βάσει των εν λόγω κριτηρίων να μην έχει απαντήσει σε αίτηση με την οποία του ζητείται να αναλάβει εκ νέου το ενδιαφερόμενο πρόσωπο που υπέβαλε την αίτηση χορήγησης ασύλου. Εν συνεχεία, το Δικαστήριο διευκρίνισε ότι το κράτος μέλος στο οποίο ευρίσκεται ο αιτών άσυλο δεν υποχρεούται, στο πλαίσιο της διαδικασίας προσδιορισμού του υπεύθυνου κράτους, να ζητήσει από την Υπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες να παρουσιάσει την άποψή της συναφώς, όταν από τα έγγραφα του εν λόγω οργανισμού προκύπτει ότι το κράτος μέλος που προσδιορίζεται ως υπεύθυνο δυνάμει των κριτηρίων του κεφαλαίου III του

²⁹ Άρθρο 20, παράγραφος 1, στοιχείο β', δεύτερη περίοδος, του κανονισμού Δουβλίνο II.

³⁰ Βάσει του άρθρου 20, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του εν λόγω κανονισμού.

Κριτήρια και μηχανισμοί για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας

κανονισμού Δουβλίνο II παραβιάζει τους κανόνες του δικαίου της Ένωσης στον τομέα του ασύλου.

Απόφαση της 16ης Φεβρουαρίου 2017 (πέμπτο τμήμα), C. K. κ.λπ. (C-578/16 PPU, EU:C:2017:127) ³¹

«Προδικαστική παραπομπή – Χώρος ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης – Σύνορα, άσυλο και μετανάστευση – Σύστημα του Δουβλίνου – Κανονισμός (ΕΕ) 604/2013 – Άρθρο 4 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση – Μεταφορά βαριά άρρωστου αιτούντος άσυλο προς το κράτος που είναι υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησής του – Μη συνδρομή βάσιμων λόγων που να οδηγούν στο συμπέρασμα ότι στο εν λόγω κράτος μέλος υπάρχουν αποδεδειγμένες συστημικές ελλείψεις – Υποχρεώσεις επιβαλλόμενες στο κράτος μέλος που πρέπει να πραγματοποιήσει τη μεταφορά»

Σύρια υπήκοος και Αιγύπτιος υπήκοος εισήλθαν στο έδαφος της Ευρωπαϊκής Ένωσης με θεώρηση εισόδου εγκύρως χορηγηθείσα από την Κροατία, προτού υποβάλουν αίτηση ασύλου στη Σλοβενία. Οι σλοβενικές αρχές υπέβαλαν, ως εκ τούτου, στις αντίστοιχες κροατικές αρχές αίτημα αναδοχής των ενδιαφερομένων, αφού η Κροατία ήταν το υπεύθυνο κράτος μέλος για την εξέταση των αιτήσεών τους διεθνούς προστασίας, δυνάμει του άρθρου 12, παράγραφος 2, του κανονισμού Δουβλίνο III. Η Κροατία δέχθηκε το αίτημα αυτό. Ωστόσο, δεδομένου ότι η Σύρια υπήκοος ήταν έγκυος, η μεταφορά τους χρειάστηκε να αναβληθεί μέχρι τη γέννηση του τέκνου της. Στη συνέχεια, οι ενδιαφερόμενοι αντιτάχθηκαν στη μεταφορά τους στην Κροατία επικαλούμενοι, πρώτον, πιθανές αρνητικές συνέπειες για την υγεία της Σύριας υπηκόου (η οποία είχε επικίνδυνη εγκυμοσύνη και αντιμετώπιζε προβλήματα ψυχιατρικής φύσης μετά τον τοκετό), δεύτερον, τον κίνδυνο να επηρεαστεί η κατάσταση της υγείας του νεογέννητου και, τρίτον, ότι υπήρξαν θύματα φραστικών ρατσιστικών επιθέσεων και φυλετικής βίας στην Κροατία.

Στο πλαίσιο αυτό, το αιτούν δικαστήριο ζήτησε να διευκρινιστεί αν, υπό περιστάσεις κατά τις οποίες η μεταφορά αιτούντος άσυλο ο οποίος πάσχει από ιδιαιτέρως σοβαρή ψυχική ή σωματική πάθηση συνεπάγεται πραγματικό και αποδεδειγμένο κίνδυνο σημαντικής και μη αναστρέψιμης επιδείνωσης της κατάστασης της υγείας του εν λόγω προσώπου, η μεταφορά αυτή συνιστά απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση κατά την έννοια του εν λόγω άρθρου και, σε περίπτωση καταφατικής απάντησης, αν το οικείο κράτος μέλος οφείλει να εφαρμόσει τη «ρήτρα διακριτικής ευχέρειας» του άρθρου 17, παράγραφος 1, του κανονισμού Δουβλίνο III και να εξετάσει το ίδιο τη σχετική αίτηση ασύλου.

Όσον αφορά τη ρήτρα διακριτικής ευχέρειας, το Δικαστήριο επιβεβαίωσε κατ' αρχάς ότι το ζήτημα της εφαρμογής, από κράτος μέλος, της εν λόγω ρήτρας δεν άπτεται

³¹ Απόφαση η οποία μνημονεύεται επίσης στο τμήμα Ι.2.1., που επιγράφεται «Κίνδυνος παράβασης του άρθρου 4 του Χάρτη» (στο παρόν τμήμα εξετάζεται μόνον το ζήτημα της ρήτρας διακριτικής ευχέρειας).

Κριτήρια και μηχανισμοί για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας

αποκλειστικώς του εθνικού δικαίου ούτε εξαρτάται μόνον από την ερμηνεία του συνταγματικού δικαστηρίου του αντίστοιχου κράτους μέλους, αλλά αποτελεί ζήτημα ερμηνείας του δικαίου της Ένωσης, κατά την έννοια του άρθρου 267 ΣΛΕΕ. Εν συνεχεία, το Δικαστήριο έκρινε ότι, αν το κράτος μέλος αντιληφθεί ότι η κατάσταση της υγείας του αιτούντος άσυλο δεν αναμένεται να βελτιωθεί στο εγγύς μέλλον ή ότι υπάρχει κίνδυνος η μακροχρόνια αναβολή της διαδικασίας να επιβαρύνει την κατάστασή του, τότε έχει τη δυνατότητα να επιλέξει να εξετάσει το ίδιο την αίτησή του κάνοντας χρήση της «ρήτρας διακριτικής ευχέρειας». Τούτου λεχθέντος, το άρθρο 17, παράγραφος 1, του κανονισμού Δουβλίνο III, ερμηνευόμενο υπό το πρίσμα του άρθρου 4 του Χάρτη, δεν έχει την έννοια ότι, σε περίπτωση όπως αυτή της υπόθεσης της κύριας δίκης, επιβάλλει στο οικείο κράτος μέλος την υποχρέωση να εφαρμόσει τη ρήτρα. Εντούτοις, αν, λόγω της κατάστασης της υγείας του αιτούντος άσυλο, το κράτος μέλος που υπέβαλε το αίτημα δεν μπορεί να προβεί στη μεταφορά του πριν από την παρέλευση της εξάμηνης προθεσμίας του άρθρου 29, παράγραφος 1, του κανονισμού Δουβλίνο III, το υπεύθυνο κράτος μέλος απαλλάσσεται από την υποχρέωσή του να αναλάβει τον ενδιαφερόμενο, με αποτέλεσμα η ευθύνη να μεταβιβάζεται στο πρώτο κράτος μέλος.

Απόφαση της 23ης Ιανουαρίου 2019 (πρώτο τμήμα), Μ. Α. κ.λπ. (C-661/17, [EU:C:2019:53](#))

«Προδικαστική παραπομπή – Πολιτική ασύλου – Κριτήρια και μηχανισμοί για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αιτήσεως διεθνούς προστασίας – Κανονισμός (ΕΕ) 604/2013 – Ρήτρες διακριτικής ευχέρειας – Κριτήρια αξιολογήσεως»

Στις 10 Ιανουαρίου 2017 το International Protection Appeals Tribunal (δευτεροβάθμιο δικαστήριο για τη διεθνή προστασία, Ιρλανδία, στο εξής: IPAT) επικύρωσε απόφαση του Ιρλανδού επιτρόπου για τους πρόσφυγες υπέρ της μεταφοράς των S.A. και Μ.Α., καθώς και του τέκνου τους Α.Ζ., στο Ηνωμένο Βασίλειο. Ο επίτροπος εκτίμησε ότι το Ηνωμένο Βασίλειο ήταν η υπεύθυνη χώρα για την αναδοχή των αιτήσεων ασύλου που υπέβαλαν οι S.A. και Μ.Α. βάσει του κανονισμού Δουβλίνο III. Το IPAT εκτίμησε ότι δεν ήταν αρμόδιο να κάνει χρήση της δυνατότητας που παρέχει η ρήτρα διακριτικής ευχέρειας που προβλέπεται στον εν λόγω κανονισμό, κατά την οποία κάθε κράτος μέλος μπορεί να αποφασίσει να προβεί στην εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας που του υποβάλλεται, ακόμη και αν δεν είναι υπεύθυνο για την εξέταση αυτή βάσει των κριτηρίων για τον προσδιορισμό του υπεύθυνου κράτους μέλους.

Επιληφθέν προσφυγής κατά της απόφασης του IPAT, το αιτούν δικαστήριο εκτίμησε ότι, για την επίλυση της ενώπιόν του διαφοράς, έπρεπε προηγουμένως να προσδιορισθούν οι επιπτώσεις που ενδέχεται να έχει για το σύστημα του Δουβλίνου η διαδικασία αποχώρησης του Ηνωμένου Βασιλείου από την Ένωση. Υπέβαλε, επομένως, ορισμένα προδικαστικά ερωτήματα στο Δικαστήριο.

Το Δικαστήριο υπενθύμισε, κατ' αρχάς, ότι η εκ μέρους κράτους μέλους γνωστοποίηση της πρόθεσής του να αποχωρήσει από την Ένωση σύμφωνα με το άρθρο 50 ΣΕΕ δεν έχει ως αποτέλεσμα την αναστολή της εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης στο εν λόγω

Κριτήρια και μηχανισμοί για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας

κράτος μέλος και, κατά συνέπεια, το δίκαιο αυτό εξακολουθεί να ισχύει πλήρως στο εν λόγω κράτος μέλος μέχρι την πραγματική αποχώρησή του από την Ένωση.

Εν συνεχεία, το Δικαστήριο επισήμανε ότι από το γράμμα της ρήτρας διακριτικής ευχέρειας που προβλέπεται από τον κανονισμό Δουβλίνο III προκύπτει σαφώς ότι η εν λόγω ρήτρα είναι προαιρετικής φύσης και ότι, εξάλλου, η εν λόγω ευχέρεια δεν υπόκειται σε καμία ιδιαίτερη προϋπόθεση. Σκοπός της εν λόγω ευχέρειας είναι να παρέχεται σε κάθε κράτος μέλος η δυνατότητα να αποφασίζει, ασκώντας τα κυριαρχικά δικαιώματά του, σε συνάρτηση με πολιτικά, ανθρωπιστικά ή πρακτικά κριτήρια, να δεχθεί να εξετάσει αίτηση διεθνούς προστασίας, ακόμη και αν δεν είναι υπεύθυνο κατ' εφαρμογήν των κριτηρίων του εν λόγω κανονισμού. Η ως άνω διαπίστωση συνάδει με τον σκοπό της ρήτρας, ήτοι τη διαφύλαξη των προνομίων των κρατών μελών κατά την άσκηση του δικαιώματος χορήγησης διεθνούς προστασίας, καθώς και με την πάγια νομολογία του Δικαστηρίου κατά την οποία οι προαιρετικές διατάξεις παρέχουν ευρεία εξουσία εκτίμησης στα κράτη μέλη. Το Δικαστήριο εκτίμησε ότι το γεγονός ότι ένα κράτος μέλος, εν προκειμένω το Ηνωμένο Βασίλειο, το οποίο προσδιορίζεται ως υπεύθυνο κατά την έννοια του κανονισμού Δουβλίνο III, έχει γνωστοποιήσει την πρόθεσή του να αποχωρήσει από την Ένωση σύμφωνα με το άρθρο 50 ΣΕΕ δεν υποχρεώνει το προσδιορίζον κράτος μέλος, εν προκειμένω την Ιρλανδία, να εξετάσει το ίδιο, κατ' εφαρμογήν της ρήτρας διακριτικής ευχέρειας, την αίτηση διεθνούς προστασίας.

Εξάλλου, οι διατάξεις του κανονισμού Δουβλίνο III δεν επιβάλλουν σε κράτος μέλος το οποίο δεν είναι υπεύθυνο, βάσει των κριτηρίων του κανονισμού αυτού, για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας την υποχρέωση να λάβει υπόψη το μείζον συμφέρον του παιδιού και να εξετάσει το ίδιο την αίτηση αυτή, κατ' εφαρμογήν της ρήτρας διακριτικής ευχέρειας που προβλέπεται στον εν λόγω κανονισμό. Επιπλέον, το Δικαστήριο εκτίμησε ότι ο κανονισμός δεν επιβάλλει να προβλέπεται προσφυγή κατά της απόφασης να μη γίνει χρήση της δυνατότητας της ρήτρας διακριτικής ευχέρειας, λαμβανομένου υπόψη ότι η απόφαση αυτή μπορεί να προσβληθεί στο πλαίσιο προσφυγής κατά της απόφασης περί μεταφοράς. Τέλος, το Δικαστήριο διαπίστωσε ότι, ελλείψει απόδειξης περί του αντιθέτου, ο κανονισμός Δουβλίνο III καθιερώνει τεκμήριο σύμφωνα με το οποίο είναι προς το μείζον συμφέρον του παιδιού να μην αντιμετωπίζεται η κατάσταση του εν λόγω παιδιού χωριστά από εκείνη των γονέων του.

Κριτήρια και μηχανισμοί για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας

3. Ανυπαρξία ρητής απόφασης επί του προσδιορισμού του υπεύθυνου κράτους μέλους

Απόφαση της 4ης Οκτωβρίου 2018 (τμήμα μείζονος συνθέσεως), Fathi (C-56/17, [EU:C:2018:803](#))

«Προδικαστική παραπομπή – Χώρος ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης – Σύνορα, άσυλο και μετανάστευση – Κανονισμός (ΕΕ) 604/2013 – Άρθρο 3 – Προσδιορισμός του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αιτήσεως διεθνούς προστασίας υποβαλλόμενης εντός ενός από τα κράτη μέλη από υπήκοο τρίτης χώρας – Εξέταση αιτήσεως διεθνούς προστασίας χωρίς έκδοση ρητής αποφάσεως περί προσδιορισμού του υπεύθυνου για την εξέταση κράτους μέλους – Οδηγία 2011/95/ΕΕ – Άρθρα 9 και 10 – Λόγοι διώξεως αναγόμενοι στη θρησκεία – Απόδειξη – Ιρανική νομοθεσία περί αποστασίας – Οδηγία 2013/32/ΕΕ – Άρθρο 46, παράγραφος 3 – Αποτελεσματική προσφυγή»

Στην υπόθεση της κύριας δίκης, Ιρανός υπήκοος κουρδικής καταγωγής είχε υποβάλει στην εθνική υπηρεσία προσφύγων, στη Βουλγαρία, αίτηση διεθνούς προστασίας, ισχυριζόμενος ότι είχε υποστεί δίωξη από τις ιρανικές αρχές για θρησκευτικούς λόγους, και δη διότι ασπάστηκε τον χριστιανισμό. Η αρμόδια βουλγαρική αρχή είχε εξετάσει επί της ουσίας την αίτησή του χωρίς να ληφθεί οποιαδήποτε ρητή απόφαση κατόπιν της διαδικασίας προσδιορισμού του υπεύθυνου κράτους μέλους. Η αίτηση απορρίφθηκε ως αβάσιμη, επειδή η εθνική αρχή έκρινε ότι οι δηλώσεις του αιτούντος περιείχαν ουσιώδεις αντιφάσεις και ότι δεν είχαν αποδειχθεί ούτε η ύπαρξη δίωξης ή ο κίνδυνος δίωξης στο μέλλον ούτε η ύπαρξη κινδύνου επιβολής θανατικής ποινής.

Στο πλαίσιο αυτό, το αιτούν δικαστήριο ζήτησε από το Δικαστήριο να διευκρινίσει αν, σε κατάσταση όπως αυτή της υπόθεσης της κύριας δίκης, το άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού Δουβλίνο III έχει την έννοια ότι εμποδίζει τις αρχές κράτους μέλους να εξετάσουν επί της ουσίας αίτηση διεθνούς προστασίας, κατά την έννοια του άρθρου 2, στοιχείο δ', του κανονισμού αυτού, όταν δεν υφίσταται καμία ρητή απόφαση των αρχών αυτών διαπιστώνουσα, βάσει των κριτηρίων τα οποία προβλέπει ο ως άνω κανονισμός, ότι υπεύθυνο να προβεί σε τέτοια εξέταση είναι το κράτος μέλος αυτό.

Συναφώς, το Δικαστήριο εκτίμησε, κατ' αρχάς, ότι το άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού Δουβλίνο III πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι δεν απαγορεύει στις αρχές κράτους μέλους να εξετάζουν επί της ουσίας αίτηση διεθνούς προστασίας, κατά την έννοια του άρθρου 2, στοιχείο δ', του εν λόγω κανονισμού, χωρίς να λάβουν καμία ρητή απόφαση με την οποία να διαπιστώνεται, βάσει των κριτηρίων του ίδιου κανονισμού, ότι υπεύθυνο για μια τέτοια εξέταση είναι το συγκεκριμένο κράτος μέλος. Εξάλλου, το Δικαστήριο έκρινε ότι το άρθρο 46, παράγραφος 3, της οδηγίας για τις διαδικασίες πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι, όταν ο αιτών διεθνή προστασία ασκεί προσφυγή κατά απόφασης με την οποία η αίτησή του απορρίφθηκε ως αβάσιμη, το αρμόδιο δικαστήριο κράτους μέλους δεν υποχρεούται να ελέγξει αυτεπαγγέλτως αν τα κριτήρια και οι μηχανισμοί που προβλέπονται στον κανονισμό Δουβλίνο III για τον

Κριτήρια και μηχανισμοί για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας

προσδιορισμό του υπεύθυνου κράτους μέλους εφαρμόστηκαν ορθώς από τις αρχές που προέβησαν στη σχετική εξέταση.

4. Μετεγκατάσταση – Μηχανισμός προσωρινής παρέκκλισης από τον μηχανισμό του Δουβλίνου

Απόφαση της 6ης Σεπτεμβρίου 2017, Σλοβακία και Ουγγαρία κατά Συμβουλίου (C-643/15 και C-647/15, [EU:C:2017:631](#))

«Προσφυγές ακυρώσεως – Απόφαση (ΕΕ) 2015/1601 – Προσωρινά μέτρα στον τομέα της διεθνούς προστασίας υπέρ της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Ιταλικής Δημοκρατίας – Επείγουσα κατάσταση λόγω αιφνίδιας εισροής υπηκόων τρίτων χωρών στο έδαφος ορισμένων κρατών μελών – Μετεγκατάσταση των υπηκόων αυτών στο έδαφος των άλλων κρατών μελών – Κατανομές μετεγκαταστάσεων – Άρθρο 78, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ – Νομική βάση – Προϋποθέσεις εφαρμογής – Έννοια της “νομοθετικής πράξεως” – Άρθρο 289, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ – Δεσμευτικότητα των συμπερασμάτων του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου για το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Άρθρο 15, παράγραφος 1, ΣΕΕ και άρθρο 68 ΣΛΕΕ – Ουσιώδης τύπος – Τροποποίηση της προτάσεως της Ευρωπαϊκής Επιτροπής – Απαιτήσεις νέας διαβουλεύσεως με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και ομόφωνης ψήφου στο πλαίσιο του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Άρθρο 293 ΣΛΕΕ – Αρχές της ασφάλειας δικαίου και της αναλογικότητας»

Ως απάντηση στη μεταναστευτική κρίση που έπληξε την Ευρώπη κατά το θέρος του 2015, το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης εξέδωσε απόφαση ³², με σκοπό να στηρίξει την Ιταλία και την Ελλάδα για να αντιμετωπίσουν τη μαζική εισροή μεταναστών. Η εν λόγω απόφαση προβλέπει τη μετεγκατάσταση σε άλλα κράτη μέλη της Ένωσης, από τα δύο προμνησθέντα κράτη μέλη και για διάστημα δύο ετών, 120 000 ατόμων με σαφή ανάγκη διεθνούς προστασίας.

Η προσβαλλόμενη απόφαση εκδόθηκε βάσει του άρθρου 78, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ, το οποίο ορίζει τα εξής: «[ε]φόσον ένα ή περισσότερα κράτη μέλη αντιμετωπίζουν επείγουσα κατάσταση, λόγω αιφνίδιας εισροής υπηκόων τρίτων χωρών, το Συμβούλιο μπορεί να εκδίδει, μετά από πρόταση της Επιτροπής, προσωρινά μέτρα υπέρ του εν λόγω κράτους μέλους ή των εν λόγω κρατών μελών. Το Συμβούλιο αποφασίζει μετά από διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο».

Η Σλοβακία και η Ουγγαρία, οι οποίες, όπως και η Τσεχική Δημοκρατία και η Ρουμανία, καταψήφισαν την έκδοση της συγκεκριμένης απόφασης εντός του Συμβουλίου ³³, ζήτησαν από το Δικαστήριο να την ακυρώσει, αφενός, προβάλλοντας λόγους που ανάγονται σε διαδικαστικές πλημμέλειες ή πλημμέλειες που σχετίζονται με την επιλογή ακατάλληλης νομικής βάσης για την έκδοσή της και, αφετέρου, υποστηρίζοντας ότι η

³² Απόφαση (ΕΕ) 2015/1601 του Συμβουλίου, της 22ας Σεπτεμβρίου 2015, για τη θέσπιση προσωρινών μέτρων στον τομέα της διεθνούς προστασίας υπέρ της Ιταλίας και της Ελλάδας (ΕΕ 2015, L 248, σ. 80) (στο εξής: προσβαλλόμενη απόφαση).

³³ Η Φινλανδία απείχε κατά την ψηφοφορία, ενώ τα λοιπά κράτη μέλη ψήφισαν υπέρ της έκδοσης της απόφασης.

Κριτήρια και μηχανισμοί για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας

απόφαση είναι ακατάλληλη για να αντιμετωπίσει τη μεταναστευτική κρίση και μη αναγκαία για τον συγκεκριμένο σκοπό.

Το Δικαστήριο απέρριψε στο σύνολό τους τις προσφυγές που άσκησαν η Σλοβακία και η Ουγγαρία.

Κατ' αρχάς, το Δικαστήριο δεν δέχθηκε το επιχείρημα κατά το οποίο έπρεπε να εφαρμοστεί η νομοθετική διαδικασία ³⁴ καθότι το άρθρο 78, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ προβλέπει διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο όταν λαμβάνεται ένα μέτρο βασισμένο στην εν λόγω διάταξη. Συναφώς, το Δικαστήριο διαπίστωσε ότι η νομοθετική διαδικασία εφαρμόζεται μόνον σε περίπτωση που διάταξη των Συνθηκών παραπέμπει ρητώς σε αυτήν. Το άρθρο 78, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ δεν παραπέμπει, όμως, ρητώς στη νομοθετική διαδικασία και, επομένως, η προσβαλλόμενη απόφαση εκδόθηκε στο πλαίσιο μη νομοθετικής διαδικασίας και αποτελεί, κατά συνέπεια, μη νομοθετική πράξη.

Στο ίδιο πλαίσιο, το Δικαστήριο έκρινε ότι το άρθρο 78, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ παρέχει στα θεσμικά όργανα της Ένωσης τη δυνατότητα να λάβουν όλα τα προσωρινά μέτρα που είναι αναγκαία για την αποτελεσματική και ταχεία αντιμετώπιση επείγουσας κατάστασης λόγω αιφνίδιας εισροής εκτοπισθέντων. Τα εν λόγω μέτρα μπορούν και να παρεκκλίνουν από νομοθετικές πράξεις, εφόσον, μεταξύ άλλων, οριοθετούνται τόσο ως προς το καθ' ύλην όσο και ως προς το κατά χρόνο πεδίο εφαρμογής τους και δεν έχουν ως σκοπό ή ως αποτέλεσμα τη μόνιμη αντικατάσταση ή τροποποίηση των εν λόγω πράξεων, προϋποθέσεις οι οποίες πληρούνται εν προκειμένω.

Το Δικαστήριο διευκρίνισε επίσης ότι, δεδομένου ότι η προσβαλλόμενη απόφαση συνιστά μη νομοθετική πράξη, για την έκδοσή της δεν ίσχυαν οι απαιτήσεις σχετικά με τη συμμετοχή των εθνικών κοινοβουλίων και σχετικά με τη δημοσιότητα των συζητήσεων και των ψηφοφοριών εντός του Συμβουλίου (δεδομένου ότι οι απαιτήσεις αυτές ισχύουν μόνο για τις νομοθετικές πράξεις).

Εν συνεχεία, το Δικαστήριο επισήμανε ότι το κατά χρόνον πεδίο εφαρμογής της προσβαλλόμενης απόφασης (ήτοι από τις 25 Σεπτεμβρίου 2015 έως τις 26 Σεπτεμβρίου 2017) είναι σαφώς οριοθετημένο και, επομένως, ο προσωρινός χαρακτήρας της δεν μπορεί να αμφισβητηθεί.

Επιπλέον, το Δικαστήριο έκρινε ότι τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 25ης και 26ης Ιουνίου 2015, κατά τα οποία τα κράτη μέλη πρέπει να αποφασίζουν «με συναίνεση» σχετικά με την κατανομή των προσώπων που χρήζουν σαφώς διεθνούς προστασίας «λαμβάνομένων υπόψη των ειδικών καταστάσεων των κρατών μελών», δεν μπορούσαν να εμποδίσουν την έκδοση της προσβαλλόμενης απόφασης. Συγκεκριμένα, τα εν λόγω συμπεράσματα αφορούσαν ένα άλλο σχέδιο μετεγκατάστασης με αντικείμενο την κατανομή 40 000 ατόμων μεταξύ των κρατών μελών, ως απάντηση

³⁴ Συνήθης νομοθετική διαδικασία ή ειδική νομοθετική διαδικασία οι οποίες προβλέπονται στο άρθρο 289 ΣΛΕΕ.

Κριτήρια και μηχανισμοί για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας

στην εισροή μεταναστών που διαπιστώθηκε κατά το πρώτο εξάμηνο του 2015. Το εν λόγω σχέδιο αποτέλεσε αντικείμενο της απόφασης 2015/1523³⁵ και όχι της προσβαλλόμενης στη συγκεκριμένη υπόθεση απόφασης. Το Δικαστήριο επισήμανε επιπλέον ότι το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο δεν δύναται σε καμία περίπτωση να τροποποιήσει τους κανόνες ψηφοφορίας που προβλέπονται από τις Συνθήκες.

Επιπλέον, το Δικαστήριο διαπίστωσε ότι, μολονότι επήλθαν σημαντικές τροποποιήσεις στην αρχική πρόταση απόφασης της Επιτροπής, ειδικότερα εκείνες που αφορούσαν την εφαρμογή του αιτήματος της Ουγγαρίας να μην περιλαμβάνεται στον κατάλογο των κρατών μελών δικαιούχων του μηχανισμού μετεγκατάστασης³⁶ βάσει του οποίου η εν λόγω χώρα χαρακτηριζόταν ως κράτος μέλος μετεγκατάστασης, το Κοινοβούλιο ενημερώθηκε δεόντως για τις εν λόγω τροποποιήσεις πριν από την έκδοση του ψηφίσματός του της 17ης Σεπτεμβρίου 2015 με αποτέλεσμα να μπορέσει να τις λάβει υπόψη στο εν λόγω ψήφισμα. Συναφώς, το Δικαστήριο υπογράμμισε ότι οι άλλες τροποποιήσεις που επήλθαν μετά την ανωτέρω ημερομηνία δεν έθιξαν την ίδια την ουσία της πρότασης της Επιτροπής.

Επιπλέον, το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι το Συμβούλιο δεν δεσμευόταν να αποφασίσει με ομοφωνία την έκδοση της προσβαλλόμενης απόφασης, μολονότι, κατόπιν των προμνησθεισών τροποποιήσεων που έγιναν, χρειάστηκε να αποκλίνει από την αρχική πρόταση της Επιτροπής. Συγκεκριμένα, το Δικαστήριο διαπίστωσε ότι τροποποιημένη πρόταση εγκρίθηκε από την Επιτροπή μέσω δύο εκ των μελών της που είχαν εξουσιοδοτηθεί από το σώμα των Επιτρόπων προς τούτο.

Εξάλλου, το Δικαστήριο εκτίμησε ότι ο μηχανισμός μετεγκατάστασης που προβλέπεται από την προσβαλλόμενη απόφαση δεν συνιστά μέτρο προδήλως ακατάλληλο προκειμένου να συμβάλει στην επίτευξη του σκοπού της, ήτοι να στηρίξει την Ελλάδα και την Ιταλία για να αντιμετωπίσουν τις συνέπειες της μεταναστευτικής κρίσης του 2015.

Συναφώς, το Δικαστήριο εκτίμησε ότι το κύρος της απόφασης δεν μπορεί να αμφισβητηθεί βάσει αναδρομικών εκτιμήσεων σχετικά με τον βαθμό αποτελεσματικότητάς της. Συγκεκριμένα, όταν ο νομοθέτης της Ένωσης πρέπει να εκτιμήσει τα μελλοντικά αποτελέσματα νέας ρύθμισης, η εκτίμησή του μπορεί να τεθεί υπό αμφισβήτηση μόνον εφόσον προκύπτει ότι είναι προδήλως εσφαλμένη με βάση τα στοιχεία που διέθετε κατά τον χρόνο θέσπισης της εν λόγω ρύθμισης. Τούτο δεν συμβαίνει, όμως, εν προκειμένω, δεδομένου ότι το Συμβούλιο προέβη, βάσει λεπτομερούς εξέτασης των διαθέσιμων κατά τον χρόνο εκείνο στατιστικών στοιχείων, σε αντικειμενική ανάλυση των αποτελεσμάτων του μέτρου σε σχέση με την επίμαχη επείγουσα κατάσταση.

³⁵ Απόφαση (ΕΕ) 2015/1523 του Συμβουλίου, της 14ης Σεπτεμβρίου 2015, για τη θέσπιση προσωρινών μέτρων στον τομέα της διεθνούς προστασίας υπέρ της Ιταλίας και της Ελλάδας (ΕΕ 2015, L 239, σ. 146).

³⁶ Η Ουγγαρία ισχυρίστηκε ότι αρνήθηκε να χαρακτηριστεί ως κράτος μέλος δικαιούχος του μηχανισμού μετεγκατάστασης, προκειμένου να αποφύγει να θεωρηθεί ως το υπεύθυνο κράτος μέλος για την εξέταση των αιτήσεων ασύλου οι οποίες θα έπρεπε να έχουν υποβληθεί στο κράτος μέλος μέσω του οποίου οι μετανάστες εισήλθαν πράγματι στο έδαφος της Ένωσης.

Κριτήρια και μηχανισμοί για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας

Απόφαση της 2ας Απριλίου 2020, Επιτροπή κατά Πολωνίας, Επιτροπή κατά Ουγγαρίας και Επιτροπή κατά Τσεχικής Δημοκρατίας (Προσωρινός μηχανισμός μετεγκατάστασης αιτούντων διεθνή προστασία) (C-715/17, C-718/17 και C-719/17, [EU:C:2020:257](#))

«Παράβαση κράτους μέλους – Αποφάσεις (ΕΕ) 2015/1523 και (ΕΕ) 2015/1601 – Άρθρο 5, παράγραφοι 2 και 4 έως 11, καθεμίας από τις αποφάσεις αυτές – Προσωρινά μέτρα στον τομέα της διεθνούς προστασίας υπέρ της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Ιταλικής Δημοκρατίας – Επείγουσα κατάσταση λόγω αιφνίδιας εισροής υπηκόων τρίτων χωρών στο έδαφος ορισμένων κρατών μελών – Μετεγκατάσταση των υπηκόων αυτών στο έδαφος των λοιπών κρατών μελών – Διαδικασία μετεγκατάστασης – Υποχρέωση των κρατών μελών να υποδεικνύουν σε τακτά χρονικά διαστήματα, και οπωσδήποτε ανά τρίμηνο, τον αριθμό των αιτούντων διεθνή προστασία που μπορούν να μετεγκατασταθούν ταχέως στο έδαφός τους – Συνακόλουθες υποχρεώσεις για την υλοποίηση της μετεγκατάστασης – Συμφέροντα των κρατών μελών σχετικά με την εθνική ασφάλεια και τη δημόσια τάξη – Δυνατότητα κράτους μέλους να επικαλεστεί το άρθρο 72 ΣΛΕΕ προκειμένου να μην εφαρμόσει υποχρεωτικές πράξεις του δικαίου της Ένωσης»

Το Δικαστήριο δέχθηκε τις προσφυγές λόγω παραβάσεως τις οποίες η Επιτροπή άσκησε κατά της Πολωνίας, της Ουγγαρίας και της Τσεχικής Δημοκρατίας με αίτημα να διαπιστωθεί ότι τα εν λόγω κράτη μέλη, μη υποδεικνύοντας σε τακτά χρονικά διαστήματα, και οπωσδήποτε ανά τρίμηνο, τον προσήκοντα αριθμό αιτούντων διεθνή προστασία που μπορούσαν να μετεγκατασταθούν ταχέως στο έδαφος καθενός από αυτά και μη εκπληρώνοντας, κατά συνέπεια, τις μεταγενέστερες υποχρεώσεις μετεγκατάστασης που υπείχαν, παρέβησαν τις υποχρεώσεις που υπέχουν από το δίκαιο της Ένωσης. Αφενός, το Δικαστήριο έκρινε ότι τα τρία εμπλεκόμενα κράτη μέλη παρέβησαν απόφαση την οποία είχε εκδώσει το Συμβούλιο με σκοπό τη μετεγκατάσταση, σε υποχρεωτική βάση, 120 000 αιτούντων διεθνή προστασία από την Ελλάδα και την Ιταλία στα λοιπά κράτη μέλη της Ένωσης³⁷. Αφετέρου, το Δικαστήριο διαπίστωσε ότι η Πολωνία και η Τσεχική Δημοκρατία παρέβησαν επίσης τις υποχρεώσεις που υπείχαν από προγενέστερη απόφαση την οποία είχε εκδώσει το Συμβούλιο με σκοπό τη μετεγκατάσταση, σε οικειοθελή βάση, 40 000 αιτούντων διεθνή προστασία από την Ελλάδα και την Ιταλία στα λοιπά κράτη μέλη της Ένωσης³⁸. Η Ουγγαρία δεν δεσμευόταν από τα μέτρα μετεγκατάστασης που προέβλεπε η τελευταία αυτή απόφαση.

Τον Σεπτέμβριο του 2015, λαμβανομένης υπόψη της επείγουσας κατάστασης που οφειλόταν στην άφιξη υπηκόων τρίτων χωρών στην Ελλάδα και την Ιταλία, το Συμβούλιο εξέδωσε τις προαναφερθείσες αποφάσεις (στο εξής: αποφάσεις μετεγκατάστασης). Κατ' εφαρμογήν των αποφάσεων αυτών³⁹, η Πολωνία υπέδειξε, τον

³⁷ Απόφαση (ΕΕ) 2015/1601 του Συμβουλίου, της 22ας Σεπτεμβρίου 2015, για τη θέσπιση προσωρινών μέτρων στον τομέα της διεθνούς προστασίας υπέρ της Ιταλίας και της Ελλάδας (ΕΕ 2015, L 248, σ. 80). Το κύρος της εν λόγω απόφασης αποτέλεσε αντικείμενο της απόφασης της 6ης Σεπτεμβρίου 2017, Σλοβακία και Ουγγαρία κατά Συμβουλίου (C-643/15 και C-647/15, ΕΥ: C:2017:631)· βλ. επίσης ανακοινωθέν Τύπου αριθ. 91/17.

³⁸ Απόφαση (ΕΕ) 2015/1523 του Συμβουλίου, της 14ης Σεπτεμβρίου 2015, για τη θέσπιση προσωρινών μέτρων στον τομέα της διεθνούς προστασίας υπέρ της Ιταλίας και της Ελλάδας (ΕΕ 2015, L 239, σ. 146).

³⁹ Άρθρο 5, παράγραφος 2, καθεμίας από τις αποφάσεις αυτές.

Κριτήρια και μηχανισμοί για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας

Δεκέμβριο του 2015, ότι 100 άτομα μπορούσαν να μετεγκατασταθούν ταχέως στο έδαφός της. Εντούτοις, δεν προέβη στις μετεγκαταστάσεις αυτές και δεν ανέλαβε καμία μεταγενέστερη δέσμευση μετεγκατάστασης. Η Ουγγαρία, από την πλευρά της, ουδέποτε υπέδειξε αριθμό ατόμων που θα μπορούσαν να μετεγκατασταθούν στο έδαφός της κατ' εφαρμογήν της απόφασης μετεγκατάστασης από την οποία δεσμευόταν και δεν προέβη σε καμία μετεγκατάσταση. Τέλος, τον Φεβρουάριο και τον Μάιο του 2016 η Τσεχική Δημοκρατία υπέδειξε, κατ' εφαρμογήν των αποφάσεων μετεγκατάστασης ⁴⁰, ότι 50 άτομα μπορούσαν να μετεγκατασταθούν στο έδαφός της. Δώδεκα άτομα μετεγκαταστάθηκαν πράγματι από την Ελλάδα, αλλά η Τσεχική Δημοκρατία δεν ανέλαβε, ακολούθως, καμία άλλη δέσμευση μετεγκατάστασης.

Το Δικαστήριο απέρριψε, κατ' αρχάς, το επιχείρημα των τριών εμπλεκόμενων κρατών μελών κατά το οποίο οι προσφυγές της Επιτροπής είναι απαράδεκτες διότι, κατόπιν της λήξης του χρόνου ισχύος των αποφάσεων μετεγκατάστασης, η οποία επήλθε στις 17 και στις 26 Σεπτεμβρίου 2017, αντιστοίχως, τα εν λόγω κράτη μέλη δεν έχουν πλέον τη δυνατότητα να άρουν τις προβαλλόμενες παραβάσεις. Συναφώς, το Δικαστήριο υπενθύμισε ότι προσφυγή λόγω παραβάσεως κράτους μέλους είναι παραδεκτή εάν η Επιτροπή ζητεί απλώς να διαπιστωθεί η ύπαρξη της προβαλλόμενης παραβάσεως, ιδίως σε περιπτώσεις, όπως οι επίμαχες εν προκειμένω, όπου η πράξη του δικαίου της Ένωσης της οποίας η παράβαση προβάλλεται έπαυσε οριστικά να ισχύει μετά την ημερομηνία λήξης της ταχθείσας με την αιτιολογημένη γνώμη προθεσμίας, δηλαδή στις 23 Αυγούστου 2017. Επιπλέον, η διαπίστωση της παράβασης εξακολουθεί να έχει ουσιαστικό ενδιαφέρον, μεταξύ άλλων προκειμένου να θεμελιωθεί η ενδεχόμενη ευθύνη κράτους μέλους, λόγω της παράβασης που διέπραξε, έναντι άλλων κρατών μελών, της Ένωσης ή ιδιωτών.

Επί της ουσίας, η Δημοκρατία της Πολωνίας και η Ουγγαρία υποστήριξαν ιδίως ότι είχαν το δικαίωμα να μην εφαρμόσουν τις αποφάσεις μετεγκατάστασης, δυνάμει του άρθρου 72 ΣΛΕΕ, κατά το οποίο οι διατάξεις της Συνθήκης ΛΕΕ σχετικά με τον χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, στον οποίο περιλαμβάνεται μεταξύ άλλων η πολιτική ασύλου, δεν θίγουν την άσκηση των ευθυνών που φέρουν τα κράτη μέλη για την τήρηση της δημόσιας τάξης και τη διαφύλαξη της εσωτερικής ασφάλειας. Επ' αυτού, το Δικαστήριο έκρινε ότι το άρθρο 72 ΣΛΕΕ, στο μέτρο που συνιστά διάταξη εισάγουσα παρέκκλιση από τους γενικούς κανόνες του δικαίου της Ένωσης, πρέπει να ερμηνεύεται στενά. Ως εκ τούτου, το εν λόγω άρθρο δεν παρέχει στα κράτη μέλη την ευχέρεια να παρεκκλίνουν από διατάξεις του δικαίου της Ένωσης στηριζόμενα απλώς και μόνο στην επίκληση των συμφερόντων που συνδέονται με την τήρηση της δημόσιας τάξης και τη διαφύλαξη της εσωτερικής ασφάλειας, αλλά τους επιβάλλει την υποχρέωση να αποδεικνύουν την ανάγκη να κάνουν χρήση της προβλεπόμενης από το άρθρο αυτό παρέκκλισης προκειμένου να ασκήσουν τις ευθύνες τους στον εν λόγω τομέα.

⁴⁰ Άρθρο 5, παράγραφος 2, καθεμίας από τις αποφάσεις αυτές.

Κριτήρια και μηχανισμοί για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας

Στο πλαίσιο αυτό, το Δικαστήριο επισήμανε ότι, σύμφωνα με τις αποφάσεις μετεγκατάστασης, η εθνική ασφάλεια και η δημόσια τάξη έπρεπε να λαμβάνονται υπόψη καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας μετεγκατάστασης, έως ότου εκτελεστεί η μεταφορά του αιτούντος διεθνή προστασία. Συναφώς, το Δικαστήριο έκρινε ότι πρέπει να αναγνωρίζεται ευρεία διακριτική ευχέρεια στις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών μετεγκατάστασης όταν αυτές κρίνουν αν συντρέχουν εύλογοι λόγοι να θεωρηθεί ότι ένας υπήκοος τρίτης χώρας ο οποίος καλείται να μετεγκατασταθεί συνιστά κίνδυνο για την εθνική ασφάλεια ή τη δημόσια τάξη στο έδαφός τους. Επ' αυτού, το Δικαστήριο τόνισε ότι η έννοια του «κινδύνου για την εθνική ασφάλεια ή τη δημόσια τάξη» κατά τις αποφάσεις μετεγκατάστασης ⁴¹ πρέπει να ερμηνεύεται ως περιλαμβάνουσα τόσο τις ενεστώσες όσο και τις δυνητικές απειλές για την εθνική ασφάλεια ή τη δημόσια τάξη. Το Δικαστήριο διευκρίνισε εντούτοις ότι οι εν λόγω αρμόδιες αρχές, προκειμένου να επικαλεστούν τους προαναφερθέντες λόγους, έπρεπε να στηριχθούν, κατόπιν κατά περίπτωση εξέτασης, σε συγκλίνοντα, αντικειμενικά και συγκεκριμένα στοιχεία βάσει των οποίων δημιουργούνταν υπόνοιες ότι ο εν λόγω αιτών συνιστούσε ενεστώτα ή δυνητικό κίνδυνο. Συνεπώς, έκρινε ότι το σύστημα που προέβλεπαν οι διατάξεις αυτές δεν επέτρεπε, στο πλαίσιο της διαδικασίας μετεγκατάστασης, στα κράτη μέλη να επικαλεστούν με τρόπο απόλυτο, αποκλειστικά για λόγους γενικής πρόληψης και χωρίς να υπάρχει άμεση σχέση με συγκεκριμένη περίπτωση, το άρθρο 72 ΣΛΕΕ για να δικαιολογήσουν τυχόν αναστολή ή ακόμη και διακοπή της εφαρμογής των υποχρεώσεων που υπείχαν από τις αποφάσεις μετεγκατάστασης.

Αποφαινόμενο, εν συνεχεία, επί του ισχυρισμού τον οποίο άντλησε η Τσεχική Δημοκρατία από τη δυσλειτουργία του επίμαχου μηχανισμού μετεγκατάστασης, το Δικαστήριο εξέθεσε ότι δεν μπορούσε να γίνει δεκτό ότι ένα κράτος μέλος είχε τη δυνατότητα να στηριχθεί στη μονομερή εκτίμησή του σχετικά με την προβαλλόμενη έλλειψη αποτελεσματικότητας ή ακόμη και την υποτιθέμενη δυσλειτουργία του μηχανισμού που θέσπισαν οι αποφάσεις μετεγκατάστασης, προκειμένου να απαλλαγεί από κάθε υποχρέωση μετεγκατάστασης που υπείχε από τις πράξεις αυτές, διότι διαφορετικά θα ήταν δυνατόν να υπονομευθεί ο εγγενής στις εν λόγω πράξεις σκοπός της αλληλεγγύης καθώς και ο υποχρεωτικός χαρακτήρας των πράξεων αυτών. Τέλος, υπενθυμίζοντας ότι, από τη στιγμή της έκδοσής τους και κατά τη διάρκεια της περιόδου εφαρμογής τους, οι αποφάσεις μετεγκατάστασης ήταν υποχρεωτικές για την Τσεχική Δημοκρατία, το Δικαστήριο τόνισε ότι το εν λόγω κράτος μέλος όφειλε να συμμορφώνεται με τις υποχρεώσεις μετεγκατάστασης που επέβαλλαν οι αποφάσεις αυτές ανεξάρτητα από την παροχή άλλου είδους συνδρομής προς την Ελληνική Δημοκρατία και την Ιταλική Δημοκρατία.

⁴¹ Άρθρο 5, παράγραφοι 4 και 7, καθεμίας από τις αποφάσεις αυτές.

II. Διαδικασία μεταφοράς στο υπεύθυνο κράτος μέλος

1. Εκ νέου ανάληψη σε περίπτωση παράνομης επιστροφής σε κράτος μέλος που εκτέλεσε τη μεταφορά

Απόφαση της 25ης Ιανουαρίου 2018 (τρίτο τμήμα), Hasan (C-360/16, [EU:C:2018:35](#))

«Προδικαστική παραπομπή – Κανονισμός (ΕΕ) 604/2013 – Προσδιορισμός του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αιτήσεως διεθνούς προστασίας που υποβάλλεται σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας – Λεπτομερείς ρυθμίσεις και προθεσμίες που ισχύουν για την υποβολή αιτήματος εκ νέου ανάληψης – Παράνομη επιστροφή υπηκόου τρίτης χώρας σε κράτος μέλος που προέβη σε μεταφορά – Άρθρο 24 – Διαδικασία εκ νέου ανάληψης – Άρθρο 27 – Μέσο ένδικης προστασίας – Έκταση του δικαστικού ελέγχου – Περιστάσεις μεταγενέστερες της μεταφοράς»

Τον Οκτώβριο του 2014 ο Α. Hasan υπέβαλε αίτηση ασύλου στη Γερμανία. Κατόπιν έρευνας στο σύστημα Eurodac, από την οποία προέκυψε ότι ο ενδιαφερόμενος είχε ζητήσει διεθνή προστασία στην Ιταλία, η γερμανική υπηρεσία υπέβαλε στις ιταλικές αρχές αίτημα περί εκ νέου ανάληψης του Α. Hasan βάσει του κανονισμού Δουβλίνο III. Οι ιταλικές αρχές δεν απάντησαν στο αίτημα εκ νέου ανάληψης. Τον Ιανουάριο του 2015 η υπηρεσία απέρριψε ως απαράδεκτη την αίτηση ασύλου του Α. Hasan, υποστηρίζοντας ότι η Ιταλική Δημοκρατία ήταν το υπεύθυνο κράτος μέλος για την εξέταση της εν λόγω αίτησης, και διέταξε τη μεταφορά του στην Ιταλία. Τον Αύγουστο του 2015 ο Α. Hasan μεταφέρθηκε στην Ιταλία. Εντούτοις, στη διάρκεια του ίδιου μήνα, επέστρεψε παρανόμως στη Γερμανία.

Στο πλαίσιο αυτό, το αιτούν δικαστήριο ζήτησε από το Δικαστήριο να διευκρινίσει, μεταξύ άλλων, αν τα άρθρα 23 και 24 του κανονισμού Δουβλίνο III έχουν την έννοια ότι, σε περίπτωση όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, στην οποία υπήκοος τρίτης χώρας, αφού υπέβαλε αίτηση διεθνούς προστασίας σε ένα κράτος μέλος, μεταφέρθηκε στο κράτος μέλος αυτό κατόπιν απόρριψης νέας αίτησης που υπέβαλε σε άλλο κράτος μέλος, εν συνεχεία δε επέστρεψε χωρίς τίτλο διαμονής στο δεύτερο αυτό κράτος μέλος, είναι δυνατό να κινηθεί διαδικασία εκ νέου ανάληψης όσον αφορά τον εν λόγω υπήκοο ή αν είναι δυνατό να πραγματοποιηθεί εκ νέου μεταφορά του προς το πρώτο από τα κράτη μέλη αυτά χωρίς να ακολουθηθεί τέτοια διαδικασία.

Το Δικαστήριο διαπίστωσε, κατ' αρχάς, ότι πρόσωπο το οποίο, αφού υπέβαλε αίτηση διεθνούς προστασίας σε ένα κράτος μέλος, επιστρέφει παράνομα στο έδαφος άλλου κράτους μέλους χωρίς να υποβάλει σε αυτό νέα αίτηση διεθνούς προστασίας μπορεί να υπαχθεί στη διαδικασία του άρθρου 24 του κανονισμού Δουβλίνο III. Το γεγονός ότι το πρόσωπο αυτό είχε, στη διάρκεια της πρώτης διαμονής στο έδαφος του δεύτερου από τα κράτη μέλη αυτά, υποβάλει αίτηση διεθνούς προστασίας η οποία απορρίφθηκε στο πλαίσιο του άρθρου 26, παράγραφος 1, του εν λόγω κανονισμού δεν μεταβάλλει την

Κριτήρια και μηχανισμοί για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας

ανάλυση αυτή. Πράγματι, δεδομένου ότι η αίτηση αυτή δεν τελεί πλέον υπό εξέταση στο εν λόγω κράτος μέλος, το γεγονός αυτό δεν μπορεί να σημαίνει ότι το εν λόγω πρόσωπο εξομοιούται με πρόσωπο που έχει υποβάλει νέα αίτηση διεθνούς προστασίας η οποία θα πρέπει είτε να απορριφθεί, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 26, παράγραφος 1, πριν από τη μεταφορά, είτε να εξετασθεί από το εν λόγω κράτος μέλος, σύμφωνα με το άρθρο 23, παράγραφος 3, του εν λόγω κανονισμού, σε περίπτωση καθυστέρησης ως προς την εφαρμογή της διαδικασίας εκ νέου ανάληψης.

Εν συνεχεία, το Δικαστήριο έκρινε ότι, στο μέτρο που η εκτέλεση της μεταφοράς δεν μπορεί, αυτή καθεαυτήν, να οδηγήσει σε προσδιορισμό, κατά τρόπο οριστικό, ως υπεύθυνου κράτους μέλους εκείνου στο οποίο μεταφέρθηκε ο ενδιαφερόμενος, νέα μεταφορά δεν είναι δυνατό να πραγματοποιηθεί χωρίς η κατάσταση του εν λόγω προσώπου να επανεξετασθεί προκειμένου να εξακριβωθεί ότι, μετά τη μεταφορά του, η ευθύνη δεν μεταβιβάστηκε σε άλλο κράτος μέλος. Συναφώς, το Δικαστήριο υπογράμμισε ότι τέτοια επανεξέταση της κατάστασης του ενδιαφερομένου μπορεί να πραγματοποιηθεί χωρίς να διακυβεύεται η επίτευξη του σκοπού της ταχείας εξέτασης των αιτήσεων διεθνούς προστασίας, δεδομένου ότι αυτή η επανεξέταση συνεπάγεται μόνον τη συνεκτίμηση των μεταβολών που επήλθαν μετά την έκδοση της πρώτης απόφασης περί μεταφοράς.

Το Δικαστήριο συμπέρανε από τα ανωτέρω ότι, σε περίπτωση στην οποία υπήκοος τρίτης χώρας, αφού υπέβαλε αίτηση διεθνούς προστασίας σε ένα κράτος μέλος, μεταφέρθηκε στο κράτος μέλος αυτό κατόπιν απόρριψης νέας αίτησης που υπέβαλε σε άλλο κράτος μέλος, εν συνεχεία δε επέστρεψε χωρίς τίτλο διαμονής στο δεύτερο αυτό κράτος μέλος, είναι δυνατό να κινηθεί διαδικασία εκ νέου ανάληψης όσον αφορά τον εν λόγω υπήκοο και ότι δεν είναι δυνατό να πραγματοποιηθεί εκ νέου μεταφορά του στο πρώτο από τα κράτη μέλη αυτά χωρίς να ακολουθηθεί τέτοια διαδικασία.

2. Πρώιμη απόφαση μεταφοράς

Απόφαση της 31ης Μαΐου 2018 (δεύτερο τμήμα), Hassan (C-647/16, [EU:C:2018:368](#))

«Προδικαστική παραπομπή – Κανονισμός (ΕΕ) 604/2013 – Προσδιορισμός του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αιτήσεως διεθνούς προστασίας που υποβάλλεται σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας – Διαδικασίες αναδοχής και εκ νέου αναλήψεως – Άρθρο 26, παράγραφος 1 – Έκδοση και κοινοποίηση της αποφάσεως περί μεταφοράς πριν από την αποδοχή του αιτήματος εκ νέου αναλήψεως από το κράτος μέλος προς το οποίο απευθύνεται το αίτημα»

Μετά την υποβολή αίτησης διεθνούς προστασίας στη Γερμανία, ο Α. Hassan, ιρακινής ιθαγένειας, μετέβη στη Γαλλία, όπου συνελήφθη. Οι γαλλικές αρχές ζήτησαν επομένως από τις γερμανικές αρχές να αναλάβουν εκ νέου τον Α. Hassan και αποφάσισαν, αυθημερόν, τη μεταφορά του στη Γερμανία. Συγκεκριμένα, κατ' εφαρμογήν του

Κριτήρια και μηχανισμοί για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας

κανονισμού Δουβλίνο III, οι γαλλικές αρχές εκτίμησαν ότι η Γερμανία ήταν υπεύθυνη για την εξέταση της αίτησης διεθνούς προστασίας του A. Hassan, δεδομένου ότι σε αυτήν τη χώρα είχε υποβάλει την εν λόγω αίτηση. Ο A. Hassan προσέβαλε ενώπιον της γαλλικής Δικαιοσύνης την απόφαση με την οποία διατάχθηκε η μεταφορά του στη Γερμανία. Ο A. Hassan υποστήριξε, μεταξύ άλλων, ότι η απόφαση περί μεταφοράς αντέβαινε στον κανονισμό Δουβλίνο III, καθότι εκδόθηκε και του κοινοποιήθηκε πριν ακόμη το κράτος μέλος προς το οποίο απευθυνόταν το αίτημα αυτό (Γερμανία) απαντήσει ρητώς ή σιωπηρώς στο αίτημα των γαλλικών αρχών περί εκ νέου ανάληψής του.

Το αιτούν δικαστήριο ζήτησε από το Δικαστήριο να διευκρινίσει αν, στο πλαίσιο αυτό, οι γαλλικές αρχές μπορούσαν να εκδώσουν απόφαση περί μεταφοράς του A. Hassan και να του κοινοποιήσουν την εν λόγω απόφαση προτού η Γερμανία αποδεχθεί ρητώς ή σιωπηρώς να τον αναλάβει εκ νέου.

Συναφώς, το Δικαστήριο έκρινε ότι από το γράμμα, το ιστορικό θέσπισης και τον σκοπό του κανονισμού Δουβλίνο III προκύπτει σαφώς ότι η απόφαση περί μεταφοράς μπορεί να εκδοθεί και να κοινοποιηθεί στον ενδιαφερόμενο μόνον αφού η εκ νέου ανάληψη του εν λόγω προσώπου έχει γίνει σιωπηρώς ή ρητώς δεκτή από το κράτος μέλος προς το οποίο απευθύνεται το σχετικό αίτημα. Ειδικότερα, το Δικαστήριο επισήμανε ότι πρόσωπο όπως ο A. Hassan θα μπορούσε να υποχρεωθεί, πριν καν το κράτος μέλος προς το οποίο απευθύνεται το αίτημα αυτό απαντήσει επί του αιτήματος εκ νέου ανάληψης, να ασκήσει προσφυγή κατά της απόφασης περί μεταφοράς, μολονότι τέτοια προσφυγή μπορεί να ασκηθεί μόνον σε περίπτωση θετικής απάντησης του κράτους μέλους προς το οποίο απευθύνεται το αίτημα εκ νέου ανάληψης. Εξάλλου, το περιεχόμενο του δικαιώματος αποτελεσματικής προσφυγής του ενδιαφερομένου θα περιοριζόταν, ενδεχομένως, δεδομένου ότι η απόφαση περί μεταφοράς βασίζεται μόνον σε αποδείξεις και στοιχεία που συγκεντρώνει το αιτούν κράτος μέλος (εν προκειμένω, η Γαλλία). Τέλος, το να γίνει δεκτό ότι απόφαση περί μεταφοράς είναι δυνατό να εκδοθεί και να κοινοποιηθεί πριν από την απάντηση του κράτους μέλους προς το οποίο απευθύνεται το αίτημα εκ νέου ανάληψης θα είχε ως αποτέλεσμα, στα κράτη μέλη στα οποία δεν προβλέπεται αναστολή εκτέλεσης τέτοιας απόφασης πριν από την απάντηση του κράτους μέλους προς το οποίο απευθύνεται το αίτημα, να εκτίθεται το ενδιαφερόμενο πρόσωπο στον κίνδυνο μεταφοράς στο εν λόγω κράτος μέλος πριν καν αυτό συναινέσει κατ' αρχήν στη μεταφορά.

Κριτήρια και μηχανισμοί για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας

3. Προθεσμία μεταφοράς

Απόφαση της 29ης Ιανουαρίου 2009 (τέταρτο τμήμα), Petrosian (C-19/08, [EU:C:2009:41](#))

«Δικαίωμα ασύλου – Κανονισμός (ΕΚ) 343/2003 – Εκ νέου ανάληψη, από κράτος μέλος, του αιτούντος άσυλο του οποίου η αίτηση απορρίφθηκε και ο οποίος βρίσκεται εντός άλλου κράτους μέλους, όπου υπέβαλε νέα αίτηση ασύλου – Χρονικό σημείο έναρξης της προθεσμίας πραγματοποίησης της μεταφοράς του αιτούντος άσυλο – Διαδικασία μεταφοράς η οποία έχει αποτελέσει αντικείμενο προσφυγής με ανασταλτικό αποτέλεσμα»

Μετά την υποβολή αίτησης ασύλου στη Γαλλία και την απόρριψη της εν λόγω αίτησης στη συγκεκριμένη χώρα, τα μέλη της οικογένειας Petrosian, αρμενικής καταγωγής, υπέβαλαν αίτηση ασύλου στη Σουηδία. Οι σουηδικές αρχές ζήτησαν από τις γαλλικές αρχές να αναλάβουν εκ νέου τα μέλη της εν λόγω οικογένειας. Δεδομένου ότι οι γαλλικές αρχές αποδέχθηκαν την εκ νέου ανάληψη, οι σουηδικές αρχές αποφάσισαν τη μεταφορά των μελών της οικογένειας στη Γαλλία, βάσει του άρθρου 20, παράγραφος 1, στοιχείο δ', του κανονισμού Δουβλίνο II. Εντούτοις, οι ενδιαφερόμενοι άσκησαν πλείονες προσφυγές κατά της απόφασης περί μεταφοράς με αποτέλεσμα την εκπνοή της προθεσμίας των έξι μηνών που προβλέπεται από το άρθρο 20, παράγραφος 1, στοιχείο δ', του κανονισμού Δουβλίνο II ⁴². Η ως άνω προθεσμία, η οποία «τρέχει από την ημερομηνία εκδόσεως απόφασης επί ενδίκου μέσου ή αναθεώρησης», θεωρείται ότι παρέχει στο κράτος μέλος στο οποίο υποβλήθηκε η αίτηση ασύλου τη δυνατότητα να προχωρήσει στη μεταφορά του αιτούντος, ενώ η παρέλευσή της έχει ως συνέπεια να καταστεί υπεύθυνο αυτό το κράτος.

Στο πλαίσιο αυτό, το αιτούν δικαστήριο ζήτησε από το Δικαστήριο να διευκρινίσει ποιο συμβάν μπορεί να σηματοδοτήσει την έναρξη της εξάμηνης προθεσμίας και, ειδικότερα, αν η εν λόγω προθεσμία τρέχει από την έκδοση της προσωρινής δικαστικής απόφασης με την οποία αναστέλλεται η εφαρμογή της διαδικασίας μεταφοράς ή μόνον από την έκδοση της δικαστικής απόφασης επί του νομοτύπου της διαδικασίας, η οποία δεν πρόκειται πλέον να εμποδίσει την εφαρμογή της διαδικασίας αυτής.

Το Δικαστήριο εκτίμησε, αφενός, ότι η δικαστική προστασία την οποία εγγυώνται τα κράτη μέλη, τα δικαστήρια των οποίων μπορούν να αναστείλουν την εκτέλεση απόφασης περί μεταφοράς, παρέχοντας κατά τον τρόπο αυτόν τη δυνατότητα στον αιτούντα άσυλο να βάλει αποτελεσματικά κατά των αποφάσεων των οποίων αποτελεί αντικείμενο, δεν πρέπει να θυσιαστεί χάριν της επιταγής της ταχείας εξέτασης των αιτήσεων ασύλου. Συγκεκριμένα, τα κράτη μέλη που είχαν τη βούληση να θεσπίσουν ένδικα βοηθήματα ικανά να καταλήξουν στην έκδοση αποφάσεων με ανασταλτικό

⁴² Δυνάμει της ως άνω διάταξης, η μεταφορά αιτούντος άσυλο στο κράτος μέλος που υποχρεούται να τον αναλάβει εκ νέου πραγματοποιείται μόλις η μεταφορά αυτή καταστεί πρακτικώς δυνατή και, το αργότερο, εντός έξι μηνών από της αποδοχής του αιτήματος εκ νέου ανάληψης από άλλο κράτος μέλος ή της απόφασης επί του ενδίκου βοηθήματος ή της αναθεώρησης σε περίπτωση ανασταλτικού αποτελέσματος. Δυνάμει της παραγράφου 2 του ίδιου άρθρου, εφόσον η μεταφορά δεν πραγματοποιηθεί εντός της εξάμηνης αυτής προθεσμίας, υπεύθυνο καθίσταται το κράτος μέλος ενώπιον του οποίου υποβλήθηκε η αίτηση ασύλου.

Κριτήρια και μηχανισμοί για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας

αποτέλεσμα στο πλαίσιο της διαδικασίας μεταφοράς δεν μπορούν, εν ονόματι του σεβασμού της επιταγής περί ταχύτητας, να τίθενται σε λιγότερο ευνοϊκή θέση από αυτή στην οποία βρίσκονται όσα κράτη μέλη δεν το έκριναν αναγκαίο. Επομένως, το κράτος μέλος το οποίο, στο πλαίσιο της διαδικασίας μεταφοράς, αποφάσισε να θεσπίσει ένδικα βοηθήματα που παράγουν, ενδεχομένως, ανασταλτικό αποτέλεσμα περιέρχεται σε δυσχερή θέση, κατά το μέτρο που, αν δεν επιτύχει να οργανώσει τη μεταφορά του αιτούντος άσυλο εντός του πολύ σύντομου χρονικού διαστήματος μεταξύ της έκδοσης της απόφασης του δικαστηρίου επί της ουσίας και της λήξης της προθεσμίας πραγματοποίησης της μεταφοράς, διατρέχει τον κίνδυνο να καθορισθεί οριστικώς ως υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησης ασύλου. Συνεπώς, η ερμηνεία του άρθρου 20, παράγραφος 1, στοιχείο δ', του κανονισμού Δουβλίνο II δεν μπορεί να καταλήξει στο συμπέρασμα ότι, εν ονόματι της τήρησης του κοινοτικού δικαίου, το αιτούν κράτος μέλος πρέπει να αγνοήσει το ανασταλτικό αποτέλεσμα της προσωρινής δικαστικής απόφασης που εκδόθηκε στο πλαίσιο της εκδίκασης ενδίκου βοηθήματος ικανού να έχει τέτοιο αποτέλεσμα.

Όσον αφορά, αφετέρου, τον σεβασμό της αρχής της δικονομικής αυτοτέλει των κρατών μελών, το Δικαστήριο επισήμανε ότι, αν γινόταν δεκτή η ερμηνεία του άρθρου 20, παράγραφος 1, στοιχείο δ', του κανονισμού Δουβλίνο II, κατά την οποία η προθεσμία πραγματοποίησης της μεταφοράς τρέχει από την ημερομηνία έκδοσης της έχουσας ανασταλτικό αποτέλεσμα προσωρινής απόφασης, το εθνικό δικαστήριο που θα ήθελε να συμβιβάσει την τήρηση της προθεσμίας αυτής με τον σεβασμό της έχουσας ανασταλτικό αποτέλεσμα προσωρινής δικαστικής απόφασης θα υποχρεωνόταν να αποφανθεί επί του νομοτύπου της διαδικασίας μεταφοράς πριν από τη λήξη της εν λόγω προθεσμίας, με απόφαση η οποία, ενδεχομένως, λόγω έλλειψης του απαραίτητου χρόνου που παρέχεται στους δικαστές, δεν ήταν δυνατόν να λάβει υπόψη κατά τρόπο ικανοποιητικό τον περίπλοκο χαρακτήρα της διαφοράς.

Από τα ανωτέρω, το Δικαστήριο συμπέρανε ότι, αν η νομοθεσία του αιτούντος κράτους μέλους προβλέπει το ανασταλτικό αποτέλεσμα ενδίκου βοηθήματος, η προθεσμία πραγματοποίησης της μεταφοράς δεν τρέχει από την έκδοση της προσωρινής δικαστικής απόφασης με την οποία αναστέλλεται η εφαρμογή της διαδικασίας μεταφοράς, αλλά μόνον από την έκδοση της δικαστικής απόφασης επί του νομοτύπου της διαδικασίας, η οποία δεν πρόκειται πλέον να εμποδίσει την εφαρμογή της διαδικασίας αυτής.

Κριτήρια και μηχανισμοί για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας

Απόφαση της 19ης Μαρτίου 2019 (τμήμα μείζονος συνθέσεως), Jawo (C-163/17, EU:C:2019:218)⁴³

«Προδικαστική παραπομπή – Χώρος ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης – Σύστημα του Δουβλίνου – Κανονισμός (ΕΕ) 604/2013 – Μεταφορά του αιτούντος άσυλο στο κράτος μέλος που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αιτήσεως διεθνούς προστασίας – Έννοια της “διαφυγής” – Όροι παρατάσεως της προθεσμίας μεταφοράς – Άρθρο 4 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Σοβαρός κίνδυνος απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης κατά το πέρας της διαδικασίας χορηγήσεως ασύλου – Συνθήκες διαβίωσης των δικαιούχων διεθνούς προστασίας στο εν λόγω κράτος μέλος»

Υπήκοος Γκάμπιας είχε εισέλθει στην Ευρωπαϊκή Ένωση μέσω Ιταλίας και είχε υποβάλει εκεί αίτηση ασύλου πριν μεταβεί στη Γερμανία, όπου υπέβαλε νέα αίτηση. Οι γερμανικές αρχές, αφού ζήτησαν από τις ιταλικές αρχές την εκ νέου ανάληψη του ενδιαφερομένου, απέρριψαν την αίτησή του για χορήγηση ασύλου και διέταξαν την απομάκρυνσή του προς την Ιταλία. Η πρώτη απόπειρα μεταφοράς απέτυχε λόγω απουσίας του αιτούντος από το κέντρο φιλοξενίας που του είχε υποδειχθεί. Οι γερμανικές αρχές, θεωρώντας κατόπιν τούτου ότι ο αιτών είχε διαφύγει, ενημέρωσαν τις ιταλικές αρχές για την αδυναμία τους να προβούν στη μεταφορά και για την παράταση της προθεσμίας, σύμφωνα με το άρθρο 29, παράγραφος 2, του κανονισμού Δουβλίνου ΙΙΙ. Το άρθρο αυτό προβλέπει ότι η προθεσμία μεταφοράς είναι εξάμηνη, αλλά μπορεί να παραταθεί σε δεκαοκτώ μήνες, κατ' ανώτατο όριο, όταν ο αιτών έχει διαφύγει. Εν συνεχεία, ο ενδιαφερόμενος δήλωσε ότι είχε επισκεφθεί φίλο του και ότι αγνοούσε ότι ήταν αναγκαίο να ενημερώνει για τις απουσίες του. Παράλληλα, άσκησε προσφυγή κατά της απόφασης περί μεταφοράς και, μετά την απόρριψη της προσφυγής αυτής, άσκησε έφεση ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου. Στο πλαίσιο της έφεσης αυτής, ισχυρίστηκε ότι, εφόσον δεν είχε διαφύγει, οι γερμανικές αρχές δεν μπορούσαν νομίμως να παρατείνουν την προθεσμία για τη μεταφορά του προς την Ιταλία. Επικαλέστηκε, επίσης, την ύπαρξη, στην Ιταλία, συστημικών ελλείψεων όσον αφορά το άσυλο οι οποίες κατά τη γνώμη του αποτελούσαν κώλυμα για τη μεταφορά του στο κράτος αυτό.

Το αιτούν δικαστήριο ζήτησε, μεταξύ άλλων, από το Δικαστήριο να διευκρινίσει τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες μπορεί να διαπιστωθεί ότι ο αιτών διεθνή προστασία έχει διαφύγει, με αποτέλεσμα η προθεσμία μεταφοράς του στο κράτος μέλος που είναι κατ' αρχήν υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησής του να μπορεί να παραταθεί.

Συναφώς, πρώτον, το Δικαστήριο διευκρίνισε ότι η έννοια της «διαφυγής», κατά το άρθρο 29, παράγραφος 2, του κανονισμού Δουβλίνου ΙΙΙ, προϋποθέτει, μεταξύ άλλων, την ύπαρξη ενός βουλητικού στοιχείου και, ως εκ τούτου, η διάταξη αυτή εφαρμόζεται κατ' αρχήν μόνον όταν ο αιτών αποφεύγει σκόπιμα τις εθνικές αρχές, προκειμένου να ματαιώσει τη μεταφορά του. Εντούτοις, το Δικαστήριο διευκρίνισε επιπλέον ότι,

⁴³ Απόφαση η οποία μνημονεύεται επίσης στο τμήμα Ι.2.1., που επιγράφεται «Κίνδυνος παράβασης του άρθρου 4 του Χάρτη».

Κριτήρια και μηχανισμοί για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας

προκειμένου να διασφαλιστεί η αποτελεσματική λειτουργία του κανονισμού Δουβλίνο III και να ληφθούν υπόψη οι σημαντικές δυσκολίες που ενδέχεται να συναντήσουν οι εν λόγω αρχές για να αποδείξουν τις προθέσεις του αιτούντος, μπορεί να ισχύσει το τεκμήριο ότι αυτός διέφυγε όταν η μεταφορά δεν μπορεί να εκτελεστεί εκ του λόγου ότι αυτός αναχώρησε από τον τόπο διαμονής που του υποδείχθηκε, χωρίς να έχει ενημερώσει τις αρμόδιες εθνικές αρχές για την απουσία του ούτε να έχει ζητήσει, εφόσον τούτο παρίστατο αναγκαίο, προηγούμενη άδεια. Εντούτοις, το τεκμήριο αυτό εφαρμόζεται μόνον εάν ο αιτών είχε ενημερωθεί δεόντως για τις σχετικές υποχρεώσεις του, σύμφωνα με το άρθρο 5 της οδηγίας 2013/33. Περαιτέρω, ο αιτών διατηρεί τη δυνατότητα να αποδείξει ότι η παράλειψή του να ενημερώσει τις αρμόδιες αρχές για την απουσία του δικαιολογείται από βάσιμους λόγους και όχι από την πρόθεση να αποφύγει τις εν λόγω αρχές.

Δεύτερον, όσον αφορά τους όρους παράτασης της προθεσμίας μεταφοράς, το Δικαστήριο έκρινε ότι δεν απαιτείται προηγούμενη διαβούλευση μεταξύ του αιτούντος κράτους μέλους και του υπεύθυνου κράτους μέλους. Επομένως, προκειμένου να παραταθεί η προθεσμία αυτή σε 18 μήνες κατ' ανώτατο όριο, αρκεί το πρώτο κράτος να ενημερώσει το δεύτερο, πριν από τη λήξη της εξάμηνης προθεσμίας, για το γεγονός ότι ο αιτών έχει διαφύγει, ορίζοντας τη νέα προθεσμία μεταφοράς.

III. Έκταση του δικαστικού ελέγχου της απόφασης περί μεταφοράς

1. Περιορισμένος δικαστικός έλεγχος – Κανονισμός Δουβλίνο II

Με τη νομολογία του σχετικά με την ερμηνεία του κανονισμού Δουβλίνο II, το Δικαστήριο δεν επέτρεπε στον αιτούντα άσυλο να προσβάλει την επιλογή του κριτηρίου προσδιορισμού του υπεύθυνου κράτους μέλους για την εξέταση της αίτησής του παρά μόνον προβάλλοντας την ύπαρξη συστημικών ελλείψεων στη διαδικασία ασύλου και στις συνθήκες υποδοχής των αιτούντων άσυλο στο συγκεκριμένο κράτος μέλος, οι οποίες συνεπάγονταν προσβολή των θεμελιωδών δικαιωμάτων του που κατοχυρώνονται στο άρθρο 4 του Χάρτη.

Απόφαση της 10ης Δεκεμβρίου 2013 (τμήμα μείζονος συνθέσεως), *Abdullahi* (C-394/12, [EU:C:2013:813](#))

«Προδικαστική παραπομπή – Κοινό ευρωπαϊκό σύστημα ασύλου – Κανονισμός (ΕΚ) 343/2003 – Προσδιορισμός του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αιτήσεως ασύλου – Έλεγχος της τηρήσεως των κριτηρίων βάσει των οποίων θεμελιώνεται ευθύνη για την εξέταση της αιτήσεως ασύλου – Έκταση του δικαστικού ελέγχου»

Κριτήρια και μηχανισμοί για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας

Η Sh. Abdullahi, Σομαλή υπήκοος η οποία είχε αφιχθεί με τη βοήθεια διακινητών λαθρομεταναστών στην Αυστρία, όπου συνελήφθη κοντά στα ουγγρικά σύνορα, υπέβαλε, τον Αύγουστο του 2011, αίτηση διεθνούς προστασίας. Αρμόδια αυστριακή αρχή υπέβαλε, δυνάμει του άρθρου 10, παράγραφος 1, του κανονισμού Δουβλίνο II, αίτημα αναδοχής στην Ουγγαρία, το οποίο η εν λόγω χώρα αποδέχθηκε. Επομένως, η αυστριακή αρχή απέρριψε ως απαράδεκτη την αίτηση ασύλου της Sh. Abdullahi στην Αυστρία και αποφάσισε τη μεταφορά της στην Ουγγαρία. Με το ένδικο βοήθημα που άσκησε κατά της εν λόγω απόφασης, η Sh. Abdullahi υποστήριξε για πρώτη φορά ότι υπεύθυνο κράτος μέλος για την αίτησή της ασύλου δεν ήταν η Ουγγαρία, αλλά η Ελληνική Δημοκρατία. Η Sh. Abdullahi υποστήριξε, όμως, ότι το τελευταίο αυτό κράτος δεν σεβόταν, από ορισμένες απόψεις, τα ανθρώπινα δικαιώματα, οπότε απέκειτο στις αυστριακές αρχές να φέρουν εις πέρας την εξέταση της αίτησής της ασύλου.

Δεδομένου ότι διατηρούσε αμφιβολίες όσον αφορά την αποδοχή από το κράτος μέλος της ευθύνης του, το αιτούν δικαστήριο αποφάσισε να υποβάλει στο Δικαστήριο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως. Συναφώς, το αιτούν δικαστήριο επισήμανε ότι ο έλεγχος της ευθύνης του κράτους μέλους επιβάλλει ευρύτατη υποχρέωση ελέγχου, η οποία δεν συμβιβάζεται με την ταχύτητα που απαιτείται κατά τον προσδιορισμό του αρμόδιου κράτους μέλους. Εξάλλου, μολονότι ο κανονισμός Δουβλίνο II προβλέπει το δικαίωμα του αιτούντος άσυλο να προσβάλει την απόφαση περί μεταφοράς του, από τον εν λόγω κανονισμό δεν προκύπτει δικαίωμα να ζητηθεί η διεξαγωγή της διαδικασίας ασύλου σε συγκεκριμένη χώρα κατ' επιλογήν του αιτούντος.

Συναφώς, το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι το άρθρο 19, παράγραφος 2, του κανονισμού Δουβλίνο II έχει την έννοια ότι, σε περίπτωση στην οποία κράτος μέλος έχει δεχθεί την αναδοχή του αιτούντος άσυλο κατ' εφαρμογήν του κριτηρίου του άρθρου 10, παράγραφος 1, του εν λόγω κανονισμού, δηλαδή υπό την ιδιότητα του κράτους μέλους της πρώτης εισόδου του αιτούντος άσυλο στο έδαφος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ο ως άνω αιτών δεν μπορεί να αμφισβητήσει την επιλογή του κριτηρίου αυτού παρά μόνον επικαλούμενος την ύπαρξη συστημικών πλημμελειών όσον αφορά τη διαδικασία χορηγήσεως ασύλου και τις συνθήκες υποδοχής των αιτούντων άσυλο στο κράτος μέλος αυτό οι οποίες αποτελούν σοβαρούς και αποδεδειγμένους λόγους που πείθουν ότι ο εν λόγω αιτών θα διατρέξει ουσιαστικό κίνδυνο να υποστεί απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση, κατά την έννοια του άρθρου 4 του Χάρτη.

2. Διευρυμένος δικαστικός έλεγχος – Κανονισμός Δουβλίνο III

Η νομολογιακή αυτή εξέλιξη οφείλεται σε σημαντική τροποποίηση των διατάξεων σχετικά με τις προσφυγές που μπορούν να ασκηθούν κατά της απόφασης περί μεταφοράς (βλ. διαφορά μεταξύ του άρθρου 19, παράγραφος 2, του κανονισμού

Κριτήρια και μηχανισμοί για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας

Δουβλίνο II και του άρθρου 27⁴⁴ και της αιτιολογικής σκέψης 19 του κανονισμού Δουβλίνο III). Συγκεκριμένα, με τον κανονισμό Δουβλίνο III ο αιτών διεθνή προστασία συμμετέχει στη διαδικασία προσδιορισμού του υπεύθυνου κράτους μέλους. Στο πλαίσιο της εν λόγω διαδικασίας, ο αιτών ενημερώνεται για τα κριτήρια προσδιορισμού του υπεύθυνου κράτους μέλους και μπορεί να παράσχει πληροφορίες που συμβάλλουν στην ορθή εφαρμογή των εν λόγω κριτηρίων.

Ως εκ τούτου, με τις αποφάσεις που εκτίθενται κατωτέρω, το Δικαστήριο δέχθηκε ότι ο αιτών μπορεί να επικαλεστεί την εσφαλμένη εφαρμογή κριτηρίου προσδιορισμού του υπεύθυνου κράτους μέλους, ακόμη και αν δεν είχε ως αποτέλεσμα προσβολή των θεμελιωδών δικαιωμάτων του.

2.1. Παράβαση των τεχνικών διατάξεων

Αποφάσεις της 7ης Ιουνίου 2016 (τμήμα μείζονος συνθέσεως), *Ghezelbash* (C-63/15, [EU:C:2016:409](#)), και της 7ης Ιουνίου 2016 (τμήμα μείζονος συνθέσεως), *Karim* (C-155/15, [EU:C:2016:410](#))

«Προδικαστική παραπομπή – Κανονισμός (ΕΕ) 604/2013 – Προσδιορισμός του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αιτήσεως ασύλου υποβληθείσας σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας – Άρθρο 12 – Χορήγηση άδειας διαμονής ή θεωρήσεως εισόδου – Άρθρο 27 – Προσφυγή – Έκταση του δικαστικού ελέγχου»

«Προδικαστική παραπομπή – Κανονισμός (ΕΕ) 604/2013 – Προσδιορισμός του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση μιας αιτήσεως ασύλου υποβληθείσας εντός κράτους μέλους από υπήκοο τρίτης χώρας – Άρθρο 18 – Εκ νέου ανάληψη αιτούντος άσυλο του οποίου η αίτηση τελεί υπό εξέταση – Άρθρο 19 – Παύση ευθυνών – Απουσία από το έδαφος των κρατών μελών επί διάστημα τουλάχιστον τριών μηνών – Νέα διαδικασία προσδιορισμού του υπεύθυνου κράτους μέλους – Άρθρο 27 – Προσφυγή – Έκταση του δικαστικού ελέγχου»

Στην υπόθεση *Ghezelbash*, Ιρανός υπήκοος υπέβαλε στις ολλανδικές αρχές αίτηση χορήγησης άδειας προσωρινής διαμονής. Καθότι από έρευνα στο Σύστημα πληροφοριών για τις θεωρήσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης (VIS) προέκυψε ότι η εξωτερική αντιπροσωπεία της Γαλλίας στο Ιράν είχε χορηγήσει στον ενδιαφερόμενο θεώρηση ορισμένου χρόνου, ο Ολλανδός υπουργός Εσωτερικών ζήτησε, βάσει του κανονισμού Δουβλίνο III, από τις γαλλικές αρχές να τον αναλάβουν. Οι γαλλικές αρχές αποδέχθηκαν το αίτημα. Στη διάρκεια όμως δεύτερης ακρόασής του από τις ολλανδικές αρχές, ο ενδιαφερόμενος ζήτησε να του επιτραπεί να προσκομίσει πρωτότυπα έγγραφα τα οποία αποδείκνυαν ότι επέστρεψε στο Ιράν αφότου είχε μεταβεί στη Γαλλία, όπερ σήμαινε, κατά την άποψή του, ότι το τελευταίο αυτό κράτος μέλος δεν ήταν υπεύθυνο

⁴⁴ Κατά το άρθρο 27, παράγραφος 1, του κανονισμού Δουβλίνο III, ο αιτών διεθνή προστασία έχει δικαίωμα πραγματικής προσφυγής, με τη μορφή είτε ένδικου βοηθήματος κατά της αποφάσεως μεταφοράς είτε αιτήσεως επανεξέτασής της, τόσο επί νομικών όσο και επί πραγματικών ζητημάτων, ενώπιον δικαστηρίου.

Κριτήρια και μηχανισμοί για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας

για την εξέταση της αίτησής του για χορήγηση ασύλου. Τέθηκε, επομένως, το ζήτημα αν ο ενδιαφερόμενος είχε δικαίωμα να αμφισβητήσει την ευθύνη της Γαλλικής Δημοκρατίας προς εξέταση της αίτησής του, άπαξ το εν λόγω κράτος μέλος είχε αναλάβει την ευθύνη αυτή.

Το Δικαστήριο έκρινε, ως προς αυτό το σημείο, ότι το άρθρο 27, παράγραφος 1, του κανονισμού Δουβλίνο III, ερμηνευόμενο υπό το φως της αιτιολογικής σκέψης 19 του ίδιου κανονισμού, έχει την έννοια ότι ο αιτών άσυλο μπορεί να επικαλεστεί, στο πλαίσιο προσφυγής κατά απόφασης περί μεταφοράς του, εσφαλμένη εφαρμογή των προβλεπόμενων από τον κανονισμό κριτηρίων ευθύνης.

Στην υπόθεση Karim, Σύριος υπήκοος ζήτησε να τύχει διεθνούς προστασίας στη Σουηδία. Καθότι από έρευνα στο σύστημα «Eurodac» προέκυψε ότι ο ενδιαφερόμενος είχε υποβάλει παρόμοια αίτηση στη Σλοβενία, η Migrationsverket (υπηρεσία μετανάστευσης, Σουηδία, στο εξής: υπηρεσία) ζήτησε από τις σλοβενικές αρχές να τον αναλάβουν εκ νέου, βάσει του άρθρου 18, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού Δουβλίνο III.

Το αίτημά της έγινε δεκτό από τις σλοβενικές αρχές. Η υπηρεσία τις ενημέρωσε τότε ότι ο ενδιαφερόμενος είχε υποστηρίξει ότι αναχώρησε από το έδαφος των κρατών μελών επί τρεις και πλέον μήνες μετά την πρώτη αίτησή του ασύλου και ότι το διαβατήριό του έφερε θεώρηση εισόδου στον Λίβανο. Εφόσον οι σλοβενικές αρχές επανέλαβαν ότι, παρά ταύτα, δέχονταν την εκ νέου ανάληψη που ζητήθηκε, η υπηρεσία απέρριψε την αίτηση του ενδιαφερομένου για διεθνή προστασία. Ο ίδιος όμως θεωρούσε ότι υπεύθυνο κράτος μέλος για την εξέταση της αίτησης ασύλου δεν ήταν η Σλοβενία.

Επομένως, το Δικαστήριο αποφάνθηκε κατ' αρχάς ότι το άρθρο 19, παράγραφος 2, του κανονισμού Δουβλίνο III, ιδίως δε το δεύτερο εδάφιο της διάταξης αυτής, έχει εφαρμογή σε υπήκοο τρίτης χώρας ο οποίος, αφού υπέβαλε πρώτη αίτηση ασύλου εντός κράτους μέλους, προσκομίζει στοιχεία που αποδεικνύουν ότι αναχώρησε από το έδαφος των κρατών μελών επί διάστημα τουλάχιστον τριών μηνών, πριν υποβάλει νέα αίτηση ασύλου σε άλλο κράτος μέλος. Ειδικότερα, το άρθρο 19, παράγραφος 2, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού Δουβλίνο III προβλέπει ότι, κατ' αρχήν, οι υποχρεώσεις αναδοχής και εκ νέου ανάληψης αιτούντος άσυλο, οι οποίες απορρέουν από το άρθρο 18, παράγραφος 1, του ως άνω κανονισμού, εκλείπουν αν το υπεύθυνο κράτος μέλος μπορεί να αποδείξει, όταν του ζητηθεί να αναλάβει εκ νέου έναν αιτούντα άσυλο, ότι αυτός αναχώρησε από το έδαφος των κρατών μελών επί διάστημα τουλάχιστον τριών μηνών. Εντούτοις, στο άρθρο 19, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, του εν λόγω κανονισμού διευκρινίζεται ότι κάθε αίτηση η οποία υποβάλλεται μετά από τέτοιο χρονικό διάστημα απουσίας θεωρείται νέα αίτηση που συνεπάγεται νέα διαδικασία για τον προσδιορισμό του υπεύθυνου κράτους μέλους. Συνεπώς, σε περίπτωση κατά την οποία υπήκοος τρίτης χώρας, αφού υπέβαλε πρώτη αίτηση ασύλου εντός κράτους μέλους, αναχώρησε από το έδαφος των κρατών μελών επί τρεις μήνες, πριν υποβάλει νέα αίτηση ασύλου εντός άλλου κράτους μέλους, το άρθρο 19, παράγραφος 2, του εν λόγω κανονισμού επιβάλλει στο κράτος μέλος ενώπιον του οποίου υποβλήθηκε η νέα

Κριτήρια και μηχανισμοί για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας

αίτηση ασύλου την υποχρέωση να ολοκληρώσει, βάσει των κανόνων που έχουν θεσπισθεί με τον κανονισμό αυτόν, τη διαδικασία προσδιορισμού του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για τη νέα αίτηση αυτήν.

Εν συνεχεία, το Δικαστήριο συμπέρανε, όπως και με την προαναφερθείσα απόφαση [Ghezelbash](#), ότι το άρθρο 27, παράγραφος 1, του κανονισμού Δουβλίνου III έχει την έννοια ότι ο αιτών άσυλο μπορεί να επικαλεστεί, στο πλαίσιο προσφυγής κατά απόφασης περί μεταφοράς του, παράβαση του κανόνα του άρθρου 19, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού.

Απόφαση της 26ης Ιουλίου 2017 (τμήμα μείζονος συνθέσεως), A.S. (C-490/16, EU:C:2017:585) ⁴⁵

«Προδικαστική παραπομπή – Κανονισμός (ΕΕ) 604/2013 – Προσδιορισμός του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αιτήσεως διεθνούς προστασίας που υποβάλλεται σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας – Άφιξη εξαιρετικά μεγάλου αριθμού υπηκόων τρίτων χωρών προς αναζήτηση διεθνούς προστασίας – Οργάνωση από τις αρχές κράτους μέλους της διάβασης των συνόρων του με σκοπό τη διέλευση προς άλλο κράτος μέλος – Είσοδος επιτραπέζια κατά παρέκκλιση για ανθρωπιστικούς λόγους – Άρθρο 13 – Παράνομη διάβαση εξωτερικών συνόρων – Προθεσμία δώδεκα μηνών από την ημερομηνία της διαβάσεως των συνόρων – Άρθρο 27 – Μέσο ένδικης προστασίας – Έκταση του δικαστικού ελέγχου – Άρθρο 29 – Προθεσμία έξι μηνών για την εκτέλεση της μεταφοράς – Υπολογισμός των προθεσμιών – Άσκηση ενδίκου βοηθήματος – Ανασταλτικό αποτέλεσμα»

Το 2016 ο A.S., Σύριος υπήκοος, διήλθε τα σύνορα μεταξύ Κροατίας και Σερβίας, μολονότι δεν κατείχε κατάλληλη θεώρηση εισόδου. Οι κροατικές αρχές οργάνωσαν τη μεταφορά του εν λόγω προσώπου μέχρι τα σύνορα με τη Σλοβενία, με σκοπό να το διευκολύνουν να μεταβεί σε άλλα κράτη μέλη ώστε να υποβάλει εκεί αίτηση διεθνούς προστασίας. Εν συνεχεία, ο A.S. υπέβαλε αίτηση διεθνούς προστασίας στη Σλοβενία. Εντούτοις, η Σλοβενία εκτίμησε ότι, στο μέτρο που ο αιτών είχε εισέλθει παρανόμως στην Κροατία, κατά τον κανονισμό Δουβλίνο III, αρμόδιες να εξετάσουν την αίτηση διεθνούς προστασίας του εν λόγω προσώπου ήταν οι αρχές του συγκεκριμένου κράτους μέλους. Ο A.S. άσκησε ένδικη προσφυγή κατά της απόφασης των σλοβενικών αρχών υποστηρίζοντας ότι η είσοδός του στην Κροατία δεν μπορούσε να θεωρηθεί ως παράνομη και ότι, επομένως, κατά τον κανονισμό Δουβλίνο III, αρμόδιες για να εξετάσουν την αίτησή του ήταν οι σλοβενικές αρχές.

Υπό τις συνθήκες αυτές, το αιτούν δικαστήριο ζήτησε κατ' ουσίαν από το Δικαστήριο να διευκρινίσει αν η είσοδος του ενδιαφερομένου πρέπει να θεωρηθεί ή όχι νόμιμη κατά την έννοια του κανονισμού Δουβλίνο III.

⁴⁵ Απόφαση η οποία μνημονεύεται επίσης στο τμήμα I.1.3., που επιγράφεται «Είσοδος στο έδαφος».

Κριτήρια και μηχανισμοί για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας

Όσον αφορά τα επιχειρήματα που ο αιτών μπορεί να προβάλει με την προσφυγή του κατά της απόφασης περί μεταφοράς, το Δικαστήριο έκρινε ότι, προκειμένου να προσβάλλει απόφαση περί μεταφοράς, ο αιτών διεθνή προστασία μπορεί να επικαλεστεί, στο πλαίσιο των ένδικων βοηθημάτων που προβλέπονται στο άρθρο 27, παράγραφος 1, του κανονισμού Δουβλίνο III, την εσφαλμένη εφαρμογή του κριτηρίου σχετικά με την παράνομη διέλευση των συνόρων κράτους μέλους, το οποίο προβλέπεται στο άρθρο 13, παράγραφος 1, του ίδιου κανονισμού. Στηριζόμενο στην [απόφαση της 7ης Ιουνίου 2016, Ghezelbash \(C-63/15, EU:C:2016:409\)](#), με την οποία είχε κρίνει ότι ο αιτών διεθνή προστασία μπορεί, δυνάμει του δικαιώματος πραγματικής προσφυγής του οποίου απολαύει, να επικαλεστεί την εσφαλμένη εφαρμογή του κριτηρίου σχετικά με τη χορήγηση θεώρησης εισόδου, το Δικαστήριο επισήμανε ότι το σκεπτικό του σε εκείνη την απόφαση ισχύει επίσης και ως προς το κριτήριο του άρθρου 13, παράγραφος 1, του κανονισμού Δουβλίνο III.

Τέλος, το Δικαστήριο εξέτασε ποιες συνέπειες έχει η άσκηση ένδικου βοηθήματος κατά απόφασης περί μεταφοράς, για τον υπολογισμό των προθεσμιών, αφενός, του άρθρου 13, παράγραφος 1, του κανονισμού Δουβλίνο III και, αφετέρου, του άρθρου 29, παράγραφος 2, του ίδιου κανονισμού. Το Δικαστήριο επανέλαβε ότι αμφότερες οι διατάξεις έχουν ως σκοπό να περιορίσουν, από χρονικής απόψεως, την ευθύνη την οποία έχει κράτος μέλος δυνάμει του κανονισμού Δουβλίνο III. Κατ' εφαρμογήν του άρθρου 13, παράγραφος 1, όταν η ευθύνη κράτους μέλους θεμελιώνεται στο κριτήριο της παράνομης διέλευσης των συνόρων, τότε παύει να υφίσταται δώδεκα μήνες μετά την ημερομηνία της διέλευσης αυτής, ενώ, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 29, η μεταφορά του αιτούντος διεθνή προστασία πρέπει οπωσδήποτε να εκτελείται εντός εξαμήνου είτε από την αποδοχή εκ μέρους του υπεύθυνου κράτους μέλους είτε από την έκδοση αμετάκλητης απόφασης επί ένδικου βοηθήματος ή αίτησης επανεξέτασης με ανασταλτικό αποτέλεσμα δυνάμει του άρθρου 27, παράγραφος 3, του κανονισμού Δουβλίνο III.

Το Δικαστήριο διαπίστωσε, πρώτον, ότι η άσκηση ένδικου βοηθήματος κατά της απόφασης περί μεταφοράς δεν ασκεί επιρροή σε σχέση με τον υπολογισμό της προθεσμίας του άρθρου 13, παράγραφος 1, η οποία αποτελεί προϋπόθεση εφαρμογής του εκεί προβλεπόμενου κριτηρίου. Δεύτερον, το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι η προθεσμία του άρθρου 29, παράγραφοι 1 και 2, αρχίζει να τρέχει μόνον από την έκδοση αμετάκλητης απόφασης επί του ένδικου αυτού βοηθήματος, ακόμη και όταν το επιληφθέν δικαιοδοτικό όργανο αποφασίζει να υποβάλει στο Δικαστήριο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως, εφόσον όμως το ένδικο βοήθημα είχε ανασταλτικό αποτέλεσμα. Ο λόγος είναι ότι η δεύτερη από τις ως άνω προθεσμίες συνδέεται με την εκτέλεση της απόφασης περί μεταφοράς και μπορεί να εφαρμοστεί μόνον αφότου έχει γίνει κατ' αρχήν δεκτό ότι θα πραγματοποιηθεί μεταφορά, άρα το νωρίτερο όταν το κράτος μέλος προς το οποίο απευθύνεται το αίτημα αναδοχής ή εκ νέου ανάληψης δέχεται το αίτημα αυτό.

Κριτήρια και μηχανισμοί για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας

2.2. Μη τήρηση των προθεσμιών

Απόφαση της 26ης Ιουλίου 2017 (τμήμα μείζονος συνθέσεως), Mengesteab (C-670/16, [EU:C:2017:587](#))

«Προδικαστική παραπομπή – Κανονισμός (ΕΕ) 604/2013 – Προσδιορισμός του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αιτήσεως διεθνούς προστασίας που υποβάλλεται σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας – Άρθρο 20 – Έναρξη της διαδικασίας προσδιορισμού – Υποβολή αιτήσεως διεθνούς προστασίας – Πρακτικό που καταρτίζεται από τη δημόσια αρχή, το οποίο περιέχεται στις αρμόδιες αρχές – Άρθρο 21, παράγραφος 1 – Προθεσμίες που προβλέπονται για την υποβολή αιτήματος περί αναδοχής – Μεταβίβαση της ευθύνης σε άλλο κράτος μέλος – Άρθρο 27 – Ένδικο βοήθημα – Έκταση του δικαστικού ελέγχου»

Στις 14 Σεπτεμβρίου 2015 ο T. Mengesteab, υπήκοος Ερυθραίας, υπέβαλε αίτηση ασύλου στη Γερμανία. Η αρμόδια αρχή του χορήγησε αυθημερόν πιστοποιητικό καταγραφής του ως αιτούντος άσυλο. Στις 14 Ιανουαρίου 2016, το αργότερο, η Bundesamt für Migration und Flüchtlinge (Ομοσπονδιακή Υπηρεσία Μετανάστευσης και Προσφύγων, Γερμανία, στο εξής: Υπηρεσία), αρχή επιφορτισμένη με την εκτέλεση των αποφάσεων που απορρέουν από τον κανονισμό Δουβλίνο III, παρέλαβε το πρωτότυπο του ως άνω πιστοποιητικού, αντίγραφό του ή, τουλάχιστον, τις κυριότερες πληροφορίες που περιλαμβάνονταν σε αυτό. Στις 22 Ιουλίου 2016 ο T. Mengesteab παρουσιάστηκε στην Υπηρεσία και υπέβαλε τυπικά αίτηση ασύλου. Εντούτοις, από έρευνα που διενεργήθηκε στο σύστημα Eurodac προέκυψε ότι τα δακτυλικά αποτυπώματα του T. Mengesteab είχαν καταγραφεί στην Ιταλία. Γενικά, ένα τέτοιο θετικό αποτέλεσμα αποδεικνύει ότι ο ενδιαφερόμενος διήλθε παρανόμως εξωτερικά σύνορα της Ένωσης, τούτο δε μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα το κράτος μέλος που βρίσκεται στα εν λόγω εξωτερικά σύνορα (εν προκειμένω, η Ιταλία) να είναι υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησης ασύλου. Επομένως, στις 19 Αυγούστου 2016 η Υπηρεσία ζήτησε από τις ιταλικές αρχές την αναδοχή του T. Mengesteab, κατά τα προβλεπόμενα στον κανονισμό Δουβλίνο III. Η μη απάντηση των ιταλικών αρχών στο ως άνω αίτημα ισοδυναμεί με αποδοχή του.

Δεδομένου ότι, με απόφαση της 10ης Νοεμβρίου 2016, η Υπηρεσία απέρριψε την αίτηση ασύλου του ενδιαφερομένου και διέταξε τη μεταφορά του στην Ιταλία, ο T. Mengesteab προσέβαλε την εν λόγω απόφαση ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου. Ο αιτών ισχυρίζεται ότι, κατά τον κανονισμό Δουβλίνο III, η ευθύνη για την εξέταση της αίτησης ασύλου που υπέβαλε μεταβιβάστηκε στη Γερμανία. Συγκεκριμένα, ο εν λόγω κανονισμός προβλέπει ότι το αίτημα περί αναδοχής πρέπει να υποβάλλεται το αργότερο εντός τριών μηνών από την ημερομηνία υποβολής της αίτησης διεθνούς προστασίας και ότι, μετά την εκπνοή της εν λόγω προθεσμίας, υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησης είναι το κράτος μέλος στο οποίο υποβλήθηκε η αίτηση διεθνούς προστασίας. Κατά τον T. Mengesteab, η Υπηρεσία ζήτησε την αναδοχή του από τις ιταλικές αρχές μετά την παρέλευση της τρίμηνης προθεσμίας. Στο πλαίσιο αυτό, το

Κριτήρια και μηχανισμοί για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας

αιτούν δικαστήριο ζήτησε από το Δικαστήριο να ερμηνεύσει τον κανονισμό Δουβλίνο III.

Το Δικαστήριο αποφάνθηκε, πρώτον, ότι ο αιτών διεθνή προστασία έχει δικαίωμα να επικαλεστεί, στο πλαίσιο ένδικου βοηθήματος κατά απόφασης περί μεταφοράς του, τη λήξη της επίμαχης τρίμηνης προθεσμίας, ακόμη και αν το κράτος μέλος προς το οποίο απευθύνεται το αίτημα αναδοχής είναι διατεθειμένο να δεχθεί το αίτημα. Το Δικαστήριο υπενθύμισε, συναφώς, ότι ο νομοθέτης της Ένωσης, στο πλαίσιο του κανονισμού Δουβλίνο III, δεν περιορίστηκε στο να θεσπίσει οργανωτικούς κανόνες που διέπουν τις σχέσεις μεταξύ των κρατών μελών, με σκοπό τον προσδιορισμό του υπεύθυνου κράτους μέλους, αλλά αποφάσισε να εμπλέξει τους αιτούντες άσυλο στη διαδικασία αυτήν, εξασφαλίζοντάς τους, μεταξύ άλλων, δικαίωμα αποτελεσματικής προσφυγής κατά της απόφασης μεταφοράς που ενδέχεται να ληφθεί σε σχέση με την αίτησή τους.

Δεύτερον, το Δικαστήριο διαπίστωσε ότι αίτημα περί αναδοχής δεν μπορεί να υποβληθεί εγκύρως μετά την παρέλευση πλέον των τριών μηνών από την υποβολή της αίτησης διεθνούς προστασίας. Η προθεσμία δύο μηνών που ο κανονισμός Δουβλίνο III προβλέπει για τέτοιο αίτημα σε περίπτωση παραλαβής θετικού αποτελέσματος Eurodac δεν συνιστά συμπληρωματική προθεσμία η οποία προστίθεται στην προθεσμία των τριών μηνών, αλλά βραχύτερη προθεσμία η οποία δικαιολογείται από το γεγονός ότι τέτοιο θετικό αποτέλεσμα συνιστά απόδειξη της παράνομης διέλευσης εξωτερικών συνόρων της Ένωσης και, επομένως, απλουστεύει τη διαδικασία προσδιορισμού του υπεύθυνου κράτους μέλους.

Τρίτον, όσον αφορά τον ουσιαστικό ορισμό της αίτησης διεθνούς προστασίας⁴⁶, το Δικαστήριο αποφάνθηκε ως εξής: αίτηση διεθνούς προστασίας λογίζεται υποβληθείσα όταν ένα έγγραφο που έχει συνταχθεί από δημόσια αρχή και το οποίο πιστοποιεί ότι υπήκοος τρίτης χώρας ζήτησε διεθνή προστασία περιέρχεται στην αρχή που είναι επιφορτισμένη με την εκτέλεση των υποχρεώσεων που απορρέουν από τον κανονισμό Δουβλίνο III ή, ενδεχομένως, όταν έχουν περιέλθει στην εν λόγω αρχή μόνον οι κυριότερες πληροφορίες που περιλαμβάνονται στο εν λόγω έγγραφο (όχι όμως το ίδιο το έγγραφο ή αντίγραφό του). Για να μπορέσει να κινηθεί αποτελεσματικά η διαδικασία προσδιορισμού του υπεύθυνου κράτους μέλους, η αρμόδια αρχή απαιτείται να ενημερώνεται με βεβαιότητα σχετικά με το γεγονός ότι υπήκοος τρίτης χώρας ζήτησε διεθνή προστασία. Πάντως, δεν απαιτείται να έχει το έγγραφο που συντάσσεται προς τον σκοπό αυτόν συγκεκριμένο τύπο ή να περιλαμβάνει συμπληρωματικά κρίσιμα στοιχεία για την εφαρμογή των κριτηρίων που καθορίζει ο κανονισμός Δουβλίνο III ή, κατά μείζονα λόγο, για την εξέταση της αίτησης διεθνούς προστασίας επί της ουσίας. Ακόμη, στο εν λόγω στάδιο της διαδικασίας, δεν απαιτείται να έχει πραγματοποιηθεί προσωπική συνέντευξη με τον ενδιαφερόμενο. Η αποτελεσματικότητα ορισμένων σημαντικών εγγυήσεων υπέρ των αιτούντων διεθνή προστασία θα περιοριζόταν εάν η

⁴⁶ Αίτηση ή υποβολή της οποίας σηματοδοτεί την έναρξη της τρίμηνης προθεσμίας.

Κριτήρια και μηχανισμοί για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας

παραλαβή από την αρμόδια αρχή (εν προκειμένω, την υπηρεσία) εγγράφου όπως το επίμαχο πιστοποιητικό καταγραφής δεν ήταν επαρκής για να υποδηλώσει την υποβολή αίτησης διεθνούς προστασίας. Επιπλέον, μια τέτοια λύση θα ήταν ικανή να επηρεάσει το σύστημα του Δουβλίνου, θίγοντας την ειδική θέση που αναγνωρίζει στο πρώτο κράτος μέλος εντός του οποίου υποβάλλεται αίτηση ασύλου. Επιπλέον, η διαβίβαση στην αρμόδια αρχή των κυριότερων πληροφοριών που περιλαμβάνονται σε τέτοιο έγγραφο πρέπει να λογίζεται ως διαβίβαση στην εν λόγω αρχή του πρωτότυπου εγγράφου ή αντιγράφου του εγγράφου αυτού. Η εν λόγω διαβίβαση αρκεί, επομένως, προς απόδειξη της υποβολής αίτησης διεθνούς προστασίας.

Απόφαση της 25ης Οκτωβρίου 2017 (τμήμα μείζονος συνθέσεως), Shiri (C-201/16, [EU:C:2017:805](#))

«Προδικαστική παραπομπή – Κανονισμός (ΕΕ) 604/2013 – Προσδιορισμός του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αιτήσεως διεθνούς προστασίας υποβαλλόμενης σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας – Άρθρο 27 – Ένδικο βοήθημα – Έκταση του δικαστικού ελέγχου – Άρθρο 29 – Προθεσμία για την πραγματοποίηση της μεταφοράς – Μη πραγματοποίηση της μεταφοράς εντός της ταχθείσας προθεσμίας – Υποχρεώσεις του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο – Μεταβίβαση της ευθύνης – Προϋπόθεση να έχει ληφθεί απόφαση από το κράτος μέλος που είναι υπεύθυνο»

Ο M. Shiri, Ιρανός υπήκοος, προσέβαλε ενώπιον των αυστριακών δικαστηρίων την απόρριψη της αίτησης διεθνούς προστασίας που υπέβαλε στην Αυστρία και την απόφαση μεταφοράς του στη Βουλγαρία. Η Βουλγαρία, χώρα από την οποία είχε εισέλθει στην Ευρωπαϊκή Ένωση και όπου είχε υποβάλει τέτοια αίτηση, είχε προηγουμένως δεχθεί να τον αναλάβει εκ νέου. Ο M. Shiri υποστήριξε ότι, δυνάμει του κανονισμού Δουβλίνο III, η Αυστρία κατέστη υπεύθυνη για την εξέταση της αίτησής του, διότι η μεταφορά του στη Βουλγαρία δεν πραγματοποιήθηκε εντός προθεσμίας έξι μηνών από την αποδοχή, εκ μέρους των βουλγαρικών αρχών, της εκ νέου ανάληψής του.

Το αιτούν δικαστήριο ζήτησε από το Δικαστήριο να διευκρινίσει αν, δυνάμει του κανονισμού Δουβλίνο III, η άπρακτη παρέλευση της επίμαχης προθεσμίας των έξι μηνών αρκεί, αφ' εαυτής, για να επιφέρει τη μεταβίβαση της ευθύνης μεταξύ των κρατών μελών. Το αιτούν δικαστήριο ζήτησε επίσης να διευκρινιστεί αν, ενδεχομένως, ο αιτών διεθνή προστασία μπορεί να επικαλεστεί, ενώπιον δικαστηρίου, τέτοια μεταβίβαση ευθύνης.

Συναφώς, το Δικαστήριο έκρινε ότι, εάν η μεταφορά δεν πραγματοποιηθεί εντός της εξαμήνης προθεσμίας, η ευθύνη μεταβιβάζεται αυτοδικαίως στο κράτος μέλος που υπέβαλε το αίτημα αναδοχής (εν προκειμένω, Αυστρία), χωρίς να απαιτείται άρνηση, από το υπεύθυνο κράτος μέλος (εν προκειμένω, Βουλγαρία), της αναδοχής ή της εκ νέου ανάληψης του ενδιαφερόμενου προσώπου. Η λύση αυτή δεν προκύπτει μόνον από το ίδιο το γράμμα του κανονισμού Δουβλίνο III, αλλά είναι επίσης συνεπής προς

Κριτήρια και μηχανισμοί για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας

τον σκοπό της ταχείας εξέτασης των αιτήσεων διεθνούς προστασίας. Συγκεκριμένα, τέτοια λύση εγγυάται ότι, σε περίπτωση καθυστέρησης κατά τη διεξαγωγή της διαδικασίας αναδοχής ή εκ νέου ανάληψης, η εξέταση της αίτησης διεθνούς προστασίας θα διενεργηθεί εντός του κράτους μέλους όπου ευρίσκεται ο αιτών διεθνή προστασία, προκειμένου να μην καθυστερήσει περισσότερο η εν λόγω εξέταση.

Εξάλλου, το Δικαστήριο διαπίστωσε ότι ο αιτών διεθνή προστασία μπορεί να επικαλεστεί την παρέλευση της προθεσμίας των έξι μηνών. Τούτο ισχύει ανεξάρτητα από το αν η εν λόγω προθεσμία έληξε πριν από ή μετά την έκδοση της απόφασης μεταφοράς. Τα κράτη μέλη υποχρεούνται να προβλέπουν συναφώς αποτελεσματικό και ταχύ ένδικο βοήθημα. Στο πλαίσιο αυτό, το Δικαστήριο διευκρίνισε ότι, όταν η προθεσμία των έξι μηνών παρήλθε σε ημερομηνία μεταγενέστερη από την ημερομηνία έκδοσης της απόφασης περί μεταφοράς, οι αρμόδιες αρχές του κράτους μέλους που υπέβαλε το αίτημα (εν προκειμένω, της Αυστρίας) δεν μπορούν να προβούν στη μεταφορά του ενδιαφερόμενου προσώπου σε άλλο κράτος μέλος. Αντιθέτως, υποχρεούνται να λάβουν αυτεπαγγέλτως τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να αναγνωρίσουν την ευθύνη που μεταβιβάστηκε σε αυτές και να αρχίσουν αμελλητί την εξέταση της αίτησης διεθνούς προστασίας που υπέβαλε το ενδιαφερόμενο πρόσωπο.

Το Δικαστήριο διαπίστωσε επίσης ότι η παροχή από την αυστριακή ρύθμιση του δικαιώματος επίκλησης περιστάσεων μεταγενέστερων της έκδοσης της απόφασης περί μεταφοράς συνιστά αποτελεσματικό και ταχύ ένδικο βοήθημα χάρη στο οποίο μπορεί να προβληθεί η λήξη της προθεσμίας μεταφοράς.

Απόφαση της 13ης Νοεμβρίου 2017 (τμήμα μείζονος συνθέσεως), X (C-47/17 και C-48/17, EU:C:2018:900)

«Προδικαστική παραπομπή – Κανονισμός (ΕΕ) 604/2013 και κανονισμός (ΕΚ) 1560/2003 – Προσδιορισμός του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας – Κριτήρια και μηχανισμοί προσδιορισμού – Αίτημα αναδοχής ή εκ νέου ανάληψης αιτούντος άσυλο – Αρνητική απάντηση του κράτους μέλους προς το οποίο απευθύνεται το αίτημα αναδοχής ή εκ νέου ανάληψης – Αίτημα επανεξέτασης – Άρθρο 5, παράγραφος 2, του κανονισμού 1560/2003 – Προθεσμία απάντησης – Λήξη – Συνέπειες»

Στις υποθέσεις των κύριων δικών, δύο υπήκοοι τρίτων χωρών, ο ένας από τη Συρία και ο άλλος από την Ερυθραία, ζήτησαν να τους χορηγηθεί στις Κάτω Χώρες η ειδική άδεια προσωρινής διαμονής για τους αιτούντες άσυλο, αφού είχαν υποβάλει αίτηση διεθνούς προστασίας σε άλλο κράτος (τη Γερμανία και την Ελβετία αντιστοίχως), ενώ μάλιστα ο υπήκοος Ερυθραίας είχε φθάσει μέσω Ιταλίας (όπου δεν προέκυπτε να έχει υποβάλει αίτηση διεθνούς προστασίας). Βάσει του άρθρου 18, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού Δουβλίνο III, οι ολλανδικές αρχές απηύθυναν στις γερμανικές, τις ελβετικές και τις ιταλικές αρχές αιτήματα εκ νέου ανάληψης των ενδιαφερομένων. Κατόπιν της απόρριψης των αιτημάτων εκ νέου ανάληψης, οι ολλανδικές αρχές υπέβαλαν, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 5, παράγραφος 2, του

Κριτήρια και μηχανισμοί για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας

κανονισμού 1560/2003, στις γερμανικές και τις ιταλικές αρχές αιτήσεις επανεξέτασης, πλην όμως αυτές είτε δεν απάντησαν καθόλου είτε απάντησαν μετά το πέρας της προθεσμίας των δύο εβδομάδων, την οποία προβλέπει η ως άνω διάταξη.

Στην υπόθεση C-47/17, ο προσφεύγων υποστήριξε ότι αν το κράτος μέλος προς το οποίο απευθύνεται αίτημα εκ νέου ανάληψης εκδώσει, εντός των προθεσμιών, αρνητική απάντηση επί του αιτήματος αυτού, από τη στιγμή εκείνη, καθίσταται υπεύθυνο το κράτος μέλος που υπέβαλε το αίτημα. Στην υπόθεση C-48/17, οι διάδικοι της κύριας δίκης διαφωνούσαν ως προς το αν ο καθού έχει καταστεί υπεύθυνος για την εξέταση της αίτησης χορήγησης προσωρινής άδειας διαμονής αιτούντος άσυλο που υποβλήθηκε από τον προσφεύγοντα, καθώς οι ιταλικές αρχές απέρριψαν το αίτημα αναδοχής ή εκ νέου ανάληψης που υπέβαλε ο Υφυπουργός και εν συνεχεία δεν απάντησαν στο αίτημα επανεξέτασης εντός της σχετικής προθεσμίας. Ως εκ τούτου, το αιτούν δικαστήριο υπέβαλε στο Δικαστήριο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως ζητώντας να διευκρινιστεί αν το κράτος μέλος προς το οποίο απευθύνεται αίτημα αναδοχής ή εκ νέου ανάληψης κατ' εφαρμογήν του άρθρου 21 ή του άρθρου 23 του κανονισμού Δουβλίνο III και το οποίο έχει απαντήσει αρνητικά στο αίτημα αυτό εντός των προθεσμιών του άρθρου 22 ή του άρθρου 25 του κανονισμού αυτού οφείλει, όταν εν συνεχεία λαμβάνει αίτημα επανεξέτασης βάσει του άρθρου 5, παράγραφος 2, να απαντήσει στο τελευταίο αυτό αίτημα εντός ορισμένης προθεσμίας. Το αιτούν δικαστήριο διερωτήθηκε επίσης ποια είναι, σε τέτοια περίπτωση, η προθεσμία αυτή και ποιες είναι οι συνέπειες της παράλειψης του κράτους μέλους προς το οποίο απευθύνεται το αίτημα επανεξέτασης να απαντήσει εμπροθέσμως προς το κράτος μέλος που υποβάλλει το αίτημα αυτό.

Αφού υπενθύμισε ότι ο νομοθέτης της Ένωσης προέβλεψε, με τον κανονισμό Δουβλίνο III, αποκλειστικές προθεσμίες για τις διαδικασίες εξέτασης των αιτημάτων αναδοχής και εκ νέου ανάληψης από τις αρχές του κράτους μέλους προς το οποίο απευθύνεται το σχετικό αίτημα, το Δικαστήριο επισήμανε ότι ο μηχανισμός του άρθρου 5, παράγραφος 2, του κανονισμού 1560/2003, βάσει του οποίου το κράτος μέλος που υπέβαλε το αίτημα μπορεί να ζητήσει επανεξέταση από το κράτος μέλος προς το οποίο απευθύνθηκε, σε περίπτωση που το τελευταίο δεν έδωσε συνέχεια στο αίτημα αναδοχής ή εκ νέου ανάληψης, αποτελεί προαιρετική «πρόσθετη διαδικασία», για τη διάρκεια της οποίας τίθεται ένα αυστηρό και προβλέψιμο πλαίσιο. Κατά το Δικαστήριο, διαδικασία επανεξέτασης η οποία θα οριοθετούνταν χρονικώς μόνον από μια «εύλογη» προθεσμία απάντησης ή θα είχε απροσδιόριστη διάρκεια δεν θα ήταν συμβατή με τους σκοπούς του κανονισμού Δουβλίνο III, ιδίως δε με τον σκοπό της ταχείας διεκπεραίωσης των αιτήσεων διεθνούς προστασίας.

Κατά συνέπεια, το Δικαστήριο συμπέρανε ότι το άρθρο 5, παράγραφος 2, του κανονισμού 1560/2003 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι το κράτος μέλος προς το οποίο απευθύνεται αίτημα αναδοχής ή εκ νέου ανάληψης δυνάμει των άρθρων 21 και 23 του κανονισμού Δουβλίνο III και το οποίο, αφού διενήργησε τους απαραίτητους ελέγχους, έχει δώσει λεπτομερή και πλήρως αιτιολογημένη αρνητική απάντηση στο

Κριτήρια και μηχανισμοί για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας

αίτημα εντός των προθεσμιών του άρθρου 22 ή του άρθρου 25 του τελευταίου αυτού κανονισμού οφείλει, εφόσον εν συνεχεία λάβει αίτηση επανεξέτασης εντός τριών εβδομάδων όπως προβλέπεται στο άρθρο 5, παράγραφος 2, του κανονισμού 1560/2003, να καταβάλει κάθε δυνατή προσπάθεια, στο πνεύμα της καλόπιστης συνεργασίας, να απαντήσει στην αίτηση επανεξέτασης εντός της προθεσμίας των δύο εβδομάδων που τάσσει η διάταξη αυτή. Αν το κράτος μέλος προς το οποίο απευθύνθηκε η αίτηση δεν απαντήσει εντός της προθεσμίας των δύο εβδομάδων, η πρόσθετη διαδικασία της επανεξέτασης περατώνεται οριστικά, με αποτέλεσμα το κράτος μέλος που υπέβαλε την αίτηση να πρέπει, από την ημερομηνία λήξης της προθεσμίας, να θεωρείται υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησης διεθνούς προστασίας, εκτός αν διαθέτει ακόμη χρόνο για να υποβάλει, εντός των αποκλειστικών προθεσμιών του άρθρου 21, παράγραφος 1, και του άρθρου 23, παράγραφος 2, του κανονισμού Δουβλίνο III, νέο αίτημα αναδοχής ή εκ νέου ανάληψης.

2.3. Έλεγχος της απόφασης περί μεταφοράς σε περίπτωση εκ νέου ανάληψης

Απόφαση της 2ας Απριλίου 2019 (τμήμα μείζονος συνθέσεως), Η. (C-582/17, [EU:C:2019:280](#))

«Προδικαστική παραπομπή – Προσδιορισμός του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας – Κανονισμός (ΕΕ) 604/2013 – Άρθρο 18, παράγραφος 1, στοιχεία β' έως δ' – Άρθρο 23, παράγραφος 1 – Άρθρο 24, παράγραφος 1 – Διαδικασία εκ νέου ανάληψης – Κριτήρια σχετικά με τον προσδιορισμό της ευθύνης – Υποβολή νέας αίτησης σε άλλο κράτος μέλος – Άρθρο 20, παράγραφος 5 – Εκκρεμής διαδικασία προσδιορισμού – Ανάκληση της αίτησης – Άρθρο 27 – Προσφυγές»

Οι ολλανδικές αρχές είχαν υποβάλει στις γερμανικές αρχές αίτημα εκ νέου ανάληψης δύο υπηκόων Συρίας, οι οποίες είχαν υποβάλει πρώτη αίτηση διεθνούς προστασίας στη Γερμανία, πριν αναχωρήσουν από το εν λόγω κράτος και υποβάλουν νέα αίτηση στις Κάτω Χώρες. Οι ενδιαφερόμενες είχαν επικαλεσθεί την παρουσία στις Κάτω Χώρες των αντίστοιχων συζύγων τους, οι οποίοι ήταν δικαιούχοι διεθνούς προστασίας, ωστόσο, οι ολλανδικές αρχές είχαν αρνηθεί να λάβουν υπόψη τους ισχυρισμούς αυτούς και, ως εκ τούτου, να εξετάσουν τις αιτήσεις τους, με το σκεπτικό ότι, στο πλαίσιο διαδικασίας εκ νέου ανάληψης, ο αιτών δεν μπορεί να επικαλεστεί το άρθρο 9 του κανονισμού Δουβλίνο III.

Το αιτούν δικαστήριο ζήτησε από το Δικαστήριο να διευκρινίσει αν, πριν υποβάλουν αίτημα εκ νέου ανάληψης αιτούντος διεθνή προστασία, οι αρμόδιες αρχές υποχρεούνται να προσδιορίσουν το υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησής του κράτος μέλος, ιδίως βάσει του σχετικού με τον προσδιορισμό της ευθύνης κριτηρίου του άρθρου 9 του κανονισμού Δουβλίνο III.

Στο πλαίσιο αυτό, το Δικαστήριο υπενθύμισε ότι η διαδικασία εκ νέου ανάληψης έχει εφαρμογή στα πρόσωπα που μνημονεύονται στο άρθρο 20, παράγραφος 5, ή στο

Κριτήρια και μηχανισμοί για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας

άρθρο 18, παράγραφος 1, στοιχεία β' έως δ', του κανονισμού Δουβλίνο III, πριν αποφανθεί ότι η περίπτωση υπηκόου τρίτης χώρας ο οποίος υποβάλλει αίτηση διεθνούς προστασίας στο πρώτο κράτος μέλος και, στη συνέχεια, αναχωρεί από το κράτος αυτό και υποβάλλει νέα αίτηση στο δεύτερο κράτος μέλος εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της διαδικασίας αυτής, ανεξαρτήτως του αν η αίτηση που υποβλήθηκε στο πρώτο κράτος μέλος ανακλήθηκε ή αν η εξέτασή της, σύμφωνα με την οδηγία για τις διαδικασίες, έχει αρχίσει στο εν λόγω κράτος μέλος.

Στη συνέχεια, το Δικαστήριο υπογράμμισε ότι, μολονότι το γεγονός ότι η απόφαση περί μεταφοράς εκδόθηκε κατόπιν διαδικασίας αναδοχής ή εκ νέου ανάληψης δεν είναι ικανό να επηρεάσει το περιεχόμενο του δικαιώματος πραγματικής προσφυγής κατά τέτοιας απόφασης, το οποίο κατοχυρώνεται στο άρθρο 27, παράγραφος 1, του κανονισμού Δουβλίνο III, εντούτοις οι δύο αυτές διαδικασίες υπάγονται σε διακριτά καθεστώτα, με αποτέλεσμα η διαφοροποίηση αυτή να επηρεάζει τις δυνάμενες να προβληθούν προς στήριξη μιας τέτοιας προσφυγής διατάξεις του κανονισμού αυτού. Συγκεκριμένα, στο πλαίσιο της διαδικασίας αναδοχής, η διαδικασία προσδιορισμού του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας, με βάση τα κριτήρια που προβλέπονται στο κεφάλαιο III του κανονισμού Δουβλίνο III, έχει καίρια σημασία, το δε κράτος μέλος στο οποίο έχει υποβληθεί τέτοια αίτηση μπορεί να απευθύνει σε άλλο κράτος μέλος αίτημα αναδοχής μόνον όταν θεωρεί ότι το άλλο κράτος μέλος είναι υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησης. Αντιθέτως, στο πλαίσιο της διαδικασίας εκ νέου ανάληψης, τα σχετικά με τον προσδιορισμό της ευθύνης κριτήρια δεν ασκούν επιρροή, καθόσον σημασία έχει μόνον να πληροί το κράτος μέλος προς το οποίο απευθύνεται το αίτημα τις προϋποθέσεις του άρθρου 20, παράγραφος 5 (δηλαδή, να πρόκειται για το κράτος μέλος όπου υποβλήθηκε πρώτα η αίτηση και εξακολουθεί να εκκρεμεί η διαδικασία προσδιορισμού του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησης αυτής), ή του άρθρου 18, παράγραφος 1, στοιχεία β' έως δ', του κανονισμού Δουβλίνο III (δηλαδή να πρόκειται για το κράτος μέλος όπου υποβλήθηκε η πρώτη αίτηση και το οποίο, κατόπιν της διαδικασίας προσδιορισμού του υπεύθυνου κράτους μέλους, αναγνώρισε ότι είναι υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησης αυτής).

Το Δικαστήριο επισήμανε επιπλέον ότι το αλυσιτελές των σχετικών με τον προσδιορισμό της ευθύνης κριτηρίων που καθορίζονται στο κεφάλαιο III του κανονισμού Δουβλίνο III, στο πλαίσιο της διαδικασίας εκ νέου ανάληψης, επιβεβαιώνεται από το γεγονός ότι, ενώ το άρθρο 22 του κανονισμού αυτού ορίζει λεπτομερώς τον τρόπο με τον οποίο τα κριτήρια αυτά πρέπει να εφαρμόζονται στο πλαίσιο της διαδικασίας αναδοχής, το άρθρο 25 του εν λόγω κανονισμού, το οποίο αφορά τη διαδικασία εκ νέου ανάληψης, δεν περιλαμβάνει παρόμοια διάταξη και επιβάλλει στο κράτος μέλος προς το οποίο απευθύνεται το αίτημα μόνον την

Κριτήρια και μηχανισμοί για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας

υποχρέωση να προβεί στις απαραίτητες επαληθεύσεις προκειμένου να αποφανθεί επί του αιτήματος εκ νέου ανάληψης ⁴⁷.

Το Δικαστήριο τόνισε ακόμη ότι η αντίθετη ερμηνεία, κατά την οποία τέτοιο αίτημα μπορεί να υποβληθεί μόνον αν το κράτος μέλος προς το οποίο απευθύνεται το αίτημα μπορεί να προσδιοριστεί ως το υπεύθυνο κράτος μέλος κατ' εφαρμογήν των σχετικών με τον προσδιορισμό της ευθύνης κριτηρίων που καθορίζονται στο κεφάλαιο III του κανονισμού Δουβλίνο III, αντιφάσκει προς τη γενική οικονομία του κανονισμού αυτού, πρόθεση του οποίου ήταν να καθιερώσει δύο αυτοτελείς διαδικασίες (δηλαδή τη διαδικασία αναδοχής και τη διαδικασία εκ νέου ανάληψης), εφαρμοστέες σε διαφορετικές κατηγορίες περιπτώσεων και διεπόμενες από διαφορετικές διατάξεις. Αυτή η αντίθετη ερμηνεία θα ήταν, επίσης, ικανή να υπονομεύσει την επίτευξη του σκοπού του κανονισμού Δουβλίνο III που συνίσταται στην αποτροπή των δευτερογενών μετακινήσεων των αιτούντων διεθνή προστασία, καθόσον η ερμηνεία αυτή θα συνεπαγόταν ότι οι αρμόδιες αρχές του κράτους μέλους στο οποίο υποβλήθηκε η δεύτερη αίτηση θα μπορούσαν να επανεξετάσουν, εκ των πραγμάτων, το συμπέρασμα στο οποίο κατέληξαν, μετά το πέρας της διαδικασίας προσδιορισμού του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησης, οι αρμόδιες αρχές του πρώτου κράτους μέλους ως προς τη δική του ευθύνη. Περαιτέρω, θα μπορούσε να κλονίσει την προβλεπόμενη στο άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού Δουβλίνο III βασική αρχή του κανονισμού αυτού, σύμφωνα με την οποία η αίτηση διεθνούς προστασίας εξετάζεται από ένα μόνον κράτος μέλος.

Εν κατακλείδι, το Δικαστήριο έκρινε ότι δεν είναι δυνατή η επίκληση των σχετικών με τον προσδιορισμό της ευθύνης κριτηρίων που προβλέπονται στο κεφάλαιο III του κανονισμού Δουβλίνο III προς στήριξη προσφυγής κατά απόφασης περί μεταφοράς ληφθείσας στο πλαίσιο διαδικασίας εκ νέου ανάληψης. Ωστόσο, δεδομένου ότι σκοπός των σχετικών με τον προσδιορισμό της ευθύνης κριτηρίων που προβλέπονται στα άρθρα 8 έως 10 του κανονισμού Δουβλίνο III είναι να συμβάλλουν στην προστασία του μείζονος συμφέροντος του παιδιού και της οικογενειακής ζωής των ενδιαφερομένων, οσάκις ο ενδιαφερόμενος έχει προσκομίσει στην αρμόδια αρχή του δευτέρου κράτους μέλους στοιχεία που αποδεικνύουν κατά τρόπο πρόδηλο ότι αυτό το κράτος μέλος θα έπρεπε να θεωρηθεί ότι είναι το υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησης κράτος μέλος, κατ' εφαρμογήν του κριτηρίου που προβλέπεται στο άρθρο 9 του κανονισμού Δουβλίνο III, το εν λόγω κράτος μέλος οφείλει, σύμφωνα με την αρχή της καλόπιστης συνεργασίας, να αναγνωρίσει ότι είναι υπεύθυνο για την εξέταση, όταν συντρέχει περίπτωση εμπίπτουσα στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 20, παράγραφος 5, του κανονισμού Δουβλίνο III (δηλαδή όταν η διαδικασία προσδιορισμού του υπεύθυνου κράτους μέλους δεν έχει ακόμη ολοκληρωθεί στο πρώτο κράτος μέλος). Επομένως, σε τέτοια περίπτωση, ο υπήκοος τρίτης χώρας μπορεί, κατ' εξαίρεση, να επικαλεστεί το κριτήριο αυτό στο πλαίσιο προσφυγής κατά της απόφασης περί μεταφοράς του.

⁴⁷ Συναφώς, βλ., επίσης, απόφαση της 30ής Νοεμβρίου 2023, *Ministero dell'Interno κ.λπ.* (Κοινό φυλλάδιο – Έμμεση επαναπροώθηση) (C-228/21, C-254/21, C-297/21, C-315/21 και C-328/21, EU:C:2023:934, ιδίως σκέψεις 95 έως 102).

Κριτήρια και μηχανισμοί για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας

2.4. Έλεγχος της απόφασης αναδοχής ασυνόδευτου ανηλίκου

Απόφαση της 1ης Αυγούστου 2022, *Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid* (Απόρριψη αιτήματος αναδοχής Αιγύπτιου ασυνόδευτου ανηλίκου) (C-19/21, [EU:C:2022:605](#))

«Προδικαστική παραπομπή – Κανονισμός (ΕΕ) 604/2013 – Κριτήρια και μηχανισμοί προσδιορισμού του κράτους μέλους το οποίο είναι υπεύθυνο για την εξέταση αιτήσεως διεθνούς προστασίας – Άρθρα 8, παράγραφος 2, και 27, παράγραφος 1 – Ασυνόδευτος ανήλικος του οποίου συγγενής ευρίσκεται νομίμως σε άλλο κράτος μέλος – Απόρριψη από το εν λόγω κράτος μέλος του αιτήματος αναδοχής του ανηλίκου – Δικαίωμα αποτελεσματικής προσφυγής του ανηλίκου ή του συγγενή του κατά της απορριπτικής αποφάσεως – Άρθρα 7, 24 και 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Μείζον συμφέρον του παιδιού»

Ενώ ήταν ακόμη ανήλικος, ο Ι, Αιγύπτιος υπήκοος, υπέβαλε αίτηση διεθνούς προστασίας στην Ελλάδα, εκφράζοντας την επιθυμία να επανενωθεί με τον θείο του S, επίσης Αιγύπτιο υπήκοο, ο οποίος διέμενε νομίμως στις Κάτω Χώρες. Λαμβανομένων υπόψη των περιστάσεων αυτών, οι ελληνικές αρχές υπέβαλαν στις ολλανδικές αρχές αίτημα αναδοχής του Ι, στηριζόμενες στη διάταξη του κανονισμού Δουβλίνο III που προβλέπει ότι, όταν τούτο είναι προς το συμφέρον του ασυνόδευτου ανηλίκου, υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησης του τελευταίου για παροχή διεθνούς προστασίας είναι το κράτος μέλος όπου διαμένει νομίμως συγγενής του ενδιαφερομένου ο οποίος μπορεί να αναλάβει τη φροντίδα του. Εντούτοις, η Υφυπουργός απέρριψε το αίτημα αναδοχής και, στη συνέχεια, τη σχετική αίτηση επανεξέτασης.

Οι Ι και S άσκησαν επίσης διοικητική προσφυγή, την οποία η Υφυπουργός απέρριψε ως προδήλως απαράδεκτη, με την αιτιολογία ότι ο κανονισμός Δουβλίνο III δεν προβλέπει δυνατότητα των αιτούντων διεθνή προστασία να προσβάλουν την απορριπτική απόφαση επί αιτήματος αναδοχής. Κατόπιν τούτου, οι Ι και S προσέβαλαν την απόφαση αυτή ενώπιον του rechtbank Den Haag (πρωτοδικείου Χάγης, Κάτω Χώρες), υποστηρίζοντας ότι είχαν αμφότεροι δικαίωμα άσκησης τέτοιας ένδικης προσφυγής δυνάμει του άρθρου 27, παράγραφος 1, του κανονισμού Δουβλίνο III.

Στο πλαίσιο αυτό, το πρωτοδικείο Χάγης υπέβαλε στο Δικαστήριο προδικαστικό ερώτημα αναφορικά με τα ένδικα βοηθήματα που παρέχονται σε αιτούντα διεθνή προστασία ασυνόδευτο ανήλικο και σε συγγενή του κατά απόφασης με την οποία απορρίπτεται αίτημα αναδοχής.

Το τμήμα μείζονος συνθέσεως του Δικαστηρίου έκρινε ότι το άρθρο 27, παράγραφος 1, του κανονισμού Δουβλίνο III, σε συνδυασμό με τα άρθρα 7, 24 και 47 του Χάρτη, επιβάλλει στο κράτος μέλος στο οποίο έχει υποβληθεί αίτημα αναδοχής την υποχρέωση να παρέχει δικαίωμα άσκησης ένδικης προσφυγής κατά της δικής του

Κριτήρια και μηχανισμοί για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας

απορριπτικής απόφασης επί του αιτήματος αναδοχής στον αιτούντα διεθνή προστασία ασυνόδευτο ανήλικο, αλλά όχι στον συγγενή του.

Το Δικαστήριο υπενθύμισε κατ' αρχάς ότι, μολονότι, βάσει γραμματικής ερμηνείας, το άρθρο 27, παράγραφος 1, του κανονισμού Δουβλίνο III φαίνεται να παρέχει δικαίωμα προσφυγής στον αιτούντα διεθνή προστασία μόνο με σκοπό την προσβολή απόφασης περί μεταφοράς, εντούτοις η διατύπωση της διάταξης αυτής δεν αποκλείει την παροχή δικαιώματος προσφυγής και σε ασυνόδευτο ανήλικο με σκοπό την προσβολή απορριπτικής απόφασης επί αιτήματος αναδοχής βασιζόμενου στο άρθρο 8, παράγραφος 2, του κανονισμού Δουβλίνο III.

Προκειμένου να κριθεί αν το άρθρο 27, παράγραφος 1, του κανονισμού Δουβλίνο III, σε συνδυασμό με τα άρθρα 7, 24 και 47 του Χάρτη, απαιτεί την ύπαρξη προσφυγής κατά τέτοιας απορριπτικής απόφασης επί αιτήματος αναδοχής, η συγκεκριμένη διάταξη πρέπει να ερμηνευθεί λαμβανομένων υπόψη, πέραν του γράμματός της, και των σκοπών της, της γενικής οικονομίας της και του όλου πλαισίου της, ιδίως δε της εξέλιξής της εντός του συστήματος στο οποίο εντάσσεται.

Συναφώς, το Δικαστήριο υπενθύμισε ότι, κατά το άρθρο 47, πρώτο εδάφιο, του Χάρτη, κάθε πρόσωπο του οποίου παραβιάστηκαν τα δικαιώματα και οι ελευθερίες που κατοχυρώνονται στο δίκαιο της Ένωσης, έχει δικαίωμα πραγματικής προσφυγής, τηρουμένων των προϋποθέσεων που προβλέπονται στο ίδιο άρθρο. Στο δικαίωμα αυτό αντιστοιχεί η υποχρέωση την οποία επιβάλλει στα κράτη μέλη το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ να προβλέπουν τα αναγκαία ένδικα βοηθήματα και μέσα προς διασφάλιση αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας στους τομείς που διέπονται από το δίκαιο της Ένωσης.

Όσον αφορά τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησης διεθνούς προστασίας και την τήρηση του υποχρεωτικού κριτηρίου ευθύνης, το οποίο προβλέπεται στο άρθρο 8, παράγραφος 2, του κανονισμού Δουβλίνο III, το Δικαστήριο παρατήρησε ότι η δικαστική προστασία ασυνόδευτου ανήλικου αιτούντος δεν είναι δυνατόν να διαφοροποιείται ανάλογα με το αν, στην περίπτωση του, εκδίδεται απόφαση μεταφοράς, την οποία λαμβάνει το αιτούν κράτος μέλος, ή απορριπτική απόφαση επί αιτήματος αναδοχής, την οποία λαμβάνει το κράτος μέλος που ήταν αποδέκτης του αιτήματος. Πράγματι, αμφότερες οι αποφάσεις αυτές είναι ικανές να θίξουν το δικαίωμα που ο ασυνόδευτος ανήλικος αντλεί από το άρθρο αυτό, να επανενωθεί με συγγενή του ο οποίος μπορεί να αναλάβει τη φροντίδα του ενόσω εξετάζεται η αίτησή του για διεθνή προστασία. Επομένως, σε αμφότερες τις περιπτώσεις πρέπει να παρέχεται στον ενδιαφερόμενο ανήλικο, όπως επιβάλλει το άρθρο 47, πρώτο εδάφιο, του Χάρτη, η δυνατότητα να ασκήσει προσφυγή για να προβάλει προσβολή του ως άνω δικαιώματος.

Εν προκειμένω, βάσει του άρθρου 27, παράγραφος 1, του κανονισμού Δουβλίνο III, σε περίπτωση που ο μεν Ι είχε, μετά την άφιξή του στην Ελλάδα, μεταβεί στις Κάτω Χώρες και υποβάλει εκεί την αίτησή του για διεθνή προστασία, οι δε ελληνικές αρχές είχαν

Κριτήρια και μηχανισμοί για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας

αποδεχθεί την αναδοχή του I ως κράτος μέλος πρώτης άφιξης, ο ενδιαφερόμενος θα είχε δικαίωμα άσκησης ένδικης προσφυγής κατά τυχόν απόφασης των ολλανδικών αρχών περί μεταφοράς του, επικαλούμενος ότι ένας από τους συγγενείς του ήταν κάτοικος Κάτω Χωρών.

Σε τέτοια περίπτωση, θα μπορούσε επομένως να προβάλει λυσιτελώς προσβολή του δικαιώματος που αντλεί, ως ασυνόδευτος ανήλικος, από το άρθρο 8, παράγραφος 2, του κανονισμού Δουβλίνο III. Αντιθέτως, εάν γίνει δεκτή η γραμματική ερμηνεία του άρθρου 27, παράγραφος 1, του κανονισμού Δουβλίνο III, ο αιτών ο οποίος παραμένει στο κράτος μέλος πρώτης άφιξης και υποβάλλει εκεί την αίτησή του για διεθνή προστασία θα στερούνταν της δυνατότητας αυτής, δεδομένου ότι, σε τέτοια περίπτωση, δεν εκδίδεται καμία απόφαση περί μεταφοράς.

Το Δικαστήριο συμπέρανε ότι επιβάλλεται να μπορεί ο ασυνόδευτος ανήλικος να ασκήσει ένδικη προσφυγή δυνάμει του άρθρου 27, παράγραφος 1, του κανονισμού Δουβλίνο III, προκειμένου να μπορεί να επικαλεστεί προσβολή του δικαιώματος που του παρέχεται από το άρθρο 8, παράγραφος 2, του ίδιου κανονισμού, όχι μόνον όταν το αιτούν κράτος μέλος λαμβάνει απόφαση περί μεταφοράς, αλλά και σε περίπτωση που το κράτος μέλος προς το οποίο απευθύνεται αίτημα αναδοχής αρνείται την αναδοχή του ενδιαφερομένου, κατά μείζονα δε λόγο επειδή ο εν λόγω κανονισμός αποσκοπεί στη διασφάλιση του πλήρους σεβασμού των θεμελιωδών δικαιωμάτων των ασυνόδευτων ανηλίκων τα οποία κατοχυρώνονται στα άρθρα 7 και 24 του Χάρτη.

Αντιθέτως, το άρθρο 27, παράγραφος 1, του κανονισμού δεν παρέχει σε συγγενή του αιτούντος, κάτοικο του κράτους μέλους στο οποίο απευθύνεται το αίτημα αναδοχής, δικαίωμα προσφυγής κατά τέτοιας απορριπτικής απόφασης. Εξάλλου, δεδομένου ότι ούτε το άρθρο 7 και το άρθρο 24, παράγραφος 2, του Χάρτη ούτε το άρθρο 8, παράγραφος 2, του κανονισμού Δουβλίνο III του παρέχουν δικαιώματα τα οποία θα μπορούσε να επικαλεστεί ενώπιον δικαστηρίου, ο συγγενής αυτός δεν δύναται να αντλήσει δικαίωμα άσκησης προσφυγής κατά τέτοιας απόφασης αποκλειστικώς και μόνον βάσει του άρθρου 47 του Χάρτη.

2.5. Δυνατότητα επίκλησης περιστάσεων μεταγενέστερων της έκδοσης απόφασης περί μεταφοράς

Απόφαση της 15ης Απριλίου 2021, *État belge* (Στοιχεία μεταγενέστερα της απόφασης μεταφοράς) (C-194/19, [EU:C:2021:270](#))

«Προδικαστική παραπομπή – Κανονισμός (ΕΕ) 604/2013 – Προσδιορισμός του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας – Άρθρο 27 – Ένδικο βοήθημα – Συνεκτίμηση στοιχείων μεταγενέστερων της απόφασης μεταφοράς – Αποτελεσματική δικαστική προστασία»

Ο Η. Α., υπήκοος τρίτης χώρας, υπέβαλε αίτηση ασύλου στο Βέλγιο. Ωστόσο, επειδή δέχθηκαν να τον αναλάβουν οι ισπανικές αρχές, η αίτησή του απορρίφθηκε και

Κριτήρια και μηχανισμοί για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας

εκδόθηκε απόφαση για τη μεταφορά του στην Ισπανία. Λίγο αργότερα, ο αδελφός του Η. Α. αφίχθη επίσης στο Βέλγιο και υπέβαλε αίτηση ασύλου. Κατόπιν αυτού, ο Η. Α. άσκησε προσφυγή κατά της απόφασης για τη μεταφορά του, υποστηρίζοντας, μεταξύ άλλων, ότι η αίτησή ασύλου του έπρεπε να εξεταστεί από κοινού με την αίτηση του αδελφού του.

Η προσφυγή αυτή απορρίφθηκε με την αιτιολογία ότι η άφιξη του αδελφού του Η. Α. στο Βέλγιο αποτελούσε περίσταση μεταγενέστερη της έκδοσης της επίμαχης απόφασης και, ως εκ τούτου, δεν μπορούσε να ληφθεί υπόψη κατά την εκτίμηση της νομιμότητας της απόφασης αυτής. Ο Η. Α. άσκησε αναίρεση ενώπιον του Conseil d'État (Συμβουλίου της Επικρατείας, Βέλγιο), προβάλλοντας προσβολή του δικαιώματός του πραγματικής προσφυγής, όπως αυτό απορρέει από τον κανονισμό Δουβλίνο III ⁴⁸ και από το άρθρο 47 του Χάρτη. Ανεξαρτήτως του αν η άφιξη του αδελφού του αποτελεί πράγματι στοιχείο που ασκεί επιρροή για τον καθορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησης ασύλου του Η. Α. ⁴⁹, το Conseil d'État (Συμβούλιο της Επικρατείας) κλήθηκε να κρίνει αν ο αιτών άσυλο πρέπει να έχει τη δυνατότητα να επικαλεστεί περιστάσεις μεταγενέστερες της έκδοσης της απόφασης περί μεταφοράς του. Αποφάσισε να υποβάλει σχετικό ερώτημα στο Δικαστήριο.

Με απόφαση του τμήματος μείζονος συνθέσεως, το Δικαστήριο έκρινε ότι το δίκαιο της Ένωσης ⁵⁰ αντιτίθεται σε εθνική νομοθεσία η οποία προβλέπει ότι το δικαστήριο που επιλαμβάνεται προσφυγής για την ακύρωση απόφασης μεταφοράς δεν μπορεί, κατά την εξέταση της προσφυγής αυτής, να λαμβάνει υπόψη περιστάσεις μεταγενέστερες της έκδοσης της εν λόγω απόφασης οι οποίες είναι καθοριστικές για την ορθή εφαρμογή του κανονισμού Δουβλίνο III. Δεν ισχύει το ίδιο αν η νομοθεσία αυτή προβλέπει ειδικό ένδικο βοήθημα το οποίο μπορεί να ασκηθεί μετά την επέλευση των περιστάσεων αυτών, υπό την προϋπόθεση ότι το ένδικο βοήθημα καθιστά δυνατή την εξέταση ex nunc της κατάστασης του ενδιαφερομένου και παράγει αποτελέσματα δεσμευτικά για τις αρμόδιες αρχές.

Προκειμένου να καταλήξει στο συμπέρασμα αυτό, το Δικαστήριο υπενθύμισε ότι ο κανονισμός Δουβλίνο III ⁵¹ προβλέπει ότι το πρόσωπο ως προς το οποίο έχει ληφθεί απόφαση περί μεταφοράς έχει δικαίωμα άσκησης αποτελεσματικής προσφυγής κατά της απόφασης αυτής και ότι η προσφυγή πρέπει να αφορά, μεταξύ άλλων, την εξέταση της εφαρμογής του εν λόγω κανονισμού. Υπενθύμισε επίσης τη νομολογία του σύμφωνα με την οποία ο αιτών διεθνή προστασία πρέπει να έχει στη διάθεσή του αποτελεσματικό και ταχύ ένδικο βοήθημα που του παρέχει τη δυνατότητα να επικαλεστεί περιστάσεις μεταγενέστερες της έκδοσης της απόφασης περί μεταφοράς

⁴⁸ Άρθρο 27 του κανονισμού αυτού.

⁴⁹ Βλ. ορισμό της έννοιας των «μελών της οικογένειας», ο οποίος περιλαμβάνεται στο άρθρο 2, στοιχείο ζ', και στο άρθρο 10 του κανονισμού Δουβλίνο III.

⁵⁰ Άρθρο 27, παράγραφος 1, του κανονισμού Δουβλίνο III, σε συνδυασμό με την αιτιολογική σκέψη του 19 και με το άρθρο 47 του Χάρτη.

⁵¹ Άρθρο 27, παράγραφος 1, και αιτιολογική σκέψη 19 του κανονισμού Δουβλίνο III.

Κριτήρια και μηχανισμοί για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας

του, οσάκις η συνεκτίμησή τους είναι καθοριστική για την ορθή εφαρμογή του κανονισμού Δουβλίνο III ⁵².

Εντούτοις, το Δικαστήριο υπογράμμισε ότι τα κράτη μέλη δεν οφείλουν, πάντως, να οργανώσουν το σύστημά τους για την άσκηση προσφυγής κατά τρόπον ώστε να διασφαλίζεται ότι θα λαμβάνονται υπόψη τέτοιες περιστάσεις κατά την εξέταση του ένδικου βοηθήματος με το οποίο αμφισβητείται η νομιμότητα της απόφασης περί μεταφοράς. Πράγματι, ο νομοθέτης της Ένωσης εναρμόνισε ορισμένους μόνον από τους δικονομικούς κανόνες για την άσκηση ένδικου βοηθήματος κατά της απόφασης περί μεταφοράς και ο κανονισμός Δουβλίνο III δεν διευκρινίζει αν το δικαίωμα προσφυγής συνεπάγεται κατ' ανάγκην ότι το δικαστήριο που επιλαμβάνεται του ένδικου βοηθήματος μπορεί να εξετάσει *ex nunc* τη νομιμότητα της απόφασης περί μεταφοράς. Ως εκ τούτου, δυνάμει της αρχής της δικονομικής αυτονομίας, απόκειται στην εσωτερική έννομη τάξη κάθε κράτους μέλους να θεσπίσει τους σχετικούς κανόνες, υπό τον όρο ότι αυτοί δεν είναι λιγότερο ευμενείς από τους διέποντες παρόμοιες καταστάσεις που υπόκεινται στο εσωτερικό δίκαιο (αρχή της ισοδυναμίας) και δεν καθιστούν πρακτικώς αδύνατη ή υπερβολικά δυσχερή την άσκηση των δικαιωμάτων που απονέμει το δίκαιο της Ένωσης (αρχή της αποτελεσματικότητας).

Στην προκειμένη περίπτωση, όσον αφορά ειδικότερα την αρχή της αποτελεσματικότητας, το Δικαστήριο επισήμανε ότι προσφυγή για την ακύρωση απόφασης περί μεταφοράς, στο πλαίσιο της οποίας το επιληφθέν δικαστήριο δεν μπορεί να λάβει υπόψη περιστάσεις μεταγενέστερες της έκδοσης της απόφασης αυτής οι οποίες είναι καθοριστικές για την ορθή εφαρμογή του κανονισμού Δουβλίνο III, δεν εξασφαλίζει επαρκή δικαστική προστασία, η οποία να παρέχει στον ενδιαφερόμενο τη δυνατότητα να ασκήσει τα δικαιώματα που αντλεί από τον κανονισμό αυτόν και από το άρθρο 47 του Χάρτη. Εντούτοις, το Δικαστήριο διευκρίνισε επιπλέον ότι τέτοια προστασία μπορεί να διασφαλιστεί, στο πλαίσιο του εθνικού δικαιοδοτικού συστήματος θεωρούμενου στο σύνολό του, με ειδικό ένδικο βοήθημα, διαφορετικό από εκείνο που αποσκοπεί στον έλεγχο της νομιμότητας της απόφασης περί μεταφοράς, το οποίο να καθιστά δυνατή τη συνεκτίμηση τέτοιων περιστάσεων. Ωστόσο, το εν λόγω ειδικό ένδικο βοήθημα πρέπει να εξασφαλίζει στην πράξη στον ενδιαφερόμενο τη δυνατότητα να ματαιώνει τη μεταφορά του σε άλλο κράτος μέλος από τις αρμόδιες αρχές του κράτους μέλους που υπέβαλε το σχετικό αίτημα, όταν περίσταση μεταγενέστερη της απόφασης περί μεταφοράς εμποδίζει την εκτέλεσή της. Πρέπει επίσης να διασφαλίζει ότι, όταν περίσταση μεταγενέστερη της απόφασης περί μεταφοράς συνεπάγεται ότι το κράτος μέλος που υπέβαλε το αίτημα μεταφοράς είναι υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησης διεθνούς προστασίας, οι αρμόδιες αρχές του κράτους μέλους αυτού υποχρεούνται να λάβουν αυτεπαγγέλτως τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να αναγνωρίσουν την ευθύνη αυτή και να αρχίσουν αμελλητί την εξέταση. Επιπλέον, η άσκηση αυτού του ειδικού ένδικου βοηθήματος δεν πρέπει να εξαρτάται

⁵² Βλ. αποφάσεις της 25ης Οκτωβρίου 2017, *Shiri* (C-201/16, EU:C:2017:805), και της 25ης Ιανουαρίου 2018, *Hasan* (C-360/16, EU:C:2018:35).

Κριτήρια και μηχανισμοί για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας

από το αν ο ενδιαφερόμενος στερείται της ελευθερίας του ή από το αν η απόφαση περί μεταφοράς πρόκειται να εκτελεστεί άμεσα.

ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ
ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Διεύθυνση Έρευνας και Τεκμηρίωσης

Μάρτιος 2024